

Rodinné vztahy homosexuálů v primární rodině v České republice

Bc. Gabriela Lipková

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Gabriela Lipková
Osobní číslo:	H22800
Studijní program:	N0111A190013 Sociální pedagogika
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Rodinné vztahy homosexuálů v primární rodině v České republice

Zásady pro vypracování

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.
Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky, sociologie, rodiny a homosexuality.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvalitativního výzkumu formou hloubkového rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- GOLDBERG, Abbie E. & ALLEN, Katherine R., 2013. LGBT-Parent Families: Innovations in Research and Implications for Practice. Springer Science+Business Media New York. ISBN 978-1-4614-4556-2.
- HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER, 2013. ed. "Miluji tvory svého pohlaví": homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí. Praha: Argo. Každodenní život. ISBN 9788025708767.
- OAKLEY, Ann, 2000. Pohlaví, gender a společnost. Praha: Portál. ISBN 8071784036.
- SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Helena POSPÍŠILOVÁ, 2015. Sociální pedagogika a její metody. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4885-5.
- ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál. ISBN 9788073673130.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **8. ledna 2025**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 8. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na rodinnou dynamiku homosexuálních jedinců v ČR a zkoumá, jakým způsobem coming out ovlivňuje vztahy v primární rodině. V teoretické části se práce věnuje vymezení klíčových pojmů, zejména pojetí homosexuality, pohlaví a genderu. Dále se zabývá procesem coming outu a v neposlední řadě rodinou jako sociální institucí, jejími funkcemi a vztahovou dynamikou. Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu, který byl realizován formou polostrukturovaných rozhovorů. Z práce se dozvídáme, že rodinná dynamika je proměnlivý proces ovlivněný kvalitou předchozích vztahů, mírou podpory a způsobem jakým rodina komunikuje. V neposlední řadě práce poukazuje na důležitost vztahového zázemí a otevřené komunikace v procesu přijetí odlišnosti.

Klíčová slova: rodina, rodinná dynamika, homosexualita, coming out, komunikace, přijetí

ABSTRACT

The diploma thesis focuses on the family dynamics of homosexual individuals in the Czech Republic and explores how coming out affects relationships within the primary family. The theoretical part is devoted to defining key concepts, particularly the notions of homosexuality, sex and gender, the process of coming out, and the family as a social institution, including its functions and dynamics. The empirical part is based on qualitative research carried out through semi-structured interviews. The findings show that family dynamics is a changeable process influenced by the quality of previous relationships, the level of support, and the way the family communicates. Finally, the thesis highlights the importance of relational security and open communication in the process of accepting difference.

Keywords: family, family dynamics, homosexuality, coming out, communication, acceptance

Velké poděkování patří paní PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady, trpělivost a lidský přístup, který mi pomáhal překonávat překážky při psaní této práce. Dále děkuji své rodině a nejbližší osobě, která mi byla po celou dobu studia oporou a dodávala mi sílu i motivaci. Bez jejich podpory by tato práce nikdy nevznikla.

Zvláštní poděkování si zaslouží také osoby, které se zúčastnily výzkumu a ochotně sdíleli své osobní zkušenosti. Jejich otevřenost a důvěra umožnily vznik této práce a dodaly jí hloubku i lidský rozměr.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

*„Největší překážkou lásky je strach. A žádná láska by neměla být
důvodem ke strachu.“*

— Jeanette Winterson

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ POJMŮ A HOMOSEXUALITA	13
1.1 SEXUÁLNÍ ORIENTACE	13
1.2 SEXUÁLNÍ SEBEIDENTIFIKACE	13
1.3 POHLAVÍ A GENDER	14
1.4 HOMOSEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ	15
1.5 HOMOSEXUALITA	15
1.5.1 Je homosexualita dědičná?	16
1.5.2 Heteronormativita a homofobie	17
1.5.3 Homosexuálové v ČR	18
1.5.4 Homosexuální soužití v ČR	18
1.6 PŘEKÁŽKY HOMOSEXUÁLŮ	18
2 COMING OUT	21
2.1 INDIVIDUÁLNÍ PROCES COMING OUTU	22
2.2 VZTAH COMING OUTU A RODINY	23
2.2.1 Fáze rodičovského coming outu	24
3 RODINA A DYNAMIKA	26
3.1 DEFINICE RODINY	26
3.2 TYPOLOGIE RODINY	27
3.3 FORMY RODINNÉHO SOUŽITÍ	29
3.4 FUNKCE RODINY	29
3.5 RODINNÉ PROSTŘEDÍ	30
3.5.1 Optimální rodinné prostředí	32
3.6 DŮLEŽITOST RODINY PŘI ZJIŠTĚNÍ HOMOSEXUÁLNÍ ORIENTACE	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	35
4.1 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	35
4.2 VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	36
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	36
4.4 PRŮBĚH VÝZKUMU	39
5 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT	41
5.1 OTEVŘENÉ KÓDOVÁNÍ	41
5.1.1 Kategorie 1 – rodinná dynamika	42
5.1.2 Kategorie 2 – coming out a jeho dopady	49

5.1.3	Kategorie 3 – Komunikace v rodině	53
5.1.4	Kategorie 4 – Kulturní a společenské vlivy	56
5.1.5	Kategorie 5 – Vnitřní prožívání a sebepřijetí.....	61
5.2	AXIÁLNÍ KÓDOVÁNÍ.....	65
5.3	SELEKTIVNÍ KÓDOVÁNÍ.....	67
5.4	INTERPRETACE DAT.....	68
6	DISKUZE	70
6.1	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	70
ZÁVĚR.....		72
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		73
SEZNAM OBRÁZKŮ.....		77
SEZNAM TABULEK		78
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		79
SEZNAM PŘÍLOH.....		80

ÚVOD

Rodina je základním prostředím, které formuje osobnost jedince, měla by mu poskytnout bezpečí, podporu a prostor pro sebeidentifikaci. A přesto se právě v rodině může objevit napětí a odmítnutí v momentě, kdy její člen nezapadá do předpokládané normy. Sdílení neheterosexuální identity může být pro mnohé jedince i jejich blízké významným mezníkem, který zásadně ovlivňuje další vývoj rodinných vztahů. Důvodem, proč jsem se rozhodla zvolit toto téma, je dlouhodobý zájem o oblast mezilidských vztahů a rodinného prostředí, především v situacích, které nejsou jednoduché. Jako studentka sociální pedagogiky vnímám rodinu jako klíčové prostředí, kde se utváří vztah jedince k sobě samému i ke světu. Zároveň si však uvědomuji, že právě zde může docházet k největším mezilidským konfliktům, zvláště při zjištění homosexuální orientace u člena rodiny.

Přestože se o tématu coming outu a LGBT+ lidí v české společnosti hovoří stále častěji, hlubší výzkumy zaměřené přímo na rodinné vztahy v českém prostředí chybí. Tato práce by měla přispět k porozumění tomu, co pro jedince znamená sdílení identity uvnitř rodiny, jaké faktory ovlivňují přijetí či odmítnutí a jakou roli hraje komunikace v procesu zachování nebo přerušování blízkosti. Cílem této práce proto není jen zachytit, co se v rodinách děje po coming outu, ale především přispět k hlubšímu pochopení vztahových procesů.

První kapitola teoretické části se věnuje vymezení základních pojmů, a to především sexuální orientaci, pohlaví, genderu a samotné homosexuality. Přibližuje současné chápání a postoje společnosti k homosexuálům, včetně překážek, se kterými se mohou potýkat. Druhá kapitola se soustředí na proces coming outu, přesněji na jeho fáze, individuální prožívání i vztah k rodinnému prostředí. Třetí kapitola se zabývá rodinou jako institucí, jejím významem, typologií a funkcemi, a podrobně rozebírá proměny rodinné dynamiky v souvislosti se sdílením identity.

V praktické části je realizován kvalitativní výzkum, jehož hlavním cílem je porozumět tomu, jak sdílení homosexuální identity ovlivňuje rodinnou dynamiku z pohledu samotných homosexuálních jedinců. Výzkumná část se zaměřuje na to, jaké reakce v rodinách převažují, jaké strategie sdílení identity respondenti volili, a jak se v rodině proměnila komunikace a blízkost. Data jsou získávána prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů a analyzována metodou zakotvené teorie pomocí otevřeného, axiálního a selektivního kódování.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMŮ A HOMOSEXUALITA

V této kapitole se budeme věnovat klíčovým pojmům nezbytným pro pochopení tématu, včetně samotného vymezení homosexuality. Naším cílem je nejen objasnit jejich význam, ale také ukázat, jak tyto pojmy ovlivňují vnímání sexuálních menšin v různých oblastech života.

1.1 Sexuální orientace

Základním termínem této problematiky je samotná sexuální orientace. Sexuální orientaci můžeme popsat jako vzorce sexuální, romantické a citové přitažlivosti, které se vztahují k jiným osobám na základě jejich genderu a pohlavních znaků. Tyto vzorce jsou pak úzce spjaty s biologickými a fyziologickými procesy, které přesahují rámec vědomé volby (lgbt-zdravi.cz).

Tento termín však nemá jednoznačnou a ustálenou definici, naopak jeho význam je často předmětem diskusí. Například Moser (2016) chápe sexuální orientaci jako určitý druh intenzivního sexuálního zájmu, který není primárně vázán na pohlaví jedince nebo objektu jeho zájmu, ale je formován mnoha různorodými faktory.

Sexuální orientaci je tedy vhodné chápat jako různorodý koncept, který nezahrnuje jen samotnou přitažlivost, ale i způsob, jakým lidé svou orientaci vnímají a pojmenovávají. Tato sebereflexe a označení jsou ovlivněny kulturními, jazykovými a sociálními faktory, které nabízí určité kategorie, jako například heterosexuální, gay, lesbická, bisexuální, queer či další. Historicky i v současnosti se setkáváme s tím, že některé společenské systémy mohou určité diskurzy spojené se sexuální orientací potlačovat nebo tabuizovat. Člověk si může zvolit, zda a jak svou sexuální identitu pojmenuje, avšak samotnou sexuální orientaci si zvolit nemůže. Jinými slovy, sexuální či romantická přitažlivost, touhy, fantazie a chování tvoří základ pro vytváření kategorií sexuálních identit, jejichž podoba hlavně závisí na kulturním prostředí a významu, který jim daná společnost přisuzuje (lgbt-zdravi.cz, 2022).

1.2 Sexuální sebeidentifikace

Další termín, který si rozebereme je sexuální sebeidentifikace. Ta se týká toho, jak člověk vnímá svou sexuální orientaci a jak ji vztahuje k sobě samému. Zahrnuje jak osobní pohled na vlastní touhy, chování a romantické vztahy, tak i vztah k širší společnosti nebo komunitě, se kterou se může cítit spojený díky podobným zkušenostem v oblasti sexuality.

Mezi nejčastější sexuální identity patří gay, lesba nebo bisexuál/ka, ale existují i méně obvyklé identity, jako například pansexuál/ka nebo demisexuál/ka (lgbt-zdravi.cz, 2022).

Vlastní sexuální identifikace se hlavně váže k tomu, jak jedinec vnímá sám sebe a jak se definuje. Objevování své sexuální orientace má zásadní vliv na budování citového života, včetně výběru partnera a případného rozhodnutí o založení rodiny. (Janošová, 2000)

Pro některé lidi se sebeidentifikace může měnit v průběhu života, přičemž tato změna často závisí na sociálních a kulturních vlivech. (lgbt-zdravi.cz, 2022).

1.3 Pohlaví a gender

Tradičně se rozlišují dvě pohlaví, mužské a ženské. Tento binární přístup však nepostihuje všechny případy, například u intersexuálních osob, které mají atypickou kombinaci pohlavních znaků, chromozomů nebo hormonů. Tyto osoby často nelze jednoznačně zařadit do jedné z těchto kategorií (National LGBT Health Education Center, 2016).

Gender se na rozdíl od biologického pohlaví vztahuje k souboru kulturních a sociálních očekávání, která jsou spojována s jednotlivými pohlavími. Je sociálním konstruktem, což znamená, že se liší mezi společnostmi a je ovlivňován sociálními změnami. Například skutečnost, že ženy mohou rodit děti, je biologicky dána jejich pohlavím. Avšak přesvědčení, že každá žena má nebo by měla mít dítě, protože je to „její přirozená povinnost“, je produktem sociálních stereotypů (Fafejta, 2004).

Gender je někdy chápán jako vnitřní pocit jedince, který určuje, zda se člověk cítí být mužem, ženou, obojím nebo něčím jiným. Tento vnitřní pocit, označovaný jako genderová identita, však nemusí být vždy v souladu s tradičními představami o maskulinitě a feminitě (National LGBT Health Education Center, 2016).

Rozdíl mezi genderem a biologickým pohlavím zde zdůrazňujeme proto, že homosexuální muži a ženy mohou mít odlišný genderový projev než heterosexuální jedinci. Genderová identita homosexuálů může být spojována s jinými představami o mužství a ženství než u heterosexuálů. Nicméně v běžných situacích naší společnosti často nerozlišujeme mezi genderem a biologickým pohlavím. Gender vnímáme nevědomě a automaticky spojujeme biologické pohlaví s určitými rolemi, identitami nebo institucemi, aniž bychom si uvědomovali, že tato spojení jsou výsledkem sociální konstrukce (Fafejta, 2004).

1.4 Homosexuální chování

Homosexuální chování a sexuální orientace nejsou totéž. Zatímco sexuální orientace vyjadřuje hluboké emoční a sexuální preference člověka, homosexuální chování se může objevit i u osob s jinou orientací v závislosti na konkrétních okolnostech (Janošová, 2000). Je proto důležité odlišit homosexualitu jako niternou sexuální orientaci od homosexuálního chování, které se může vyskytovat i u heterosexuálně orientovaných jedinců (Zvěřina, 2003).

Weiss (2010) zdůrazňuje, že sexuální chování není spolehlivým indikátorem sexuální orientace. Za určitých podmínek a při dostatečné motivaci mohou lidé reagovat sexuálně či citově na osoby, které neodpovídají jejich běžné preferenci. Klíčovými ukazateli sexuální orientace jsou spíše erotické představy, sny, fantazie a citová náklonnost, například zamilovanost.

Podle Weisse (2010) má až 60 % homosexuálních mužů a 75 % lesbických žen zkušenost s heterosexuálním vztahem, často ještě před svým coming outem.

Specifické podmínky, jako je absence možnosti navázání kontaktu s opačným pohlavím ve věznicích, armádě či internátech, mohou u heterosexuálně orientovaných jedinců vést k již zmíněnému homosexuálnímu chování. Homosexuální chování může mít i jiné příčiny, například strach ze selhání při heterosexuálním styku po negativních zkušenostech nebo emocionální zklamání z dětství, které brání v navázání hlubokých vztahů s opačným pohlavím (Janošová, 2000).

1.5 Homosexualita

Homosexualita je termín odvozený z řeckého "**homos**" (stejný) a latinského "**sexus**" (pohlaví). Označuje trvalou a neměnnou preferenci jedinců k citovým a sexuálním vztahům s osobami stejného pohlaví. Takové homosexuální vztahy jsou svou kvalitou plně srovnatelné s heterosexuálními vztahy. Na opačné straně spektra se nachází heterosexualita, jejíž základ pochází z řeckého "**heteros**" (odlišný). V současnosti se pro homosexuální muže používá označení "**gay**", zatímco pro homosexuální ženy termíny "**lesba**" nebo "lesbička". Často se také setkáváme se zkratkou LGBT+, která zahrnuje osoby s menšinovou sexuální orientací a genderovou identitou, tedy lesby, gaye, bisexuály, transgender osoby a další (Valdrová, 2006).

1.5.1 Je homosexualita dědičná?

Homosexualita je téma, které stále přitahuje pozornost jak veřejnosti, tak vědeckého bádání. Přestože se odborníci po desetiletí snaží pochopit příčiny vzniku homosexuální orientace, věda zatím nenabízí jednoznačnou odpověď. V současnosti existuje několik teorií, které se pokoušejí vysvětlit, proč a jak homosexualita vzniká. Tyto teorie se zaměřují na biologické, genetické, hormonální i sociální faktory. Avšak navzdory rozsáhlým výzkumům zůstává otázka původu homosexuality komplexní a obtížně uchopitelná.

Zde se Vám pokusíme nastínit 4 teorie zabývající se vznikem homosexuality.

1. **Teorie o genetickém původu homosexuální orientace** vychází z předpokladu, že klíčovou roli při vzniku homosexuality hrají genetické faktory. U mužů byly při výzkumu pohlavních chromozomů objeveny geny, které se nacházejí na dlouhém raménku chromozomu X, přenášeném z matky na syna, a které mohou být spojeny s homosexuální orientací. U žen s lesbickou orientací však obdobné genetické charakteristiky zatím nebyly potvrzeny.
2. Další hypotéza se zaměřuje na **vliv prenatálního vývoje plodu**. Podle této teorie se sexuální orientace může formovat během raných fází těhotenství, konkrétně mezi 4. a 6. měsícem, kdy dochází k významným hormonálním a biologickým změnám ovlivňujícím vývoj mozku.
3. Třetí teorie se zaměřuje na **vliv výchovy a rodinného prostředí**, ta předpokládá, že mužská homosexualita může být způsobena přítomností dominantní matky a nedostatkem silného mužského vzoru v dětství. **Tato hypotéza však má své slabiny**, protože mnoho heterosexuálních mužů vyrůstalo v rodinách, kde chyběl otec a matka měla autoritativní roli. Naopak, značná část homosexuálů pochází z rodin, kde byly rodičovské role rozděleny tradičním způsobem.
4. Čtvrtou teorii, kterou zmíníme, je hypotéza spojující **vznik ženské homosexuality s negativními sexuálními zkušenostmi**, jako je předčasný sexuální styk či znásilnění. Výzkumy však ukazují, že většina žen, které byly pohlavně zneužity, spíše odmítá sexualitu obecně a jen velmi zřídka přesměruje svůj odpor k mužům do citového nebo sexuálního vztahu k ženám. **Tato teorie proto v současné době ztrácí podporu mezi odborníky** (Buryánek, 2002).

1.5.2 Heteronormativita a homofobie

Heteronormativita je koncept, který má tendenci podvědomě vnímat heterosexuální jako jedinou běžnou sexuální orientaci. Tento jev je přítomný v různých aspektech společenského života. Příkladem může být každodenní konverzace, kde se například mužů automaticky ptáme na jejich partnerky, což předpokládá jejich heterosexuální orientaci. Heteronormativní přístup je patrný také v legislativě, například v podobě institutu manželství, který je vyhrazen pouze pro páry tvořené mužem a ženou. Stejně tak se projevuje v oblastech, jako je vzdělávání, zdravotnictví a další. I když tento fenomén není projevem přímého nepřátelství vůči LGBT komunitě, přesto může omezovat jejich přístup k mnoha sociálním a ekonomickým výhodám. Vedle heteronormativity, která je někdy označována také jako heterosexismus, představuje klíčový pojem homofobie. Homofobie je definována jako neopodstatněný strach z LGBT osob (často zahrnující i translidí) a nepřátelství vůči nim. Mezi oběma koncepty existují určité rozdíly, byť nejsou vždy pevně ustálené. Heteronormativita je založena na jasném přesvědčení, že to, co je většinové, je nejen normální, ale i jediné správné či existující. Naproti tomu homofobie vychází z předpokladu, že menšinové – tedy vše spojené s LGBT komunitou, je negativní nebo potenciálně ohrožující (Vláda ČR, 2007).

Homofobie se může projevovat jako individuální předsudek, ale také jako součást širších ideologických systémů, například pravicového extremismu či náboženského fundamentalismu. Tyto dva jevy lze vnímat jako dvě strany jedné mince, protože jejich důsledky, zejména diskriminace jsou podobné. Homofobie však může v krajních případech vést k tzv. „hate crimes“ – zločinům z nenávisti. Sociologické výzkumy ukazují, že výskyt heteronormativity a homofobie se liší v závislosti na různých faktorech, jako je úroveň vzdělání, míra konzervatismu, náboženské přesvědčení, velikost obce, věk, pohlaví a osobní zkušenost s LGBT osobami. Průzkumy veřejného mínění tradičně naznačují, že otevřenější postoje k LGBT lidem mají lidé s vyšším vzděláním, liberálním smýšlením, bez náboženského vyznání, obyvatelé měst, mladší generace, ženy a ti, kteří mají osobní zkušenost s členy LGBT komunity (Vláda ČR, 2007).

1.5.3 Homosexuálové v ČR

Co se týče počtu homosexuálů v České republice, je to obtížné odhadnout, protože neexistují oficiální statistiky zaměřené na sexuální orientaci. Sčítání lidu neobsahuje otázky o sexuální orientaci, což znamená, že chybí spolehlivá data, která by poskytla přesný obraz o počtu homosexuálů v populaci (Aktuálně, 2021).

Kromě toho je sexuální orientace citlivým tématem, a mnozí jednotlivci se rozhodnou ji nezveřejňovat z obav z diskriminace, což ovlivňuje ochotu lidí podílet se na výzkumech. Výzkumy však poskytují určité odhady. Například studie z roku 2016 uvádí, že mezi českými muži je přibližně 6,7 % homosexuálů, mezi ženami je tento podíl dokonce 11,5 % (Novinky, 2021).

Je třeba si však uvědomit, že tyto údaje jsou pouze odhady a skutečný počet homosexuálů v České republice může být vyšší nebo nižší. Bez oficiálních statistik a vzhledem k citlivosti tématu je velmi těžké mít přesný odhad.

1.5.4 Homosexuální soužití v ČR

V únoru 2024 schválila Poslanecká sněmovna novelu občanského zákoníku, která zrušila institut registrovaného partnerství zavedený v roce 2006 a nahradila jej novým institutem zvaným "partnerství". Tato změna přinesla stejnopohlavním párům většinu práv, jako mají manželé, s výjimkou možnosti společné adopce dětí (ceska-justice, 2024).

Novela umožňuje partnerům zřídit společné jmění, zvolit stejné příjmení, žádat o vdovský nebo vdovecký důchod a navštívit partnera v nemocnici. Tato práva jim totiž v rámci registrovaného partnerství nevyplývala. Jediným rozdílem mezi manžely a partnery zůstává skutečnost, že partneři nemohou společně adoptovat děti. Oficiálně tak bude muset učinit pouze jeden z partnerů, což bylo možné již od rozhodnutí Ústavního soudu z roku 2016 (jsmefer.cz).

1.6 Překážky homosexuálů

Přestože Česká republika podnikla řadu právních kroků ke zlepšení postavení homosexuálů, širší společnost a často i samotná rodina je stále často **plně nepřijímá**. Tato situace vede k řadě problémů, s nimiž se homosexuálové setkávají v každodenním životě.

1. Fyzické problémy:

Homosexuálové často čelí posměškům nebo negativním reakcím kvůli svému vzhledu nebo chování. Tyto předsudky vycházejí z toho, že mnoho lidí vnímá homosexuální identitu jako něco nenormálního, protože o ní nemají dostatek informací (Hareem Fatima Nomani, 2022).

2. Zdravotní obtíže:

Kvůli obavám z odsouzení se lidé s homosexuální orientací mohou vyhýbat návštěvám lékaře, což vede k přehlížení zdravotních problémů. Zdravotnický personál navíc někdy nemusí být dostatečně informovaný o jejich potřebách. To způsobuje, že tito lidé častěji čelí mentálním problémům, nemocem spojeným s obezitou nebo užíváním návykových látek, případně i zvýšenému riziku pohlavně přenosných nemocí (Hareem Fatima Nomani, 2022).

3. Socioekonomické problémy:

Homosexuálové se také setkávají s diskriminací na pracovišti, což jim ztěžuje získání a udržení zaměstnání. Tato situace vede k tomu, že mnoho mladých homosexuálů může mít problém najít si práci a poté se mohou ocitnout na ulici. Bez domova čelí dalším problémům, jako je nedostatek financí a ztráta sociálního zázemí (Hareem Fatima Nomani, 2022).

4. Rodinné konflikty a odmítnutí:

V obvyklé situaci se lidé mohou obrátit na svou rodinu, když čelí nějakému problému. Očekávají, že jejich blízcí jim poskytnou bezpodmínečnou lásku a budou při nich stát, bez ohledu na to, čím právě procházejí. Bohužel, mnoho lidí z LGBTQ komunity však takové štěstí nemá. Matky, otcové a další příbuzní často nerozumí sexualitě homosexuálů. Tito příbuzní je mohou odmítnout, přestat s nimi komunikovat nebo navazovat jakýkoli kontakt. Takové odmítnutí nejen zvyšuje riziko vzniku závislostí, ale také výrazně komplikuje proces zotavení. Dospělí homosexuálové, kteří zažili konflikty s rodiči kvůli své sexualitě, měli 3,4krát vyšší pravděpodobnost užívání nelegálních drog ve srovnání s homosexuály, kteří měli zdravé vztahy s rodiči. Ti, kteří zažívali napjaté rodinné vztahy, měli také 8,4krát vyšší pravděpodobnost pokusu o sebevraždu, 5,9krát vyšší riziko vzniku deprese a 3,4krát vyšší pravděpodobnost, že budou mít nechráněný pohlavní styk (Arrow Passage, 2024).

Tyto výzvy často vycházejí z nedostatku povědomí a vzdělání o problematice homosexuálů mezi většinovou společností. Předsudky a stereotypy přetrvávají i přesto, že byly zavedeny některé právní normy na ochranu práv homosexuálů. Společenské postoje se mění jen pomalu, což LGBT lidem stále ztěžuje možnost žít plnohodnotný a šťastný život. (Hareem Fatima Nomani, 2022).

2 COMING OUT

Bohužel velkou součástí života většiny homosexuálů je i tzv. „**Coming out**“, neboli „**odhalení pravé identity**“. To je proces, kdy člověk sděluje svému okolí svou skutečnou povahu a identitu. U homosexuálních jedinců to znamená ukončení skrývání sexuální orientace a přestání vytvářet falešný obraz sebe sama. V této fázi osoba odhalí svou pravou sexuální identitu rodině, přátelům, kolegům a dalším lidem kolem sebe (Buryánek, 2002). Coming out lze vnímat jako proces zveřejnění vlastní sexuální orientace a vyjádření své identity jako lesbičky či gaye. Jde o složitý proces, který probíhá v různých sociálních kontextech a na několika časových úrovních. (Sobotková, 2007)

Tento proces může být pro mnoho lidí bolestný, protože se může setkat s neochotou okolí přijmout jeho skutečný obraz. Vzniká tak vnitřní konflikt, kdy se jedinec potýká s tím, jak se ostatní dívají na jeho skutečnou osobnost, a jak se vyrovnává s předsudky a negativními reakcemi. To může být náročný a vyčerpávající proces, který však může přinést úlevu a zlepšení vztahů s okolím. Když se člověk konečně smíří se svou identitou, čeká ho další výzva v podobě uspořádání vztahů s okolím. Nejtěžší částí procesu pro mnoho homosexuálů bývá sdělení své orientace rodičům. **Ti zejména, mohou mít problémy s přehodnocením svých představ o budoucnosti svých dětí, což vede k napětí nebo dokonce k přerušení vztahů.** V tomto období mohou být klíčovými oporami přátelé a noví partneři, kteří podporují jedince při hledání svého místa v tomto složitém období života (Buryánek, 2002).

V demokraticky vyspělých zemích také vznikají organizace zaměřené na sdružení pro rodiče homosexuálních dětí. Tato sdružení nabízejí podporu zejména těm rodičům, kteří se s touto skutečností teprve seznamují nebo mají potíže ji přijmout (Procházka, 2002). Avšak podle odhadů pouze polovina homosexuálně orientovaných mužů otevřeně přizná svou sexuální orientaci svému okolí. U homosexuálně orientovaných žen je tento proces často delší, neboť jejich vztahy nejsou tak nápadné. Společnost obecně vykazuje vyšší míru tolerance k fyzickému kontaktu mezi ženami, což umožňuje ženám udržet své vztahy v tajnosti po delší dobu (Sobotková, 2007).

Následující tabulka, znázorňuje věk, ve kterém muži obvykle zveřejňují svou homosexuální orientaci.

Do 12 let	11 %
12–16 let	59 %
16–18 let	15 %
18–24 let	12 %
Nad 24 let	3 %

Tabulka 1 - Věk, kdy dochází k zveřejnění homosexuality u mužů

(Zdroj: Procházka, 2002)

Co se týká výzkumu týkajícího se uvědomění odlišné sexuální orientace u žen. Janošová uvádí, že uvědomění nastává u homosexuálních žen nejčastěji ve věku 15-25 let. Někdy k němu však může dojít také po 35. či po 40. roce věku (Janošová, 2008).

Vedle termínu coming out se můžeme setkat také s pojmem **outing**, který označuje situaci, kdy je homosexuální orientace dané osoby odhalena někým jiným, často bez jejího souhlasu. (c.

2.1 Individuální proces coming outu

Každý jedinec, bez ohledu na svou sexuální orientaci, prochází určitým způsobem procesem coming outu. Tato fáze života zahrnuje uvědomění vlastní individuality a sexuality, která může vykazovat charakteristické rysy odlišné od společensky přijaté „normy“ (Janošová, 2000)

Z uvedeného vyplývá, že coming out není pouze o zveřejnění odlišné sexuální orientace před ostatními, ale jde o **komplexní proces, který zahrnuje především sebepoznání a přijetí sebe sama**. Tento proces detailně popsal americký sexuolog Eli Coleman, který vymezil několik fází coming outu:

1. **Precoming out** – Jedinec si uvědomuje určitou odlišnost, kterou však zatím nedokáže přesně pojmenovat.
2. **Vlastní coming out** – V této fázi člověk rozpoznává, že pocit odlišnosti pramení z jeho sexuální orientace, která je v rozporu s očekáváním okolí.

Jedinec může svou orientaci nejprve odmítat a prochází náročným obdobím psychické zranitelnosti.

3. **Explorace a zkoušení** – Jedinec začíná experimentovat a navazuje první krátkodobé vztahy. Dochází také k postupné socializaci v nové komunitě, která odpovídá jeho sexualitě.
4. **Vztahová a partnerská fáze** – Člověk navazuje trvalejší partnerské vztahy, jež uspokojují jeho citové i sexuální potřeby. Tyto vztahy však mohou být zpočátku křehké kvůli negativním postojům okolí nebo vysokým očekáváním.
5. **Integrace** – Zde dochází k plnému přijetí vlastní sexuální orientace jako součásti identity. Jedinec si upevňuje hodnoty, role a cítí se kompletní a vyrovnaný (Krčmářová, 2014).

Proces coming outu však zahrnuje více než jen volbu sexuálního partnera. Zahrnuje také přechod do menšinové skupiny, což ovlivňuje životní styl a společenské postavení jedince. Identita propojuje člověka se sociálním světem, a proto změna sexuální identity často vede ke změně vztahů s ostatními lidmi i s celou společností.

Jedinec s odlišnou sexuální identitou si ve společnosti uvědomuje jinou pozici, než by měl jako heterosexuál. Zároveň může zjistit, že kulturní hodnoty, normy a tradice, ve kterých vyrůstal, neodpovídají jeho potřebám, protože vycházejí z předpokladu heterosexuality. Coming out je tedy spojen nejen se ztrátou původních sociálních a kulturních vazeb, ale i s hledáním nové komunity, která sdílí podobné hodnoty, normy a tradice. (Červenková, 2002)

2.2 Vztah coming outu a rodiny

Mladý člověk, který si začíná uvědomovat svou menšinovou sexuální orientaci, si často uvědomuje, že jeho život nebude jednoduchý. Ať chce nebo ne, bude společností vnímán jako homosexuál. Je mu jasné, že navazování romantických vztahů pro něj nemusí být tak přirozené a snadné jako pro heterosexuály. Největší obavy však obvykle nepramení ze samotné identity, ale spíše z reakcí okolí. Nejvíce se obávají toho, jak jejich rodiče, sourozenci či přátelé přijmou tuto skutečnost – mají strach, že by mohli přijít o jejich lásku, podporu nebo že by mohli být odmítnuti. Bohužel se často ukazuje, že tyto obavy nejsou neopodstatněné (Šilerová, 2003).

Když dítě otevřeně přizná svou homosexuální orientaci, jeho rodiče procházejí vlastním procesem přijetí, známým jako rodičovský coming out. Během této doby se postupně mění jejich představy a očekávání ohledně budoucnosti potomka. Zpočátku mnozí rodiče nereagují ideálně, ale s časem se většinou dopracují k toleranci nebo plnému přijetí jeho identity. Tento proces bývá značně náročný a často ho provázejí pocity zmatku, smutku či dokonce truchlení. Rodiče se totiž musí vyrovnat se ztrátou představy o dítěti jako heterosexuální osobě a s tím spojenými tradičními životními scénáři, které pro něj možná plánovali. (Červenková, 2002).

2.2.1 Fáze rodičovského coming outu

Dle Červenkové (2002) rodiče při odhalení homosexuální orientace svého dítěte procházejí procesem, který se skládá ze šesti fází.

1. **Šok** – Prvotní reakce rodičů často zahrnuje překvapení či šok. Dítě může svou orientaci sdělit přímo nebo nepřímo, například ponecháním tematické literatury na viditelném místě. Homosexuální jedinci se často nejvíce obávají právě této prvotní reakce, která by mohla negativně ovlivnit jejich vztahy s rodiči.
2. **Popření a izolace** – V této fázi rodiče odmítají skutečnost přijmout, považují ji za dočasnou fázi nebo vzpouru vůči společnosti. Někteří se o tématu odmítají bavit v naději, že se situace sama vyřeší.
3. **Hněv** – Po fázi popření může následovat hněv, který se může projevit odmítnutím dítěte či agresivním chováním, zejména ze strany otce. Pokud rodiče již před coming outem měli určité podezření, intenzita jejich hněvu bývá menší. Často hledají viníka situace mezi učiteli, přáteli dítěte nebo dokonce mezi sebou navzájem.
4. **Vyjednávání** – Rodiče se snaží najít kompromis, například žádají dítě, aby o své orientaci nemluvalo s ostatními. Někteří věřící rodiče se obracejí k modlitbám a doufají v „změnu“ orientace svého potomka výměnou za vlastní poslušný život. V této fázi se mohou objevit pokusy o terapii, které však nebývají úspěšné.
5. **Deprese** – Rodič začne vnímat situaci jako svou osobní prohru, obviňuje se, že měl dříve rozpoznat „nebezpečí“, nebo naopak cítí zodpovědnost za

homosexuální orientaci svého dítěte. Bojí se reakce širšího okolí, což může vést k sociálnímu uzavření a přerušení dosavadních vztahů. Depresi často prohlubují kulturní stereotypy o osamělosti a diskriminaci homosexuálních osob.

6. **Akceptace** – V poslední fázi rodiče postupně přijímají sexuální orientaci svého dítěte a přestávají ji vnímat jako problém. Jsou schopni se o této skutečnosti svěřit i širšímu okolí, čímž se v rodině obnovuje rovnováha. Důraz se přesouvá z dřívějších očekávání, například touhy po vnoučatech, na podporu dítěte v jeho osobním rozvoji a seberealizaci.

Bohužel, poslední fáze procesu (akceptace) není samozřejmostí pro všechny rodiny. Mnoho homosexuálních jedinců se k ní nikdy nedostane, protože jejich rodiče zůstávají ve stádiu popření, hněvu nebo odmítnutí. To vede k narušení rodinných vztahů, citovému odcizení nebo dokonce úplnému zpretrhání kontaktů.

3 RODINA A DYNAMIKA

V poslední části se budeme zabývat problematikou rodiny. Rodina je pro každého jedince jedním z nejdůležitějších sociálních prostředí, ve kterém se formují jeho hodnoty, postoje a sociální dovednosti. Od narození až do dospělosti hraje rodinné zázemí zásadní roli v emocionálním, psychickém i sociálním vývoji člověka. Přestože se podoba rodiny v průběhu historie výrazně proměňovala a dnes existuje mnoho jejích forem, její význam zůstává nadále klíčový.

Každá rodina čelí mnoha výzvám, se kterými se musí vyrovnat. Ať už se jedná o komplikované vztahy mezi matkou a dcerou, absenci výchovy ze strany otce či právě zjištění homosexuální orientace u člena rodiny. Všechny tyto situace mohou významně ovlivnit rodinnou dynamiku. Coming out často představuje zlomový moment, který může vést k přijetí, ale i ke konfliktům či odcizení. Reakce rodiny bývají ovlivněny osobními hodnotami, kulturními normami a společenskými postoji, což ovlivňuje nejen vztahy, ale i psychickou pohodu jednotlivce.

3.1 Definice rodiny

Podle Přadky, Knotové a Faltýskové (2004) není jednoduché jednoznačně definovat pojem rodina, protože její podoba se v různých kulturách, historických obdobích i společenských kontextech výrazně liší. Rodina může mít různé formy a struktury, od tradičního modelu nukleární rodiny až po alternativní uspořádání, jako jsou neúplné rodiny či patchworkové rodiny (rodina v níž žijí děti i dospělí ze současných i předešlých vztahů nebo rodiny tvořené stejnopohlavními partnery). Právě tato variabilita činí z definování rodiny komplexní úkol, který vyžaduje zohlednění nejen biologických a právních aspektů, ale také emocionálních a sociálních vazeb mezi jednotlivými členy.

Definici můžeme najít v odborné literatuře mnoho. Například m popisuje současnou rodinu jako institucionalizovanou sociální jednotku složenou minimálně ze tří osob, které jsou propojeny rodičovskými, příbuzenskými nebo manželskými vztahy. Základem rodiny ve všech známých společnostech je dyadický pár tvořený mužem a ženou, tedy určitá forma manželství či partnerství. Rodina je tak tradičně chápána jako svazek osob opačného pohlaví s dlouhodobým charakterem, jehož součástí je i příbuzenské propojení. Nezbytným znakem rodiny je pak přítomnost alespoň jednoho dítěte bez ohledu na jeho věk.

Působí na vás tato definice zastarale? Zejména ve vztahu k problematice současnému pojetí rodiny, jak bylo uvedeno v úvodu, lze značně vnímat její omezení. Definice vychází z heteronormativního pohledu, opomíjí nebiologické formy rodiny a vylučuje bezdětné páry, čímž nereflektuje proměnu rodinných struktur v moderní společnosti. Přesto jsme ji chtěli na úvod zmínit, neboť se na ni může stále mnoho lidí ve společnosti odkazovat, ačkoli již neodpovídá současné realitě.

Třeba Sobotková (2007), definuje rodinu jako skupinu lidí, kteří jsou spojeni společnou historií, současnými zážitky a vzájemnými očekáváními do budoucnosti. Členové rodiny jsou zpravidla propojeni dědičnými, právními manželskými svazky, adopcí nebo společným životem v určité fázi jejich životní cesty. Termín rodina se může použít i pro nesezdané páry nebo náhradní rodiny, pokud mezi těmito jednotlivci existují silné emocionální a trvalé psychologické vazby. Tato definice lépe odpovídá současné realitě rodinných vztahů, které nejsou omezovány tradičními modely a jsou více založeny na osobních vazbách a vzorcích chování.

Pokud se na pojem rodina podíváme z hlediska sociologie, Gi (2006) ji chápe jako sociální instituci, jejímž hlavním cílem je vytvářet soukromý prostor pro reprodukci společnosti, který je chráněn před chaotickým a nepřehledným světem veřejného života.

Definice rodiny jsou rozmanité a odrážejí složitost a proměnlivost této sociální instituce. Rodina se v průběhu času vyvíjí a přizpůsobuje novým společenským a kulturním podmínkám. Ačkoliv tradiční pojetí stále přetrvává, stále častěji se uznává, že rodina může mít různé formy a uspořádání, která nejsou omezená pouze na biologické nebo manželské vztahy. Tato otevřenost a flexibilita ve vnímání rodiny nám umožňuje lépe porozumět její roli v moderní společnosti a jejímu vlivu na jednotlivce i širší sociální struktury.

3.2 Typologie rodiny

Rodinu můžeme klasifikovat dle různých kritérií. Rozhodli jsme se vypsát ty, které jsme považovali za základní.

1. Klasifikace rodiny dle velikosti:

- **Nukleární rodina** je základní rodinná jednotka sestávající ze dvou dospělých osob, které sdílejí společnou domácnost spolu s vlastními nebo adoptovanými dětmi.
- **Rozšířená rodina.** Tento typ rodiny zahrnuje širší okruh příbuzných, například prarodiče, strýce, tety nebo bratrance a sestřenice (Giddens, 2013).

2. Klasifikace dle plnění funkcí:

- **Funkční rodina** je stabilní a je zde zajištěn správný vývoj dítěte a jeho prospěch. Tato kategorie zahrnuje většinu rodin v běžné populaci.
- **Problémová rodina.** Zde dochází k určitém poruchám některých funkcí, které však vážně neohrožují rodinný systém ani vývoj dítěte. Tyto problémy může rodina zvládnout vlastními silami, nebo s příležitostnou pomocí zvenčí. Takových rodin je přibližně 12–13 %.
- **Afunkční rodina.** Poruchy jsou zde natolik závažné, že rodina přestává plnit svou základní roli a dítěti vážně škodí nebo ohrožuje jeho existenci. V tomto případě je sanace rodiny neefektivní a jediné řešení spočívá v umístění dítěte do náhradní rodiny nebo institucionální péče. Takové rodiny tvoří přibližně 0,5 % populace.
- **Dysfunkční rodina.** V těchto rodinách jsou vážné poruchy funkcí, které ohrožují celkovou stabilitu rodiny, zejména vývoj a prospěch dítěte. Tyto problémy již rodina nedokáže vyřešit sama a vyžaduje vnější zásahy, což může zahrnovat i sanaci rodiny. Takových rodin je asi 2 % (Hanušová, 2010).

3. Klasifikace podle životní fáze rodiny:

- **Orientační rodina** – Rodina, do které se jedinec narodí a ve které vyrůstá.
- **Prokreační rodina** – Jinak označovaná jako reprodukční rodina, kterou jedinec zakládá s cílem vytvoření nového rodinného svazku (Kraus, 2014).

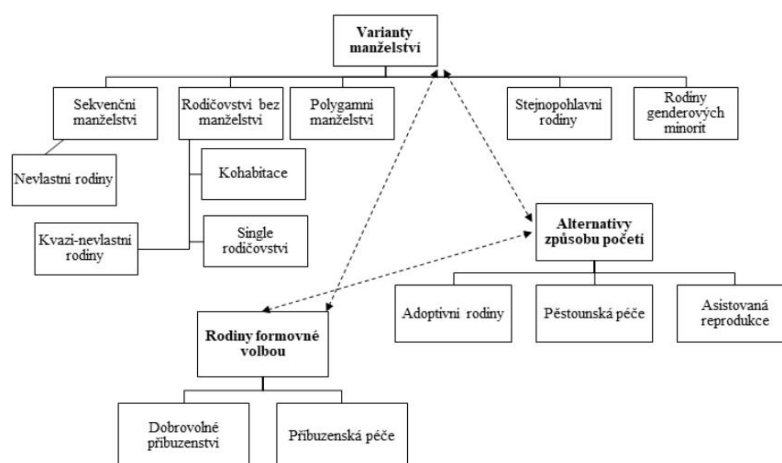
Je velmi důležité vědět, z jakého typu rodiny homosexuální jedinec pochází, protože to může výrazně ovlivnit, jak budou rodiče reagovat na oznámení o jeho sexuální orientaci. U jedinců z dysfunkční, problémové nebo afunkční rodiny lze očekávat, že přijetí odlišné orientace bude pravděpodobně mnohem těžší. V takových rodinách mohou být přítomny problémy v komunikaci, emocích nebo vzorcích chování, které ztěžují přijetí homosexuality dítěte. Naopak v rodinách funkčních, kde jsou vztahy stabilní a podpora mezi členy silná, je větší šance, že se rodiče s touto situací vyrovnají pozitivně a bez větších komplikací. Různé typy mohou tedy přímo ovlivňovat schopnost rodičů zvládnout novou informaci a podpořit dítě v jeho identitě.

3.3 Formy rodinného soužití

Na typologii rodin navážeme přidruženým tématem, kterým jsou formy rodinného soužití. Každá forma rodinného soužití má své specifické dynamiky, které mohou mít přímý vliv na emocionální podporu, komunikaci a celkovou stabilitu rodinných vztahů rodiny.

V současnosti rodiny čím dál tím méně odpovídají tradičnímu modelu, kdy manželství uzavírá muž a žena, kteří poté zakládají rodinu. S rozvojem společnosti došlo k posunu, který otevřel prostor pro alternativní formy soužití. Tento trend je hlavně důsledkem širších změn ve společnosti, které vedly k větší rozmanitosti rodinných struktur (Jandourek, 2012).

Furstenberg (2020) v rámci svého přehledu rozčlenili alternativní formy rodinného soužití do tří hlavních skupin: první zahrnuje různé varianty manželství mezi muži a ženami, druhá se týká rodin, kde děti nejsou biologické, ale byly získány jinými způsoby, a třetí se zaměřuje na rodiny, které vznikly na základě osobní volby, nikoli pokrevního příbuzenství nebo právních svazků. V následujícím Obrázku 1 uvidíte přehled forem rodinných soužití.

Obrázek 1 - Formy rodinného soužití

(Zdroj: Furstenberg ,2020)

3.4 Funkce rodiny

Rodina plní řadu funkcí, které jsou důležité jak pro společnost, tak pro její samotné členy. Zajišťuje materiální zabezpečení, pečuje o zdraví, formuje morální hodnoty a předává kulturní tradice. Rodina chrání své členy a ovlivňuje jejich chování. Tyto funkce se v průběhu času mění – některé zanikají, zatímco jiné vznikají.

Než se pustíme do samotného popisu funkcí rodiny, je důležité zdůraznit, že požadavky na rodinu v současné společnosti neustále narůstají. Kvůli těmto vysokým očekáváním se

často stává, že rodina není schopna plně vykonávat své základní funkce, což může mít negativní dopad nejen na její členy, ale i na celou společnost. (Kraus, 2014).

Nejprve se zaměříme na **socializačně-výchovnou funkci**, která patří mezi klíčové oblasti rodinného života. Rodina je prvním prostředím, kde si dítě osvojuje základní vzorce chování a učí se přizpůsobovat společnosti. Jejím hlavním úkolem je připravit dítě na život, naučit ho zvládat obtížné situace a fungovat jako aktivní člen společnosti. Díky této socializaci se dítě později dokáže zapojit do sociálních vztahů a navazovat nové.

Velmi důležitá je také **sociálně-ekonomická funkce**. Nejde jen o materiální zajištění členů, ale také o zapojení rodiny do ekonomiky – její členové se účastní pracovního procesu a zároveň fungují jako spotřebitelé, čímž ovlivňují tržní systém.

Rodina rovněž zajišťuje **sociálně ochrannou funkci**, která spočívá v uspokojování základních životních potřeb jejích členů.

Další, kterou Kraus (2014) zmiňuje je **biologicko-reprodukční funkce**. Stabilní populační růst je zásadní pro dlouhodobý rozvoj společnosti, proto stát podporuje opatření na podporu rodin. Pro jednotlivce tato funkce znamená naplnění biologických a sexuálních potřeb, zajištění podmínek pro fyzický vývoj členů rodiny a realizaci rodičovského instinktu. Momentálně však můžeme pozorovat pokles porodnosti ve vyspělých zemích, přičemž mateřství se stále častěji odkládá do vyššího věku. Dítě bývá mnohdy vnímáno jako překážka v profesním rozvoji a seberealizaci.

Nesmíme opomenout **rekreační a relaxační funkci rodiny**. Společně trávený čas, sdílené zážitky a volnočasové aktivity posilují vztahy mezi členy rodiny a přispívají k celkové pohodě a harmonii v rodinném prostředí.

Pro naše téma homosexuality je nejdůležitější zmínit **emocionální funkci rodiny**. Ta má nezastupitelnou roli v citovém životě člověka, protože žádná jiná instituce nedokáže vytvořit takové prostředí plné lásky, pochopení a bezpečí jako právě rodina (Kraus, 2014).

3.5 Rodinné prostředí

V rámci sociální pedagogiky a problematiky homosexuality se zaměříme také na rodinné prostředí, které má podstatný vliv na formování individuální identity a hodnotových systémů. V některých případech se rodinné prostředí stává podporujícím faktorem, v jiných však může vytvářet tlak a negativní postoje.

Rodinné prostředí hraje významnou roli při utváření životního stylu jedince, ovlivňuje jeho životní i profesní dráhu a rovněž ekonomické postavení. Někteří odborníci se na základě těchto skutečností domnívají, že určité negativní jevy v současné společnosti mohou pramenit z nedostatečně funkčního rodinného prostředí. To totiž působí na jedince natolik, že si tyto nežádoucí vzorce osvojuje a dále je ve svém životě reprodukuje (Průcha, Walterová, Mareš, 2001).

V návaznosti na to Kraus (2009) zdůrazňuje, že rodinné prostředí představuje klíčový faktor v životě dítěte, neboť zásadně ovlivňuje jeho celkový vývoj — ať už po stránce fyzické, emoční, sociální či intelektuální. Je to prostor, ve kterém dítě vyrůstá, a současně prostředí, kde se formuje skrze neustálou interakci s okolním společenským prostředím, zahrnujícím sociální, kulturní a materiální podmínky, jež jsou utvářeny samotnou rodinou.

Kraus (2009) rozlišuje dvě základní dimenze tohoto prostředí:

- **Materiální stránku** – zahrnující veškeré faktory, které jsou v daném prostředí přítomny, jako je vybavení domácnosti, technické zázemí či dalšíhmotné podmínky.
- **Osobnostně vztahovou stránku** – tvořenou jednotlivými členy rodiny a lidmi, kteří se v tomto prostoru pohybují, přičemž důležitou roli zde hraje jejich věk, pohlaví, vzdělání, ale i vzájemné vztahy, ať už formální, neformální, hierarchické či rovnocenné.

Rodinné prostředí lze dále rozčlenit podle podmínek, které jej utvářejí a které zásadním způsobem ovlivňují výchovu a vývoj dítěte. Kraus (2014) v tomto kontextu rozlišuje tři základní složky rodinného prostředí: demograficko-psychologické, materiálně-ekonomické a kulturně-pedagogické.

- **Demograficko-psychologické podmínky rodinného prostředí**

Tyto podmínky se vztahují k celkové struktuře rodiny a k vlivu jednotlivých členů, jako jsou otec, matka, sourozenci či prarodiče. Klíčovým prvkem je zde vnitřní stabilita rodiny, která tvoří základ emocionální atmosféry a ovlivňuje psychické rozpoložení dítěte. Harmonické rodinné vztahy přispívají k pocitu bezpečí a jistoty, zatímco nestabilita může mít na jedince negativní dopad.

- **Materiálně-ekonomické faktory rodinného prostředí**

Do této oblasti spadají aspekty související s hmotnými a finančními podmínkami rodiny, například zaměstnanost rodičů, kvalita a charakter bydlení, vybavení domácnosti či celkové finanční zabezpečení. Důležitou roli hraje i individuální spotřeba rodiny, která je odrazem jejího životního stylu, a vliv moderních technologií na každodenní fungování domácnosti.

- **Kulturně-výchovné faktory rodinného prostředí**

Tato oblast zahrnuje hodnotovou orientaci rodiny, vzdělanostní úroveň rodičů a životní styl, zejména způsob trávení volného času. Důraz je kladen na pedagogizaci prostředí, tedy vědomé formování rodinného prostředí v souladu s výchovnými cíli. Kulturní zázemí rodiny a její přístup ke vzdělání a osobnímu rozvoji mají zásadní vliv na utváření hodnot a postojů dítěte Kraus (2014).

3.5.1 Optimální rodinné prostředí

Pro optimální rodinné prostředí je důležitá vnitřní stabilita rodiny. Ta představuje klíčový prvek, který zásadně ovlivňuje atmosféru v rodině a formování osobnosti dítěte. Je zajištěna především zdravými, vyrovnanými a trvalými citovými vztahy mezi jednotlivými členy rodiny, zejména mezi rodiči. Důležitou roli hraje pocit bezpečí, vzájemná důvěra, emocionální pohoda a schopnost sdílet radosti i překonávat neúspěchy společně. Nedílnou součástí této stability je i ochota rodinných příslušníků si vzájemně pomáhat a podporovat se. Děti vyrůstající v rodinách s pevnou vnitřní stabilitou se často jeví jako vyrovnané osobnosti, spolehlivé v plnění pracovních i společenských úkolů, s minimální tendencí k extrémním či rizikovým formám chování. Harmonické rodinné prostředí vytváří základ pro zdravý psychický, sociální i emocionální vývoj dítěte, což se odráží v jeho budoucích vztazích a postoji k životu (Laca, 2011).

Úzce spjatým pojmem s vnitřní stabilitou je rodinná atmosféra, někdy označovaná jako emocionální klima rodiny. Tato atmosféra prostupuje veškeré dění v rodině a výrazně ovlivňuje vývoj dítěte. Rodinná atmosféra může nabývat různých podob — od radostného a optimistického prostředí, které posiluje důvěru, úctu a pocit jistoty, až po depresivní a pesimistické klima, vyvolávající mezi členy rodiny nedůvěru, strach a nejistotu. Harmonická atmosféra přispívá k emocionálnímu zdraví dítěte, zatímco nefunkční prostředí jej může psychicky poznamenat na celý život.

Vedle pozitivních vlivů vnitřní stability je nutné zmínit i její opak a to na emocionální a sociální deprivaci. Ta nastává, pokud nejsou dlouhodobě naplňovány základní psychické a sociální potřeby dítěte. Deprivace se často objevuje u dětí vyrůstajících v neúplných rodinách, v domácnostech s nízkou ekonomickou či kulturní úrovní nebo tam, kde rodiče tráví většinu času mimo domov a neposkytují dětem dostatek podnětů pro jejich zdravý vývoj. Kromě vnějších faktorů mohou být příčinou deprivace i vnitřní (psychické) okolnosti, jako jsou zájmové zaměření rodičů, jejich výchova a vzdělání, ale i rozumové či smyslové poruchy, citová nevyzrálost nebo dokonce duševní onemocnění. Děti, které vyrůstají v nepříznivém rodinném prostředí, si často tyto negativní vzorce přenášejí do dospělosti a mají tendenci opakovat chování svých rodičů (Laca, 2011).

3.6 Důležitost rodiny při zjištění homosexuální orientace

Bohužel i v současné společnosti přetrvává jistá míra intolerance vůči sexuálním menšinám. Ačkoliv lékařská obec již dlouhá léta nepovažuje homosexualitu za nemoc či odchylku, postoje veřejnosti a jednotlivců se mnohdy v české republice nezměnily. Mladý člověk, který si uvědomí svou menšinovou sexuální orientaci, si často uvědomuje, že jeho cesta životem nebude jednoduchá — nejen kvůli samotné homosexualitě, ale především kvůli obavám z reakcí okolí. Rodina by tak měla být bezpečným a podpůrným prostředím, které pomáhá svým členům překonávat životní výzvy (Šilerová, 2003).

V rámci této problematiky, se také můžeme setkat s konceptem rodinné resilience, tedy schopnosti rodiny zvládat jak každodenní starosti, tak mimořádné stresové situace — mezi něž můžeme taktéž zařadit coming out člena rodiny. Resilience hlavně spočívá v zavedených vzorcích chování, které pomáhají udržet rodinný systém funkční a stabilní. Pokud však rodina čelí silnému tlaku či stresu, může být její rovnováha narušena, což ovlivní všechny její členy (Sobotková, 2007).

Přijetí homosexuality dítěte bývá pro rodiče často náročné. Rodiče mívají sklon přemýšlet spíše nad tím, že jejich dítě nepřivede do rodiny vnoučata nebo kdo po něm zdědí majetek, než aby se soustředili na štěstí svého potomka. Často hledají příčiny v sobě, ve škole nebo v okruhu přátel svého dítěte. Někdy se dokonce pokoušejí své dítě přesvědčit, že „změní názor“ nebo že může podstoupit nějakou formu „léčby“. Tyto reakce však zpravidla vedou k prohloubení frustrace mladého člověka a mohou mu způsobit hluboké trauma (Šilerová, 2003).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Vztahy homosexuálů v primární rodině (tj. v rodině původu) v České republice představují oblast, která dosud nebyla dostatečně zkoumána, přestože mají významný vliv na psychickou pohodu a sociální integraci těchto osob. Homosexuálové často procházejí složitými situacemi spojenými s přijetím či odmítnutím v rámci svých rodin, což může mít dopad nejen na jejich duševní zdraví, ale také na kvalitu dalších mezilidských vztahů. Z toho důvodu se zaměřujeme na porozumění faktorů, které ovlivňují pozitivní či negativní dynamiku rodiny, a jak homosexuální jedinci prožívají proces coming outu a jeho následky ve vztahu k rodině.

Za účelem zjištění porozumění dynamiky vztahů rodinných vztahů u homosexuálních jedinců v primární rodině volíme kvalitativní výzkumné pojetí. V tomto případě je toto pojetí vhodné z několika důvodů, zejména s ohledem na citlivost a hloubku tématu rodinných vztahů homosexuálů v primární rodině. Kvalitativní výzkum nám umožní hlubší vhled do individuálních zkušeností, postojů a emocí účastníků. To je klíčové pro pochopení celkových dynamik v rodinných vztazích homosexuálů, kde osobní perspektivy hrají zásadní roli (Švaříček, Šedřová, 2007).

Tento přístup nám umožní podrobněji zkoumat, jakým způsobem členové rodiny spolu komunikují a jak se jejich vzájemné vztahy liší. Také nám umožní zkoumat osobní zkušenosti homosexuálních jedinců ve vztahu k jejich rodinám a lépe pochopit jejich emocionální prožitky spojené s přijetím či odmítnutím.

4.1 Výzkumné otázky

Hlavním výzkumným cílem diplomové práce je zjistit **jaká je dynamika rodinných vztahů homosexuálů v primární rodině**. Na základě hlavního výzkumného cíle jsme stanovili výzkumnou otázku: **Jaká je dynamika rodinných vztahů homosexuálů v primární rodině?**

Nadále jsme stanovili dílčí otázky:

1. Jakým způsobem ovlivňuje sexuální orientace jedince kvalitu a vývoj rodinných vztahů?
2. Jaké dopady má coming out homosexuálního jedince na dynamiku rodinných vztahů?

3. Jakou roli hrají v rodinné dynamice kulturní, sociální a osobní faktory?

4.2 Výzkumný nástroj

Jako techniku výzkumného šetření volíme polostrukturovaný rozhovor, který nám umožní flexibilitu v otázkách a dá prostor respondentům k sdílení vlastních zkušeností, což může odhalit i jemné aspekty rodinných vztahů. Tento nástroj umožní vytvořit prostředí Rubin & Rubin Téma vztahů homosexuálů v primární rodině je navíc často spojené s emocemi, které mohou být pro respondenty náročné verbalizovat – právě otevřenost polostrukturovaného rozhovoru nám dovolí postupnou exploraci těchto zážitků (Rubin & Rubin, 2012).

Významnou výhodou tohoto přístupu je také možnost zohlednit sociální a kulturní kontext, který hraje v rodinné dynamice významnou roli. Polostrukturovaný rozhovor se skládá se 7 částí, jež jsou následující: Úvodní otázky, proces coming outu, následky coming outu, současné vztahy v rodině, podpůrné a negativní faktory v rodině, reflexe a budoucnost a nakonec závěr. Celkově jsme stanovili 14 otevřených otázek, které by nám měly pomoci pochopit celkovou rodinou situaci respondenta. **Pomocí těchto otázek je naším cílem zjistit:**

1. Základní informace o respondentovi
2. Jakým způsobem a za jakých okolností proběhl proces coming outu vůči rodině
3. Jak coming out ovlivnil rodinné vztahy a osobní pohodu respondenta (minulost)
4. Jaké jsou aktuální vztahy v rodině a jaký vliv na ně měl coming out (přítomnost)
5. Co pomáhalo či bránilo v budování pozitivních rodinných vztahů
6. Jak respondenti reflektují své zkušenosti a co by doporučili ostatním

4.3 Výzkumný soubor

V rámci výzkumu byla zvolena **metoda účelového výběru**, která umožnila oslovit respondenty disponující osobní zkušeností s coming outem vůči své primární rodině, což úzce souvisí se zaměřením této práce. Výběrový soubor tvoří homosexuální osoby (lesby a gayové) ve věku 20–30 let, žijící na území České republiky. Tento věkový interval byl zvolen z několika důvodů:

- **Dostupnost a reflexe zkušeností:**

Jedinci ve věku 20–30 let jsou schopni reflektovat své zážitky z procesu coming outu a jeho následků na rodinné vztahy. Zároveň není časový odstup natolik velký, aby byl negativně ovlivněn jejich emocionální vhléd do této zkušenosti. Reflexe je důležitá pro porozumění dlouhodobým dopadům a změnám ve vztazích (Creswell, 2013).

- **Relevance pro aktuální společenský kontext:**

Generace lidí narozených přibližně mezi lety 1994–2004 zažila postupné zlepšování postavení LGBTQ+ komunity v české společnosti, včetně debat o registrovaném partnerství a rostoucí společenské akceptace. I přes tyto změny mohou být postoje v rodinách tradiční či konzervativní, což umožňuje analyzovat různé reakce na coming out (Pride Business Forum, 2022.)

- **Homogenita a možnost porovnání:**

Homogenní věkové skupiny jsou důležité, neboť umožňuje se zaměřit na jedince, kteří se nacházejí ve stejné životní fázi, což usnadňuje porovnání jejich zkušeností a sdílených charakteristik. Výběr konkrétní věkové skupiny v tomto kontextu zaručuje, že účastníci výzkumu procházejí obdobnými životními změnami, což zajišťuje relevantní data pro analýzu a porovnání (Kohoutová, 2015).

- **Kritéria pro zařazení do výzkumu:**

- Homosexuální identita (lesba, gay).
- Věk 20–30 let.
- Místo bydliště: Česká republika.
- Osobní zkušenost s coming outem vůči primární rodině (rodičům, sourozencům nebo jiným blízkým příbuzným).
- Ochota účastnit se polostrukturovaného rozhovoru v rámci výzkumu.

Výzkumný soubor se nakonec skládal z 2 respondentů a 3 respondentek ve věkovém rozmezí 22–29 let.

RESPONDENT Č. 1 – MICHAL

Věk: 25 let

Původ: Jihomoravský kraj – vesnice

Rodina: Vyrůstal s matkou, jejím násilnickým partnerem a sestrou. Vztahy v rodině komplikované, prožíval fyzické i psychické týrání.

Současná situace: Žije u rodičů svého přítele, pracuje v místě bydliště, s vlastní rodinou udržuje minimální kontakt.

RESPONDENT Č. 2 – OLIVER

Věk: 24 let

Původ: Moravskoslezský kraj – vesnice

Rodina: Vyrůstal s oběma rodiči a starším bratrem (zemřel v 15 letech). Velmi blízký vztah s otcem, pozitivní rodinné zázemí.

Současná situace: Studuje vysokou školu v Praze, žije samostatně, s rodiči udržuje dobrý kontakt. Vztah s cizincem.

RESPONDENTKA Č. 3 – ANEŽKA

Věk: 22 let

Původ: kraj Vysočina – vesnice

Rodina: Rodiče se rozvedli v dětství, střídavá péče byla stresující. Blízký vztah s matkou, s otcem komplikovaný a postupně se rozpadající.

Současná situace: Žije v domácnosti s partnerkou, s otcem udržuje minimální kontakt – občas se vídají u babičky, s mámou v pravidelném kontaktu (online i osobně).

RESPONDENTKA Č. 4 – VERONIKA

Věk: 29 let

Původ: kraj Vysočina – vesnice

Rodina: Vyrůstala v úplné rodině s rodiči a sestrou. Stabilní vztah s otcem, velmi komplikovaný a napjatý vztah s matkou

Současná situace: Žije s partnerkou, má stabilní práci, vztah s matkou je proměnlivý, momentálně velmi dobrý, s otcem spíše neutrální.

RESPONDENTKA Č. 5 – BARBORA

Věk: 27 let

Původ: Jihomoravský kraj – vesnice

Rodina: Vyrůstala s oběma rodiči, sestrou a babičkou. Vztahy v dospívání byly chladnější.

Současná situace: Bydlí s partnerkou v Brně, je v kontaktu s rodinou, ale vztahy jsou povrchní a distancované.

4.4 Průběh výzkumu

Rozhovory byly realizovány v průběhu dvou měsíců (leden, únor), přičemž jejich načasování se odvíjelo od časových možností respondentů. Polovina rozhovorů proběhla formou osobního setkání, což umožnilo interakci a hlubší porozumění neverbálním projevům respondentů. Druhá polovina rozhovorů byla vedena online prostřednictvím platformy Microsoft Teams, což poskytlo větší flexibilitu a umožnilo zapojení respondentů bez ohledu na jejich geografickou dostupnost. Tento kombinovaný přístup nám zajistil variabilitu v průběhu sběru dat a umožnil přizpůsobit rozhovory individuálním preferencím účastníků. Ve výsledku se mezi osobními a online rozhovory neprojevyly výrazné rozdíly v míře otevřenosti respondentů ani v kvalitě získaných dat. Průměrná doba rozhovorů byla 45 minut.

Účastníci v obou případech sdíleli své zkušenosti srovnatelně hluboce a věcně. K ochotě hovořit o citlivých tématech, zejména v oblasti rodinných vztahů, mohlo přispět i to, že přibližně ve 75 % případů šlo o osoby, se kterými jsem byla v předchozím kontaktu. Tato skutečnost pravděpodobně napomohla k vytvoření důvěrnějšího prostředí, které usnadnilo otevřenější komunikaci.

Dávali jsme si záležet na dodržení etických zásad kvalitativního výzkumu, a to zejména s ohledem na citlivou povahu zkoumané problematiky. Témata rozhovorů se dotýkala osobních oblastí, jako je homosexualita a rodinné či partnerské vztahy. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli zajistit anonymitu všech zúčastněných respondentů.

Všichni účastníci výzkumu splňovali stanovená kritéria, s výjimkou jedné osoby, která zažila pouze částečný coming out – jeden z rodičů o její sexuální orientaci stále neví, avšak s největší pravděpodobností tuší. I přesto byla tato osoba do výzkumu zahrnuta, protože získaná data byla relevantní pro analýzu, i když respondentka neprošla plným procesem coming outu. Její zkušenost přispěla k širšímu pohledu na různé varianty tohoto procesu a jeho dopady na rodinné vztahy.

5 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT

Zvolený přístup pro analýzu dat vycházel z principů **zakotvené teorie**, která umožňuje objevovat teorii přímo z dat bez předchozího teoretického rámce. Zakotvená teorie byla zvolena záměrně, neboť umožňuje pracovat kdy se odpovědi respondentů postupně skládají do větších významových celků. Její síla spočívá v tom, že odhaluje procesy a dynamiku v sociálním prostředí, aniž by je předem omezovala předpoklady výzkumníka.

„Zakotvená teorie je výzkumnou strategií, jejímž cílem je vytvářet teorii zakotvenou v datech. Výzkumník postupuje induktivně, analyzuje data souběžně se sběrem a pomocí otevřeného kódování, kategorizace a teoretického vzorkování se snaží postihnout podstatu sledovaného jevu.“ (Švaříček & Šed'ová, 2007, s. 207)

5.1 Otevřené kódování

Během analytické fáze bylo otevřeně rozkódováno více než 700 jednotlivých kódů, které vznikly přímou prací s výpověďmi respondentů. Tyto kódy jsme zaznamenaly a přehledně uspořádaly do Excelové tabulky, kde jsme je rozděleny podle jednotlivých respondentů. Zde byly následně byly porovnávány, seskupovány a propojovány. Při analýze jsme vycházeli z výpovědí respondentů jako z hlavního zdroje informací, ze kterých se postupně vytvářely zobecněné významy a témata. Ty se dále abstrahovaly do významových celků – kategorií, které odpovídají výzkumným otázkám a zároveň reflektují klíčové oblasti života a vztahové dynamiky účastníků.

Proces tvorby kategorií zahrnoval nejen tematické seskupování kódů, ale také jejich přesné pojmenování, průběžné ověřování relevance napříč rozhovory a vzájemné konceptualizování jejich významu. Výsledkem této analytické fáze bylo vytvoření 18 kódů, které byly dále sdruženy do pěti hlavních kategorií. Každá z těchto kategorií bude v následujících podkapitolách představena prostřednictvím stručného shrnutí jejího obsahu, seznamu zobecněných kódů a doplněna o ilustrativní výpovědi respondentů.

Kategorie	Rodinná dynamika: podpora vs. konflikt	Coming out a jeho dopady	Komunikace v rodině	Kulturní a společenské vlivy	Vnitřní prožívání a sebepřijetí
Kódy	Na tenkém ledě	Jak to říct?	Ticho a tabu	Svaté ticho v rodině	Vnitřní konflikt
	Mami, tati vidíte mě?	Připravený na nejhorší	Selektivní sdílení	Co si o nás řeknou	Psychická zátěž
	Láska s podmínkou	Zlomový moment	Mluvit, ale neříct	Rovnou do škatulky	V cizí kůži
	To tě přejde	Zůstali, ale jinak	---	Mapa porozumění	---

Obrázek 2 - Kategorie otevřeného kódování

(zdroj: vlastní)

5.1.1 Kategorie 1 – rodinná dynamika

Tato kategorie představuje **základní osu celé analýzy**. Popisuje, jaké vztahy respondenti zažívali ve své primární rodině, zejména ve vztahu k rodičům. Tato kategorie zahrnuje široké spektrum zkušeností. Od stabilních a podpůrných vztahů, přes citové odcizení až po fyzické či psychické násilí. Kategorie rodinné dynamiky se objevila ve výpovědích všech respondentů a ukazuje nám, že coming out neprobíhá ve vzduchoprázdnu, ale odehrává se ve vztazích, které jsou často předem zatížené určitou formou napětí, očekávání nebo neporozumění. Rodina tak není pouze prostředím pro přijetí nebo odmítnutí, ale místem, kde se identita formuje, potvrzuje, nebo naopak zpochybňuje.

Obsažené kódy: *na tenkém ledě, mami, tati vidíte mě, láska s podmínkou, to tě přejde.*

Na tenkém ledě

Tímto pojmem jsme se snažili zachytit míru jistoty a bezpečí, kterou respondenti prožívali ve své rodině během dětství i dospívání. Výpovědi nám ukázali výraznou variabilitu. Od vřelých, stabilních a podpůrných vztahů až po zkušenosti s napětím, odcizením nebo dokonce násilím. Právě kvalita těchto raných vztahů často předznamenávala, jak respondenti později prožívali coming out a jak se proměňovala rodinná dynamika.

Respondenti popisovali různé podoby rodinného zázemí. Napříč jejich výpověďmi se ukazuje, že kvalita komunikace v rodině hrála zásadní roli v tom, jak stabilní nebo narušené vztahy vnímali. (M) uvádí, že měl s rodiči vždy skvělý vztah, oceňoval jejich podporu a volnost, která mu umožnila stát se soběstačným. Přesto však naznačuje určitý odstup ve

vztahu k matce, který pramení z její zdravotní situace a z toho, že kvůli postižení zůstávala doma. *Já jsem měl s našima vždycky úplně skvělý vztah. Vždycky ve všem podporovali a strašně si na tom vážím, že mi dávali jako hodně velkou volnost, což mě naučilo být jakoby soběstačný a vzít prostě takovou tu prostě zodpovědnost do vlastních rukou.* Oproti tomu (O) popisuje vztahy zcela odlišně – vyrůstal v prostředí bez zodpovědného otce plné domácího násilí, týrání a psychického nátlaku ze strany matčina partnera, a i když matku popisuje jako člověka, kterého má rád, zároveň reflektuje rozporuplnost vztahu, kde mu způsobila mnoho bolesti. *„Ale mamčin přítel jako nejenom na ni, ale na mě jako páchal domácí násilí a takže jako z jeho strany v této době vůbec jako neměl a podporu v ničem... vždycky spíš jako mě tak psychicky a fyzicky vždycky prostě týral. Mamka mě jako měla a má ráda, ale mamka prostě taky není úplně výkvět respektující komunikace a chování. Takže mamka ano, taky jako tím, že jako oni se mlátili, mě mlátili. Sestru ne, protože to mě dával dost najevo, že jako on já nejsem jeho dítě a. A ona je, takže na ni nikdy jako ruku nevztáhl, rozmazloval ju a myslím si, že ju tak jako psychicky úplně jako zdeptal, protože ted'ka má jako psychické problémy, s tím, jak byl extrémně ochranitelsky, takže... Se ségrou mám do jako dobrý vztah, nikdy se mi jako nevinil za to, že by jako měla navrch vůči mně tady v tomto vztahu. Mamku jsem prostě bral, že je to moje mamka ale mám to v sobě hodně rozpolcené na jednu stranu ji mám strašně rád na druhou stranu mi taky udělala hodně jako špatných věcí a ohledně fyzického a psychického jako týrání, takže...“* [...] *„S mojim otcem jo, je sice blbec nezodpovědný, ale mám s ním relativně dobrý vztah.“* Také u (A) jsme mohli upozorovat, že vztahy se liší podle rodiče. S matkou má dodnes blízký a podporující vztah, zatímco s otcem se vztah v průběhu dospívání zhoršil, a to především kvůli tomu, že s ním nikdy neprobírala svůj osobní život. Spoustu důležitých věcí si tak nechávala pro sebe, což vedlo k ochlazení kontaktu *„Vztah s mámou si myslím, že máme hezkej doted', že s mámou vlastně se stýkám jako často i si často voláme. Vlastně máma je ve všem taková jako podporující a tak... A můj vztah s tátou vlastně není tak dobrej. Ted'ka v tuto chvíli, jako je spíš až špatnej, není úplně jako dobrej. A vlastně my, když jsme jako tam právě jezdili jako děcka, tak to bylo vlastně tak nějak jako v pohodě, ale začalo se to horšit až v průběhu toho dospívání, protože v době, kdy jako jsem si uvědomila, že jsem teplá, tak jsem to tak nějak s ním nikdy jako neřešila a vedlo to k tomu, že vlastně jako spoustu těch věcí, co se mi děly, tak jsem si nechávala jako pro sebe.“* Respondentka (V) se vyjádřila velmi podobně, sice si nebyla vědomá žádných otevřených konfliktů, avšak mluvila o postupném uzavření do sebe a o tom, že se vztahy v rodině staly chladnými. Komunikace v domácnosti se omezila na školu a praktické záležitosti, zatímco osobní témata a dospívání zůstaly neřešeny. *„V té době jsem neměla*

nějak tu typickou pubertu, kdy jako tak vídáš, jak se jako ty rodiče s dětma hádají, nebo spíš, jak mají ty spory doma. Tak to si jako nemyslím, že jsem měla. Já jsem se spíš tak jako uzavřela do sebe a spíš bych řekla, že to je to období, kdy jsem se hodně jako vzdálila té rodině a že ty vztahy prostě začaly být takový jako chladnější. A jediný vlastně co se tak jako doma řešilo, byla jako škola než nějaký jako osobní život a dospívání.“ Podobné ochlazení vztahu a přerušení kontaktu s matkou popisovala i respondentka (B), která reflektuje období mezi 18. a 20. rokem jako velmi špatné, kdy neměla zájem se s matkou vůbec bavit, především kvůli jejímu alkoholismu. „*Popsala bych je jako.... S tatškou v pohodě, tak tam je to takový jako konzistentní celou dobu. A s mamkou velmi špatně.“* [...] *Od 18 let do těch 20 to bylo hodně špatný s mamkou. To jsem fakt, jako byla měla ten mindset, že prostě dostanu se na vejšku a vypadnu a už tam nebudu jezdit.“* [...] *Já neměla zájem se s ní ani bavit, primárně proto, že pila.“*

Vztahová stabilita není jen otázkou přítomnosti nebo nepřítomnosti konfliktu, ale hluboce souvisí s tím, zda v rodině je či není otevřená komunikace, emocionální dostupnost a schopnost sdílet myšlenky. Tato omezená schopnost mluvit o důležitých věcech, jako je identita, pocity či mezilidské vztahy, často vede k napětí, vnitřní uzavřenosti a v některých případech i k úplnému narušení důvěry.

Mami, tati vidíte mě?

U tohoto kódu jsme se zaměřovali na důležitost konkrétní reakce rodinných příslušníků na coming out respondentů. Vypovídá hlavně o tom, jak se jednotliví členové rodiny stavěli k sexualitě dotazovaného – zda ji přijali, zlehčovali, ignorovali, nebo přímo odmítli.

Reakce rodičů na odhalení sexuální orientace se mohou pohybovat na škále od klidného přijetí až po silné emocionální odmítnutí. Například (M.) popisuje, že jeho matka reagovala zcela v klidu a bez dramatizace, zatímco otec situaci vnímal citlivěji, především kvůli představě, že nebude mít vnoučata. Přesto však byla reakce otce vstřebatelná a dočasná, nikoliv silně odmítavá. „*Hele mamka byla s tím úplně totálně v pohodě, ta to v podstatě ani nějak jako neřešila. Jenom řekla, že jo, aha, okej, a co chceš na večeri prostě, takže úplně v pohodě. A s tatškou to bylo trošičku horší, protože ne že by mu to prostě nějak vadilo, nebo něco... Spíš prostě on v ten moment, jako by ho to chytlo z toho důvodu, že si myslel, že to vlastně znamená, že nebude mít žádný vnoučata. To byl jakoby ten problém pro něho, takže se tak trošku rozbrečel a jako trvalo mu to třeba 2 dny, než to v sobě vstřebal. Ten brácha umřel, že jo, takže já jsem prostě jedinej kdo může pokračovat v linii, tak z toho důvodu to prostě pro něj bylo těžší“* Naproti tomu respondent (O.) zažil při coming outu

konfrontaci s matkou, která mu namísto pochopení vyčetla budoucí absenci dětí a dala jasně najevo, že o jeho sexualitě neměla tušení. Jeho otec zareagoval překvapivě dobře i když se v předchozích konverzacích netajil svou homofobií a tento rozpor v chování vedl respondenta spíše k frustraci než k pocitu přijetí. (O – Projev matky) „*Nebo já nevím, já už toto vlastně nepamatuju, co jsem přesně řekl, ale bylo to něco ve smyslu, že už na to štve a určitě to ví, že chodím jako s Kubou, mým přítelem a ono úplně: „Co? To jsem vůbec nevěděla, a to jsi jako gay? A potom hned jako reakce a ty jako nebudeš mít děcka. A jakože zase jako, když se mi to řekl, nebylo tam bůhví, jaké pochopení.*“ (O – Projev otce) „*Tak se mu řekl, nebo napsal jsem mu že, chodím s Kubú a ať si s tou informací dělá co chce. Že už mě to jako nezajímá, nebo něco takového. A ono potom jako samozřejmě odepsal, jak mě má strašně rád a že je to v pořádku. A já jsem si říkal, ty debile do té doby jsi byl jenom prostě, že homosexuálové ovládnou svět a propaganda a teď tady, jak máš strašně rád? Jo, no tak to mě trošku jako nasralo, ale, vzal možná líp jak mamka.*“

U respondentky (A.) jsme se poprvé potkali se situací, kdy coming out byl iniciovaný ze strany matky. Ta se jí napřímo zeptala, zda je na holky, a přijala odpověď bez problémů. Výraznější reakce čeká spíše od otce, se kterým zatím tuto skutečnost neřešila, ale předpokládá, že se to časem stane, a upřímně nečeká pozitivní výsledek. „*No tak třeba z máminé strany, tak ta se mně začala ptát potom, co jsem se rozešla s tím druhým přítelem, a to byla vlastně jako ta doba, kdy ona se mě nějak zeptala, jestli jsem na holky. Já jsem jí řekla, jako že jo a bylo to vlastně jako úplně v pohodě. Takže ta iniciativa byla od ní, nikdy jsme nezažila úplně to, že já bych za někým přišla a řekla bych mu, že jsem lesba. I když jako do budoucna, je to nevyhnutelný jako ze strany táty.*“ To, že reakce nemusí mít aktivní reakci nám ukázala (V.), která zmiňovala velmi bolestivou, pasivní a chladnou reakci matky. Na sdělení, že má přítelkyni, matka pouze mlčky pokračovala v jídle a suše reagovala, že k tomu nemá co říct a že se to třeba ještě změní. Oproti tomu její otec později přišel do jejího pokoje a snažil se ji uklidnit s tím, že se nic neděje, čímž působil o poznání podporujícím dojmem. (A – Projev matky) „*No, takže jsem jí řekla, že mám teda přítelkyni. A ono si prostě vyndala tu polívku z mikrovlnky a šla jíst a nic neřekla. A tak jsem se jí ptala, jako jestli mě slyšela, co říkám, jakože mám přítelkyni. A ona prostě jedla a pak řekla něco jako, že k tomu nemá co říct teda. Že prostě uvidíme, jak to bude, že třeba se to ještě jako změní, nebo vlastně jako nějak to nepřijala.*“ (A – Projev otce) „*A takže to bylo tak, že pak táta došel ke mně, že máma mu něco říkala, takže tam on došel za mnou do pokoje, a to si taky pamatuju, že se teda o*

tom začal bavit, ale o dost víc jako supportive a bylo to takový, že jsem zase asi jako plakala a on, jakože se nic neděje, že prostě to bude dobrý a tak. “

U respondentky (B) se znovu setkáváme s podobnými komentáři jako u respondenta (O). Reakce její matky se projevila nejprve pláčem a později klasickými „výčitkami“ o tom, kde udělala chybu. Vyjadřovala hlavně své obavy o budoucnost dcery a po dlouhý čas reagovala ironickými poznámkami na její osobu. Otec naopak situaci přijal tiše, bez negativních emocí, a až po několika letech upřímně vyjádřil určitou lítost a zklamání, přesto však respektoval identitu (B). *(B – Projev matky) „Nechtěla jsem na to odpovědět a po celém dni už jsem jí to řekla, že jsem na holky a reakce bylo to, že se ve výsledku rozbřečela. Nesla to hodně špatně. A pak začali takový ty klasický věci, že... Kde udělala chybu a že to budu mít těžký a že se teďka všechno změní. A na to jsem jí říkala, jako že se nic nezmění, že furt to budu já. No a pak měla období, kdy měla blbý kecý...“ (B – Projev otce) „A v ten moment jakoby nijak negativně nebo cokoliv, ale prostě je takový, že moc nevyjadřuje své emoce. Byla to taková jeho klasika, prostě si držel nějaký ty svoje jako linie konzistentní a až potom po několika letech jenom zmínil, že jako ho to jako mrzelo, nebo jako mrzí, jako že takovou představu neměl, ale že vlastně jako tu úplně respektuje. “*

Přijetí identity rodiči není vždy jednoznačné. V některých případech přichází reakce formou ticha, v jiných formou slz a výčitek, někdy zas dochází i k porozumění. Způsob, jakým rodiče reagují, formuje nejen jejich vztah s dítětem, ale i to, jak dítě vnímá samo sebe. Pro některé respondenti byl coming out přirozenou součástí vývoje vztahu, pro jiné zlomem, který vztah buď prohloubil, nebo narušil. Nejbolestivější pro ně nebylo vždy přímé odmítnutí, ale právě mlčení, nejistota nebo rozporuplnost v postojích. Slovní podpora je tak velmi vyžadovaná, pokud chceme, aby došlo k hlubšímu vztahovému propojení a k upevnění pocitu přijetí. Její absence se vnímá jako velmi silná forma odmítnutí, která zůstává mezi řádky a dlouhodobě ovlivňuje vzájemné vnímání.

Láska s podmínkou

U tohoto kódu se setkáváme s rozporuplnými emocemi, které respondenti prožívali vůči svým rodičům či blízkým. Často šlo o vztahy, ve kterých se mísila láska, loajalita a snaha o sblížení s bolestnými zkušenostmi z minulosti, zklamáním nebo citovým odstupem. Ambivalence se projevovala například v tom, že respondenti své rodiče milovali a chtěli jejich přijetí, zároveň ale nesli křivdy z nepodporujícího nebo zraňujícího chování. V některých případech také cítili naději na zlepšení vztahů, přestože byly silně poznamenané

předchozím odmítnutím či nezájmem. Pro mnoho homosexuálů je takové vnitřní napětí typickým prvkem jejich vztahové zkušenosti s rodinou, zvláště v kontextu coming outu.

Dokonce u kandidáta (M.) jsme se mohli setkat s takovým vztahem. „*A prostě nevím, nemůžu si stěžovat, jako máme úplně skvělý vztahy s mamkou je to trošku těžší, protože ona má částečný postižení, protože má problémy se zády, takže vlastně nemůže pracovat, takže je furt doma. Má vlastně částečně invalidní důchod, takže to je trošku těžší, když jsem ještě bydlel s našima, jakože prostě přece jenom mít jako furt doma prostě 24 /7 s někým tak to trošku jako lezlo na hlavu, ale prostě jinak máme ten vztah úplně skvělej.*“ U (O) docházelo k velmi silnému vyjádření rozporuplnosti vztahu s matkou. Sdílel s námi, že svou mámu považuje za důležitou osobu, kterou má velmi rád, zároveň ale reflektuje, že právě ona spolu s jejím partnerem byla zdrojem fyzického i psychického násilí v dětství. Bohužel vnitřní rozpor mezi citovou vazbou a bolestí, kterou mu způsobila, zůstává v něm živý a neuzavřený. „*Mamku jsem prostě bral, že je to moje mamka ale mám to v sobě hodně rozpolcené na 1 stranu ji mám strašně rád na druhou stranu mi taky udělala hodně jako špatných věcí a ohledně fyzického a psychického jako týrání, takže...*“ U respondentky (V.) se ambivalence vůči matce projevovala zejména jako silná emocionální touha po přijetí. Přestože jí matka během života řekla mnoho negativních a zraňujících věcí, respondentka stále touží po uznání a projevech lásky: „*No tak kdybych mohla prostě změnit jednu věc, tak by to bylo, aby mě prostě měla moje máma ráda, i přesto, že jsem lesba. Byli prostě situace během mého života, kdy mi řekla hodně škaredý věci, jako i třeba to, že by byla radši, kdybych se nenarodila, než abych se narodila taková, jaká jsem.*“ Ambivalence ve vztahu k matce se v poněkud pozitivnějším duchu objevuje také u respondentky (B). Její výpověď poukazovala na výrazně napjatý vztah v minulosti, způsobený především matčíným alkoholismem a citovou nedostupností, což vedlo k potřebě se od ní distancovat. V pozdějším období se však respondentka rozhodla vztah s matkou obnovit. Dnes spolu udržují bližší kontakt a jsou schopné otevřeně sdílet i osobní témata. „*A to mě sralo. Pak se ani s tím člověk nedá bavit, když je furt opilej takže. A to mě hodně vadilo. Takže jsem tam nechtěla trávit čas. [...]* „*Takže to před těma 10 rokama bylo špatný a pak byl ten coming out pak nějaký období, ale já jsem chtěla, abychom ty vztahy měli lepší, takže jsem na tom hodně pracovala a snažila se třeba víc si povídat a jako navazovat zpátky ty vztahy. A teď jsou hodně dobrý.*“

Ambivalentní vztahy mezi dětmi a rodiči nejsou výjimkou, ale naopak velmi častou realitou. Láska, potřeba blízkosti a touha po přijetí zde mnohdy koexistují s bolestí, zklamáním a někdy i hlubokým zraněním. Ambivalence tak nevzniká pouze v důsledku

konkrétních konfliktů, ale často jako důsledek dlouhodobého napětí, nevyřčených emocí a chybějícího bezpečného prostoru pro sdílení. V mnoha případech se můžeme setkat se snahou o udržení nebo znovuoobnovení vztahu ze strany dětí, což ukazuje, jak silné a zakořeněné citové vazby k rodičům bývají. Tato dynamika zrcadlí vnitřní boj mezi bolestí a loajalitou, mezi potřebou se chránit a touhou být přijat.

To tě přejde

Jedna z velmi častých forem odmítání homosexuální identity dětí je její zlehčování. Rodiče často nereagují přímým odmítnutím, ale spíše ji trivializují, popírají nebo považují za přechodnou fázi. Tato forma reakce se sice může zdát jako méně viditelná, ale pro samotného jedince je překvapivě o to víc zraňující. Respondenti často popisovali, že je rodiče po coming outu nebrali vážně, odmítli připustit trvalost jejich orientace nebo ji interpretovali jako experiment, který „přejde“. Respondent (O.) sice nemá zkušenost přímo s trivializací od rodičů, vzpomněl si však na situaci, kdy jeho babička tímto stylem reagovala „*Ona přímo ne, řekla to ale babičce. jako by potřebovala samozřejmě svěřit, já tomu rozumím. No ale ona se mě potom nějak tuším na to zeptala. A jo, a říkám, že jako chodím s Kubou a ona jako: „To tě třeba přejde a třeba tě učaruje nějaká žena, která bude mít charisma“*“. Horší zkušenost sdílela (B.), ta se se zlehčováním své identity setkala přímo od své matky. „*A ona prostě jedla a pak řekla něco jako, že k tomu nemá co říct teda. Že prostě uvidíme, jak to bude, že třeba se to ještě jako změní, nebo vlastně jako nějak to nepřijala.*“ Podobná situace se taktéž odehrávala u (V.), kdy matka zlehčovala její sexuální orientaci častými připomínkami. „*Hmm, něco ve smyslu: „No nic, stejně si najdeš kluka“*“. *A že to vlastně to brala tak nějak, jako asi dočasně nebylo to jakoby nějak hanebný nebo tak, ale komentovala to, že se stejně vrátím ke klukům.*“ V některých případech se můžeme setkat s podobnou situací, jakou popisuje respondentka (A). U ní se zlehčování identity neomezovalo pouze na samotný moment coming outu. K němu totiž dosud ze strany otce nedošlo. Už dříve však čelila jeho narážkám, které její identitu zpochybňovaly. „*Zároveň měl takový jako narážky v tohle to období, jakože pokud si někdy někoho vezmu, tak to bude chlap a takový věci.*“

Zlehčování identity se může na první moment zdát jako neškodná věc. Opak je pravdou. Jde o hluboce zraňující formu nepřijetí. Projevuje se skrze mlčení, nejisté narážky, ironii nebo domněnku, že jde o dočasný jev. Tyto reakce rodičů zasílají nepřímou zprávu dětem říkájící: „Nevěřím ti.“ To pro dospívající jedince, kteří právě začínají objevovat svou identitu, může mít až devastující efekt. Narušuje se tak důvěra v rodiče. Přestože těmto

výrokům, rodiče nedávají velkou váhu a mohou být míněny „neškodně“ nebo v žertu, jejich dopad bývá dlouhodobý ne-li trvalý. Vedou k pocitu nepochopení, osamocení a nutnosti svou identitu znovu a znovu obhajovat i tam, kde by měl panovat bezpečný prostor.

5.1.2 Kategorie 2 – coming out a jeho dopady

Jak jsme již zmiňovali v teoretické části coming out není pouze okamžikem, kdy člověk vysloví svou sexuální orientaci nahlas, ale je to hluboký a komplexní proces, který začíná sebezpoznaním a vrcholí sdílením této identity s okolím. V kontextu rodiny jde často o jeden z nejzásadnějších mezníků ve vztazích mezi dítětem a rodičem. Reakce rodiny má zásadní dopad na to, jak jedinec vnímá sebe, svou identitu i budoucí vztahy. Následující výpovědi respondentů ukazují, že coming out může mít různé podoby a bývá provázen širokou škálou emocí jako jsou úleva, nejistota či strach. V některých případech může vést i k přerušení rodinných vztahů.

Obsažené kódy: *jak to říct, připravený na nejhorší, zlomový moment, zůstali, ale jinak.*

Jak to říct?

Způsob, jakým respondenti uskutečnili svůj coming out, se případ od případu liší. Někteří jej provedli vědomě, s jasným rozhodnutím, jiní se k němu dostali náhodně, pod tlakem okolností nebo byli dokonce nevědomky „odhaleni“ rodinným příslušníkem. Tyto formy výrazně ovlivňují emoční prožitek samotného okamžiku a určují tak směr dalšího vývoje vztahů s okolím.

Zajímavou zkušenost má (B.), ta popisuje, že zažila více forem coming outu v různých fázích života. Její první zkušenost se odehrála nedobrovolně. Matka nerespektovala její soukromí a přečetla si její deník, což vedlo k nucenému rozhovoru, na který nebyla připravená a spíše ji to rozhodilo. „No, a tak si tak jako za mnou sedla, jestli si jako nechci o něčem promluvit a já úplně jakože ne. A ona: „Jakože ne? No já jsem si přečetla ten tvůj deníček“. [...] „A takhle jsme to jako by opustili a neberu to moc jako coming out, protože to prostě bylo jenom z donucení. Něco, co se nechtělo řešit.“ Asi o dva roky později se rozhodla pro vlastní, vědomý coming out, ale až v momentě, kdy měla partnerku, neboť se obávala bagatelizace, a tento krok jí dodal jistotu a obranu vůči zpochybňování. „A potom jsem vlastně si řekla, že jako coming out udělám až tehdy, když budu mít přítelkyni, aby mě nemohli právě rozporovat. Takový ta komentáře: ještě nevíš, co chceš. Bla, bla, bla. A bylo to jako prostě z toho důvodu, že už jsem se cítila víc jistě, jakože mám nějakou tu oporu, když tak i za sebou, jako někoho.“ Nepřímým coming outem si prošla také respondentka (A.). Při

zmínce o rozchodu s druhým přítelem se jí matka zeptala, zda ji náhodou nepřitahují ženy, přičemž respondentka se rozhodla odpovědět upřímně a kladně. *„No tak třeba z mámině strany, tak ta se mně začala ptát potom, co jsem se rozešla s tím druhým přítelem, a to byla vlastně jako ta doba, kdy ona se mě nějak zeptala, jestli jsem na holky. Já jsem jí řekla, jako že jo a bylo to vlastně jako úplně v pohodě. Takže ta iniciativa byla od ní, nikdy jsme nezažila úplně to, že já bych za někým přišla a řekla bych mu, že jsem lesba.“* Stejnou situaci ale s jiným výsledkem si prožila respondentka (V.), kdy se jí matka pasivně agresivně zeptala, zda ji nechce něco říct. Nešlo o jemné tušení, ale spíš o nátlakovou formu konfrontace, která respondentku přiměla něco „přiznat“, aniž by na to byl bezpečný prostor. *„A takže jsem si jako tak říkala, že to jako nebude třeba tak hrozný, ale je pravda, že jsem jí to vlastně jako by ani neřekla. Ona se mě jeden den zeptala, jestli ji nechci něco říct. Nechtěla jsem na to odpovědět a po celém dni už jsem jí to řekla, že jsem na holky a reakce bylo to, že se ve výsledku rozbředla.“* Respondent (O.) měl coming out rozdělený do dvou fází, podobně jako respondentka (B.). Matce se svěřil dříve, zatímco otci až o dva roky později, a to formou textové zprávy. Oba momenty spojuje fakt, že k nim došlo v důsledku emočního vyčerpání. *„Já vždycky udělám takovou velkou změnu jako impulzivní že už a abych to neměl jako promyšlené, abych se nebál a bylo to přesně si to pamatuju víc..., když jsem jako nějak jsem s mamkou z někama dojel a seděli jsme v autě a říkám: „Mamko, určitě už to víš, prostě štve mě to. Prostě mě štve, že jako o tom ne že nemluvíme“. [...] Já nevím, jestli třeba za dva roky, a to byla další taková jako zkratová situace, kdy už jsem si prostě řekl, že už mě to jako nebaví, ať klidně jako řeknu.“* Respondent (M.), se vědomě rozhodl sdílet s rodiči svou sexualitu, formou prostého oznámení, že má přítele, bez nutnosti zvláštního vyautování. *„Já jsem prostě takový, že nemám tu potřebu to někomu říkat, jakože že bych se vyautoval, nebo něco prostě řeknu, že mám kluka a dobrý, jakože neřeším to a takže prostě nemám potřebuju to někomu sdělovat.“*

Způsob, jakým dojde k odhalení identity, zásadně ovlivňuje kvalitu navazující komunikace i dynamiku rodinných vztahů. Dobrovolné a vědomé sdílení přináší větší prostor pro přijetí, zatímco odhalení pod tlakem okolností může vést k napětí nebo nedorozumění. Forma sdělení tak není jen technickým detailem, ale významným bodem, který utváří celkové vnímání této zkušenosti.

Připravený na nejhorší

Samotný coming out bývá často spojen s výrazným vnitřním napětím uvnitř jedince. Ještě předtím, než homosexuál sdělí svou identitu blízkým, prochází obdobím intenzivních

obav a nejistoty. Tyto obavy se nejčastěji týkají reakce rodičů, zejména způsobu, jakým vyjadřují lásku, míry přijetí nebo naopak možnosti odmítnutí. Pro některé jedince může coming out představovat hrozbu ztráty domova nebo fyzického bezpečí. V této před fázi u nich často dochází ke zvažování všech možných scénářů. A právě to nám ukazuje, jak psychicky náročný proces coming outu může být ještě dříve, než se vůbec nastane.

Respondent (O.), popisoval velmi silné obavy, které se netýkali pouze psychického ohrožení ale i fyzického, a byly vytvořeny na základě předchozích homofobních výroků doma. „*Měl jsem strach z toho, že mě nebudou mít rádi, že mě třeba zavrhnou a že pak strach z toho fyzického násilí, protože tam jakoby bylo: „jestli budeš buzerant, já ti to vytřískám z hlavy“ takže jako myslím, že tam byli jako konkrétní hrozby toho, že jsem se jako vážně bál, že to bude mít nějaké důsledky jako špatné ohrožující, že mě vyhodí, že to prostě nepřijmou.*“ Respondentka (B.) neměla takové obavy o své fyzické bezpečí, ale spíše se obávala emocionální ztráty. „*Největší obavy jsem měla z toho odmítnutí. A bála jsem se prostě, aby se fakt nestalo to, že mě nějakým způsobem úplně zavrhnou, nebo že se nám tím vlastně rapidně nějak zhorší vztahy jakoby v té rodině. Nemyslela jsem si, že mě jako vyhodí na ulici nebo tak. Spíše jsem se bála zhoršení těch vztahů a vlastně, že mě nikdy nepodpoří a bude to v té rodině napjatý. Takže spíš ten strach z toho oddálení s rodinou, a že mě přestanou mít rádi, což je vlastně dost důležitý.*“ Respondentka (V.) reflektovala své obavy poměrně neutrálně, neboť v době coming outu již nebydlela doma, a proto se neobávala přímého ohrožení. Jediné, co ji skutečně vnitřně trápilo, byla možnost nepřijetí a nepochopení. „*Ne jo tak, já jsem v té době už jako byla, že jo na na vejšce v tom brně, takže jako, a hlavně to bylo ještě jako krátce po tom období, kdy jsme jako to neměli ty vztahy úplně dobrý, takže já jsem jakoby, se těšila na to, až vypadnu a budu na vejšce. A že se osamostatním, takže jsem asi nevnímala jako obavu, že kdyby to nějak nepřijmuly, že mě vydědí nebo tak. Jednoduše, když jsem se dobře necítila doma, tak jsem vždycky odjela do Brna.*“ Určité obavy vyjadřoval i respondent (O.). Vnímá u sebe přirozený strach z reakce rodičů, ten však nebyl nijak konkrétně zaměřený: „*No a s rodičema to jsem měl trošku větší strach. A bylo to dost těžký jakoby jim to říct, ale ta reakce byla jako dobrá.*“ U poslední respondentky (A.) coming out vůči jednomu z rodičů dosud neproběhl, a to právě kvůli silným obavám z nepřijetí či dokonce vydědění. „*Ano, myslím si že jo. Jako taky se bojím toho třeba, že se může stát, že mě vydědí nebo úplně odstřihne. Tak proto to odkládám, protože nečekám, že ta reakce na to bude jako dobrá, takže se mi vlastně do toho jako moc nechce a odkládám to, co nejvíc to jde.*“

Coming out nemůžeme brát jako samostatný moment. Často mu předchází intenzivní období plné vnitřního napětí, úzkosti a zvažování možných negativních důsledků. Obavy, které se v jedincích mísí se mohou týkat jak fyzického bezpečí a ztráty domova, tak i emočního nepřijetí a odcizení blízkých vztahů. Respondenti hlavně reflektovali své zkušenosti z minulosti, které právě vytvářely předpoklady pro strach z nepřijetí.

Zlomový moment

Zlomový moment v procesu coming outu, můžeme označit jako vnitřní obrat, kdy se jedinec rozhodne přestat potlačovat svou identitu bez ohledu na možné následky. Nejde vždy o navenek dramatickou událost, ale spíše moment, kdy převládne potřeba být sám sebou nad strachem z odmítnutí.

Je ovšem pravda, že někdy jsou lidé připraveni udělat i radikální rozhodnutí v případě, že by nedošlo k přijetí ze strany okolí (O.). „*Aj na tu mamku to tak trochu navazuje, že to je prostě, jako už jsem se rozhodl, že jestli mě to je jako jestli to nepřijmou, tak jako s něma končím, protože prostě mě to už nezajímá a chcu žít tak, jak prostě se cítím.*“ V návaznosti na rozhodnutí čelit možným důsledkům, mnoho homosexuálů vědomě odkládá coming out až do chvíle, kdy budou mít přítelkyni/přítele jako konkrétní důkaz, který by jejich orientaci potvrdil. (B.) „*A potom jsem vlastně si řekla, že jako coming out udělám až tehdy, když budu mít přítelkyni, aby mě nemohli právě rozporovat. A bylo to jako prostě z toho důvodu, že už jsem se cítila víc jistě, jakože mám nějakou tu oporu, když tak i za sebou, jako někoho.*“ (V.) „*Takže tady mě to hodně pomohlo se jako najít, ale ještě jsem měla furt ve fázi hledání a potom jsem vlastně... Já jsem čekala na toto říct doma až budu mít holku, abych měla důkaz.*“ (M.) „*Byl to určitě ten vztah, kvůli tomu vztahu jsem to řekl našim.*“

Zlomový moment je úzce spjat s pocitem vnitřní jistoty a sebezáchovy. Tento bod může být formován jak vnitřními, tak vnějšími faktory a často předchází samotnému sdělení coming outu.

Zůstali, ale jinak

Změna vztahu, po oznámení sexuální orientace jednotlivce, nemusí být pokaždé okamžitá ani výbušná, mnohdy ji zachytíme v různých podobách. Například jako formou mlčení, vyhýbání se tématu, nebo naopak postupným sbližováním. Dotazovaní respondenti se shodují, že i když rodina o jejich orientaci formálně ví, neznamená to však automaticky otevřenost a přijetí.

V některých případech přichází po coming outu napjaté ticho. Vztahy v rodině sice nejsou přerušeny, ale komunikace se posune do takové roviny, kde téma homosexualita jednoduše neexistuje. (V.) „*Ne, nevnímala jsem tam žádnou zásadní změnu. Jediný moment, kdy to bylo trošku takový jiný bylo, že jsem mamce volala, abych jako vlastně uklidnila a byla supportive pro ni. To byl jedinej rozhovor, ale pak se to spíš jako se o tom moc nemluvalo.*“ Jinde se změna ve vztahu projeví v podobě popírání a lhaní. Coming out sice proběhne, ale rodiče se jej snaží obejít tím způsobem, že realitu přetvářejí podle svých očekávání. (B.) „*Máma mi po coming outu řekla, ať to hlavně nikomu neříkám. A když se jí někdo zeptal, jestli někoho mám, tak si začala vymýšlet, že mám přítele.*“ Respondentka (A.) zaznamenává tzv. selektivní proměnu vztahů, což znamená přijetí z jedné strany rodiny a distanc z druhé. „*Mamka to vzala dobře, ale s tátou se to zhoršilo. Ne že by mě vyhodil, ale prostě už se nebavíme jako dřív.*“ U některých jedinců může coming out přinést i zlepšení v dynamice vztahů, především díky odstranění potřeby skrývat část sebe. (O.) „*Vlastně možná jako lehké změny, že jsme jako otevřenější trochu vůči sobě. Protože tam předtím byla ta složka to, že to musím jako skrývat.*“ V nejlepších případech, nemá coming out žádné dopady na rodinné vztahy, jak u respondenta (M). „*Nezměnili, ne*“.

Ačkoliv samotné sdělení sexuální orientace často nevzbuzuje přímý konflikt, dochází uvnitř rodiny k plno změnám. Jak v kvalitě komunikaci, tak i v míře sdílení a emocionální dostupnosti. U některých jedinců přináší coming out spíše úlevu a možnost být autentičtější, zatímco jiní zaznamenávají emocionální oddálení vůči svým blízkým. Coming out není konečným bodem, ale spíše začátkem nového vyjednávání vztahových hranic, jejichž kvalita a hloubka se často ukáže až v následné době.

5.1.3 Kategorie 3 – Komunikace v rodině

Komunikace v rodině hraje zásadní roli v tom, jak daná osoba vnímá přijetí, podporu i bezpečí v rámci svého coming outu. Nejedná se pouze o přímé vyjádření postojů k homosexualitě, ale jde i o to, jakým způsobem se o tématu doma mluví. Otevřená a podpůrná komunikace v rodině může vytvářet prostor pro porozumění a blízkost, zatímco vyhýbání se tématu, mlčení nebo povrchní reakce vedou spíše k napětí, nejistotě a emočnímu odstupu jedince. Tato kategorie nám zkoumá, jakým způsobem se neschopnost komunikace promítá do kvality rodinných vztahů a jak ovlivňuje prožívání samotné identity.

Obsažené kódy: *ticho a tabu, selektivní sdílení, mluvit, ale neříct.*

Ticho a tabu

Kód Ticho a tabu nám zachycuje situace, kdy je homosexualita přítomná tzv. „ve vzduchu“ a nikdo ji dobrovolně nepojmenovává. Téma je v nejlepších případech odsouváno do mlčení, není předmětem otevřené diskuse a rodina se mu záměrně vyhýbá. Homosexuální jedinec se tak často ocitá v paradoxní situaci – jeho identita je tolerována, ale nesmí být nahlas vyslovena.

Respondent (O.) nám popsal fungování rodiny v tzv. informačním vakuu. To znamená, že pokud není něco řečeno nahlas tak to neexistuje. *„Nebo jako možná už ví, ale prostě jako tam se operuje s tím jako informačním vakuem. To, co není řečeno, tak to jako není. Jestli mu to řekla sestra, mamka, nevím, já jsem se ho neptal, protože já nemám potřebu už jako pořád se někomu prezentovat, že já jsem tady a mám to tak a tak.“* Mlčení se zde nestává jen reakcí rodiny, ale postupně i strategií samotného jedince, který se naučí nečekat zájem ani uznání. Ticho může mít mnoho forem a jednou z nich je i záměrné vyhýbání se kladení otázek. S tím měla zkušenost respondentka (A.) *„Já jsem u nich v podstatě bydlela, protože jsme tam měli brigádu a on to celou dobu věděl, ale nikdy se na nic z toho nezeptal, protože to asi jako nechtěl vědět prostě. Jako asi nebudeme jenom kamarádky, ale nikdy se mě na to nezeptali a tím jako ten vztah se hodně změnil a je fakt takovej jako divnej“*. V rodinách je taktéž možné se setkat i s podobou jazykového tabu, tedy situace, kdy se homosexualita sice připouští, ale nesmí být pojmenována. (B) to velmi vtipně trefně popsala. *„Jo... my doma neříkáme slovo lesba nebo tak, my říkáme, jakože taky a do toho silně kýváme hlavou. Jako já to slovo nepotřebuju používat, asi jsem se takhle nahlas asi nikdy ani nepojmenovala, ale přijde mi to trošku jak jako Voldemort, jakože to je ten, jehož jméno nesmíme vyslovit. Všichni víme, o čem se bavíme, ale prostě nepoužívej ten název.“* Poslední respondentka (V.) zmiňovala spíše jemnější formu ticha. Téma homosexuality sice nebylo výslovně tabu, ale hlavně pociťovala nedostatek zájmu a snahy porozumět. *„Asi mi to jako bylo trošku líto, že jako tam není ten zájem spíše ze strany mamky. S tatškou jsme se nikdy o ničem moc nebavili, takže tam jsem to nevnímala ten rozdíl, ale jako byla bych mnohem radši, kdybychom se prostě o tom mohli otevřeně popovídat s příjetím, ale vzhledem k tomu, že by tam nenastalo úplně to to přijetí a porozumění.“*

Ticho kolem tématu identity není jen o absencí slov, ale složí také jako aktivní sdělení. Mlčení, vyhýbání se tématu nebo neschopnost pojmenovat realitu vytváří prostor nejistoty, který může být stejně zraňující jako přímé odmítnutí. Tato forma komunikace potvrzuje, že i beze slov lze v rodině předat velmi silné a trvalé poselství.

Selektivní sdílení

Součástí celé zkušenosti homosexuálů je i rozhodování o tom, komu, co, a hlavně kdy říct. Kód Selektivní sdílení nám popisuje situace, kdy se jednotlivci rozhodují sdílet svou identitu pouze s vybranými členy rodiny. A to podle toho, u koho očekávají větší pochopení a menší riziko odmítnutí. Tenhle způsob komunikace nám do jisté míry ukazuje, že rodina není vnímána jen jako jednolitý celek, ale spíše jako síť vztahů, v níž je občas potřeba pečlivě volit míru otevřenosti a upřímnosti.

Mnozí lidé si nejprve vybírají ty členy rodiny, ke kterým mají silné emoční pouto a u nichž se cítí v bezpečí, tak tomu bylo i u respondentky (B.) *„Jo, tak to si pamatuju úplně přesně. První osobě, který jsem to řekla, byla moje babička, se kterou jsem se cítila tak jako nejvíc bezpečně.“* Selektivita se může také týkat širší rodiny. Obava z kulturní nebo náboženské reakce často vede k dlouhodobému zatajování. To nám potvrzuje i respondentka (A.) *„Protože v momentě, kdy já si vezmu ženu, a ještě nedej bože s ňou budu mít dítě, tak prostě to jako to budu úplně ostuda té celé rodiny, kde oni jsou všichni jako hrozně věřící a jsou tak založení a jako tvářit se hrozně, tak nábožensky.“* Jindy se můžeme setkat se selektivitou, tzv. postojovou. Neochota respondenta (M) sdílet svou identitu nevychází ze strachu, ale z přesvědčení, že určité věci mají zůstat soukromé *„A vlastně druhá část rodiny, tak já ani nevím, jestli o tom ví, jakože podle mě je to taky asi takový veřejný tajemství, nějak se o tom nebavíme. Já jsem prostě takový, že nemám tu potřebu to někomu říkat, jakože že bych se vyautoval, nebo něco prostě řeknu, že mám kluka a dobrý, jakože neřeším to a takže prostě nemám potřebu to někomu sdělovat.“* Avšak hlavním důvodem selektivního sdílení je obava o narušení již tak občas křehkých vztahů, (V.) *„No já nejsem vyoutovaná oficiálně. Jediný, komu jsem to řekla je ségra, mamka a táta. Jinak jako pak strejda teta ty to jako asi s bratrancem ví, ale neříkala jsem jim to. Vlastně ani nevím, co si babička myslí. Ale nikdy jsem neměla odvahu jí to říct.“*

Jak můžeme vidět, respondenti pečlivě zvažují, komu mohou důvěřovat. Zároveň je patrné, že sdílení identity není vždy vnímáno jako povinnost. Pro některé respondenty je to osobní věc, která nemusí být řečena nahlas, ať už je důvod, jakýkoliv. Selektivní sdílení se zdá jako přirozená součást života homosexuálních jedinců v prostředí, které není vždy úplně předvídatelné. Coming out tak není jen o tom „být viděn“, ale i o tom, kde, kdy a s kým má tato viditelnost smysl.

Mluvit, ale neříct

Některé vztahy v rodině, negradují ani nevybuchnou, a přesto se časem mění. Konverzace probíhají dál, ale bez hloubky, či skutečného zájmu. Tento kód vystihuje situace, kdy se rodina sice baví dál, ale vyhýbá se osobnímu nebo hlubšímu sdílení. A témata jako vztahy, orientace nebo vnitřní pocity jsou záměrně odsouvána. Rodinná komunikace se drží v tzv. „bezpečných zónách“. Vztahy nejsou přerušeny, ale zploštěny a díky tomu se mohou rodinný příslušníci vyhnout nepříjemným situacím či dokonce konfrontacím.

Tento typ rodinné komunikace se často omezuje na praktické informace a obecné konverzace, velmi podobné výpovědi měli dvě dotazované respondentky (V.) *„Jediný témata, o kterých jsme se doma bavili byla škola a možná práce, ale osobní život nikdy“ [...]* *„Se ségrou si vůbec nepovídáme, nebo jakože to takový jenom pukání, jakože si něco řekneme, jako že jsme něco zajímavýho udělali, ale není tam vůbec hloubka.“* a (B.) *„A jediný vlastně co se tak jako doma řešilo, byla jako škola než nějaký jako osobní život a dospívání“ [...]* *„A s našima jsem prostě řešila jenom ty věci, který byli běžní jako škola, maximálně kámoši“* Omezená forma komunikace, se může objevit i ve vztahu, kde prvotní přijetí či pochopení proběhne bez problémů, s tím se setkala respondentka (A.) *„Určitě, myslím si, že jako pomáhá o tom mluvit, jakože to třeba ze strany té mamky, kde všechno jako bylo v pohodě, tak na druhou stranu jsme se nikdy o tom nějak jakože vyloženě nebavily, takže to jsme neměli tak jako nastavené, takže to třeba je věc, co jako bych u svých dětí chtěla udělat jinak.“* Musíme brát v potaz, že ne všechny osoby dávají hlubším konverzacím v rodině význam, stejně jako respondent (M.) *„Moc prostě nesdílím tady tyhle věci, že to je prostě moje osobní věc. Jakoby jako ne, že bych to tajil nebo něco, ale prostě nemám potřebu to prostě nějak s rodičema rozebírat. Je to můj sexuální život.“*

Mlčení nemusí mít podobu úplného ticha, někdy se mluví dál, jen jinak. Slova rodičů proudí, ale jen v bezpečných tématech. Mluví o tom, co je snadné, zbytek zůstává mezi řádky. To, co nebylo vysloveno, sice nenaruší vztah s dítětem, ale ani ho neposune blíž.

5.1.4 Kategorie 4 – Kulturní a společenské vlivy

Kategorie kulturní a společenské vlivy nám pojednává o tom, jak širší prostředí ovlivňuje to, jak je jedincova identita vnímána, přijímána nebo zpochybňována. Patří sem zejména rodinné hodnoty, víra, společenská očekávání nebo dokonce místo, kde daný člověk vyrůstá.

Kódy: *svaté ticho v rodině, co si o nás řeknou, rovnou do škatulky, mapa porozumění*

Svaté ticho v rodině

Náboženství v některých rodinách nemusí být pouze duchovní hodnotou, ale také rámec pro mlčení, obavy a předsudky. Ne vždy se o víře mluví nahlas, ale její přítomnost často určuje, o čem se v rodině smí a nesmí mluvit. Homosexualita tak může být v prostředí ovlivněném náboženstvím velmi obtížná kvůli již hluboce zakořeněným hodnotám a přesvědčením

Někteří respondenti vyrůstali ve výrazně věřícím prostředí, které homosexualitu zcela odmítalo. Respondentka (A.) nám popsala nepříjemný vliv církevního prostředí právě z otcovy strany „Stoprocentně. *Vlastně já jsem velkou část života strávila v tom křesťanském prostředí z té tátovy strany. Ten se nás k tomu snažil jako vychovávat, ale ne úplně takovým dobrým způsobem. Takže jsem strávila spoustu let života v kostele, a tak prostě. A třeba ten kostel, kam jsme jezdili, tak ten farář byl jako homofobní, že přímo v tom kázání probíhaly tady tyhle ty homofobní kecy, takže jako to prostředí je tam hrozně jako zažraný, že celá ta rodina jsou jako tak moc věřící, že pro ně to vlastně vůbec není možnost. Myslím si, že ta víra je jako velkej faktor, co to ovlivňuje*“. A tato atmosféra v ní zanechala mnoho obav, jak na její sexualitu zareagují další rodinný příslušníci „*Třeba i ze strany té babičky, tak já ju jako mám ráda a vždycky jsme spolu měli takový hezký vztah, ale taky se bojím toho, že se to změní tímhle, protože si myslím, že ta víra bude pro ni velká překážka v tom našem vztahu*.“ Jiní respondenti reflektují víru spíš jako tiché pozadí, které může nenápadně utvářet postoj rodiny. Respondentka (B.) si například nebyla vůbec jistá, zda reakce matky vycházela z náboženského přesvědčení. „*Takže určitě to bylo jako teda to křesťanství ze strany jako máminy rodiny, ale otázka jako by jak moc velkou to tam hrálo roli a jak já jsem si tomu jako by přikládala ten důraz, protože když jsem teď zpětně zjistila, že ta babička, která je vlastně teda jako věřící, to vzala nakonec úplně v pohodě, tak ono to tam asi tu roli nehrálo. Víš, že já nedokážu říct, jak moc vlastně i ta mámina reakce byla založená na tom, že věří v boha a myslí si, že to je něco špatného anebo je to založený na tom, že to vnímá jako něco negativního*.“ Abychom víru nevyobrazovali jen negativně, je důležité říct, že náboženství nemusí představovat žádnou překážku. Respondent (M.) byl naopak překvapen pozitivní reakcí své zbožné babičky „*No čekal jsem, že budou, jak jsem říkal s tou babičkou, že jo, protože zbožná. Ale bylo to úplně přesně naopak, než jsem očekával*.“ Podobně se vyjádřili i respondenti (V.) a (O.), kteří víru ve své rodině nevnímali jako problém (V.) „*Tatka pochází z věřící rodiny a přijal to tak... řekla bych docela bez problémů, takže si*

nemyslím, že to má nějaký vliv.“ (O.) „U nás jsme to asi neměli tak, že bych jako správný křesťan měl mít manželku a asi si myslím, že to náboženské nastavení nehrálo u nás roli.“

Víra se stává faktorem, který může v lidech vyvolávat plno emocí. U některých respondentů vedla náboženská výchova k přímému strachu z nepřijetí, u jiných se víra nějak výrazně neprojevovala. Z výpovědí je však zřejmé, že víra není automatickou bariérou. Téma náboženství se nám nejvíce jeví jako jednorozměrná překážka, ale jako komplexní vrstva, která do příběhů coming outu vstupuje s různou intenzitou.

Co si o nás řeknou

V některých rodinách nemusí být překážka ani samotná homosexualita dítěte, ale to, jak ji bude vnímat okolí. Přijetí ze strany rodiny se tak často neodvíjí od osobního názoru jednotlivců ale od obavy ze ztráty společenské prestiže či pověsti. Obraz rodiny navenek se stává důležitějším cílem a pohoda jejích členů upadáva do zatmění. Tímto kódem jsme se snažili zachytit momenty, kdy coming out neohrožuje vztahy přímo, ale zpochybňuje ideál „dokonalé rodiny“ a to může vést k napětí a zhoršení vztahů.

Tento tlak na vnější dojem silně formoval rodinnou atmosféru respondentky (B.) už od dětství, a bohužel tato hodnota se promítala i do postoje matky vůči její sexualitě *„Asi si myslím, že to bylo u nás už jako od mala, co si pamatuju, tak se řešilo to, co si řeknou ostatní, ať uděláš cokoliv, prostě tak se řeší, že to uvidí ostatní. A co si o tom asi řeknou?“ [...] „A moje máma pracuje prostě celý můj život na obecním úřadě a všichni ji znají, takže o to víc ji asi zajímá sociální status. A nechce vlastně aby vypadala jako špatná matka, protože jsem lesba. Takhle to vnímám já. Jako radši by byla, kdybych měla kluka a byla nešťastná než, abych prostě to měla tak, jak to mám teď, že jo, že mám přítelkyni a jsem šťastná. Prostě pro ni je ten sociální status tak moc důležitý. To, co si řeknou ostatní o naší rodině, protože my jsme přece dokonalí.“* Nepopulárním tématem je i vstup do manželství (partnerství) nebo rodičovství. To by byl v očích širší rodiny respondentky (A.) společenským selháním *„Kdy já si vezmu ženu, a ještě nedej bože s ňou budu mít dítě, tak prostě to jako to budu úplně ostuda té celé rodiny, kde oni jsou všichni jako hrozně věřící a jsou tak založení a jako tvářit se hrozně, tak nábožensky, tak pro ně to bude složitější, protože ten sociální status je důležitější než moje štěstí.“* Na druhou stranu ne všichni vyrůstají v prostředí, kde by sociální status hrál tak důležitou roli respondent (M.) na přímou otázku, zda jeho rodina řeší sociální status, odpověděl stručně *„Vůbec.“*

Rodiny, které jsou silně orientované na sociální status, často nastavují hranici přijetí podle toho, zda je možné situaci udržet „pod pokličkou“. V takovém kontextu může být přítelkyně nebo přítel tolerován, pokud se to nedoví sousedé. Přesto všechno výpovědi ukazují, že ne všechny rodiny tento tlak sdílejí. Jsou i prostředí, kde reputace nehraje zásadní roli, a coming out není ohrožením, ale prostou informací. Rozdílnost zkušeností dotazovaných respondentů ilustruje, že přijetí není závislé pouze na osobním vztahu, ale také na hodnotovém nastavení rodičů.

Rovnou do škatulky

Homosexualita je často vnímaná skrze stereotypy. Každý má svůj obrázek tom, jak by měl gay či lesba vypadat, mluvit a chovat se. Tato očekávání nevycházejí ze skutečných zkušeností, ale z kulturních šablon. Pokud se tedy člověk rozhodne sdílet svou odlišnou sexuální orientaci, tak nejde jen o samotné odhalení identity, často to spustí i řadu projekcí, které si okolí automaticky spojují s určitým „balíčkem vlastností“. Takové nálepky mohou být frustrující nejen kvůli své nepřesnosti, ale i proto, že omezují dané osobě možnost být sám sebou.

Ke tzv. zaškatulkování může dojít ještě předtím, než dojde k vlastnímu uvědomění své identity, takovou zkušenost sdílel respondent (O.) „*Nebyl jsem typický, prostě kluk. Chodil jsem na keramiku, bavilo mě, já nevím... písničky. Takové ty jemné stránky spíš prostě. Takže ano, snad nebudeš gay, když jako tady umíš vystříhovat a chodíš na pletení z papíru a potom jako slyším u širší rodiny: „To dělají buzeranti“ a tak.*“ To, že stereotyp může být silnější než realita, potvrzuje i jeho další zkušenost „*Ale tím, že jsem byl jako vychovaný takovýma jemnýma, tak prostě mě to automaticky házelo stereotypně do té do té škatulky, jakože gay, ikdyž jsem svým chováním, jakože... že by to vyzařovalo jako sexuální orientaci jsem vůbec, jako nedával na obdiv. Zajímal jsem se jako o holky. Snažil jsem se zajímat o holky, ale moje chování vyhodnocovaly, jakože že, že jsem gay no.*“ Stereotypizaci vlastní identity se nemusí vyhnout ani samotná osoba, které se to týká. Respondentka (A.) například popsala svůj vzhled během dospívání jako typický pro lesbu „*Hlavně já v tu dobu jsem vypadala úplně jinak. Měla jsem krátký vlasy, vyholené boky. Vypadala jsem jako lesba, což teď vůbec jako nevypadám, ale prostě v této éře jsem to tak jako měla.*“ V kontrastu k těmto zkušenostem stojí znovu výpověď respondenta (M.) který vnímal, že se v očích druhých stereotypně neprojevoval „*Samozřejmě nějaký ty stereotypy mám, že jo, prostě, ale že bych byl takovej jakoby ten full packet, že prostě si řekneš, že jo, že tenhlecten stereotyp, tak si odškrtnu, že on vypadá jako gay, tak to si nemyslím, že bych měl. Ani jsem to od nikoho neslyšel.*“

Stereotypy mají často schopnost předbíhat skutečnost, dřív, než člověk stihne cokoli říct. Homosexualita je tak vnímána jako soubor očekávaných znaků, které se mají potvrdit a pokud se nepotvrdí, může přicházet zmatek nebo pochybnosti – jak od okolí, tak někdy i uvnitř jedince. Zaškatulkování ale není jen o tom, jak nás vidí druzí. Někdy si nálepky přebíráme i sami, přizpůsobujeme se jim, nebo naopak se vůči nim snažíme vymezit.

Mapa porozumění

Geografická oblast, ve kterém člověk vyrůstá, může výrazně ovlivnit to, jak se o homosexualitě mluví či nemluví. Rozdíly mezi městem a vesnicí nejsou omezené jen na velikost místa, ale často se promítají i do četnosti projevování homosexuální identity. Coming out tak v některých kontextech vyžaduje mnohem větší odvahu, protože prostředí pro něj jednoduše nemusí být připravené.

Často se stává, že homosexuálové vyrůstají v prostředí, kde o homosexualitě nikdo nemluví, a pokud ano, pak výhradně negativně nebo skrze nejistotu a nepochopení. To pak způsobuje, že proces hledání a přijetí vlastní identity je pomalejší a osamělejší. Tak nám to popsala i respondentka (A.) *„Ale i tím možná prostředím, jako odkud jsem pocházela, že nikoho jsem jako neměla prostě v okolí, kdo by byl jako otevřeně gay nebo lesba. Pocházím z Vysočiny a vlastně pocházím z městyse, ale většinu mého života jsem bydlela docela tak na samotě zatím městysem, původně na Sádkách, kde vlastně fakt jako byli 2 baráky a tam jsme bydleli my a ještě 1 rodina a pak tam byly ty kádě s rybami, takže to si myslím, že jako moje dětství taky hodně ovlivnilo.“* [...] *„A to vlastně byl nějaký impuls k tomu mojemu coming outu v prváku na střední, a to bylo vlastně způsobený tím, že tam už jsem viděla, že tam existovaly lesby.“* [...] *„Vidím velký rozdíl mezi tím, jako odkud pocházím a mezi tím malým městem. A jako když se budeme bavit o Olomouci, tak je to úplně jako něco jiného. Žejo, takže jo. Z dalšího jejího vyprávění jsme zjistili, že i jeden člověk může spustit lavinu změn „No a myslím si zároveň, že třeba když se vrátím na gympl tak ten efekt to, že jsi viděla, další lidi, které jsou lesby a jsou s tím v pohodě, tak to mělo to efekt na víc mých spolužáků, protože jako já jsem byla ta první, kdo jako tam udělal nějaký coming out ve třídě a vlastně všichni to o mně věděli, že jsem lesba. Pak i další lidé se nebáli projevovat a postupně v tom čtvrtáku, těch holek, co byly jako lesby nebo bisexuální, tak tam jsem nebyla najednou jenom já. Ale bylo jich tam třeba 12. Myslím si, že když v té skupině máš někoho, kdo ti to potvrdí, že to je vlastně v pohodě a ty to tak sama jako cítíš, tak tě to podpoří jako v tom coming outu, že vlastně se člověk nebojí experimentovat.“* Prostředí bohužel může také působit jako bariéra ke sebepřijetí a volný projev. S tím má zkušenost respondentka (B.) *„A tohle je*

prostě, že jo vesnice, a tam je to hrozný tabu. Já jsem ani nevěděla do té doby, že teda můžou být ty 2 holky spolu.“ [...] „Nevěděla vůbec o nikom, že by byl gay nebo lesba ani ve Znojmě a Znojmo je prostě jako už město, že jo.“ [...] „Co třeba v Brně není, jako když jdu tak jako málo, když se někdo otočí tam tady seš těm lidem ukradená, ale stačí jít do toho Znojma, který je prostě jako město, který má 30000 obyvatel, ale ti lidi už koukají a ty to cítíš, že jo, že se koukají.“ V některých případech jsou i větší města pro mladé lidi z vesnic zpočátku překvapivě uzavřená. Respondentka (V.) reflektovala svou zkušenost z Jihlavy, kde ještě během střední školy o homosexualitě nikdo otevřeně nemluvil a změna přišla až s příchodem do Brna „Na střední nebyl nikdo teplej, a to jsem chodila do Jihlavy, což je že jo krajský město a ani v okolí nebyl nikdo teplej a na základce byl ve vedlejší třídě kluk, který je teplej ale jakože v té době ještě nebyl vyoutovaný. A co mě k tomu vedlo... No já, když jsem přišla do Brna, tak samozřejmě Brno je mnohem víc otevřený a je tady spousta teplých lidí. Takže tady mě to hodně pomohlo se jako najít, ale ještě jsem měla furt ve fázi hledání.“ Jinou zkušenost znovu sdílel respondent (M.) Vesnické prostředí, kde vyrůstal nebylo příliš konzervativní a dokázala tiše akceptovat odlišnosti „No, podle mě to bylo otevřený aj u nás na vesnici jako měli jsme ve třídě prostě dvojčata, jakože dobrý kamarádi moji a nebyly prostě vyoutování nebo něco, ale prostě každý tajně jako předpokládal, že asi prostě budou gay, takže to bylo takové to veřejné tajemství asi. Měli jsme tam takový aj níž ve třídě, byla to prostě normální věc.“

Viditelnost, přijetí a běžné fungování homosexuálních lidí v daném regionu nebo komunitě výrazně ovlivňuje, jak snadné či náročné je sebe sama přijmout. Míra otevřenosti okolí tak není pouze kulturním pozadím, ale aktivním činitelem v procesu sebepoznání a coming outu.

5.1.5 Kategorie 5 – Vnitřní prožívání a sebepřijetí

Touto kategorií jsme se snažili zaměřit na osobní rovinu prožívání spojenou s uvědomováním si vlastní sexuální orientace. Zahrnuje období, kdy se v jedinci odehrává vnitřní zápas a zpochybňuje vztah k sobě samému. Je to dlouhý proces a v prostředí, kde chybí otevřenost nebo vzory, se tato cesta ještě prodlužuje a přijetí sebe sama se může stát náročnějším než samotný coming out.

Obsažené kódy: *Vnitřní konflikt, psychická zátěž, v cizí kůži*

Vnitřní konflikt

Než dojde k tomu, že se homosexuální jedinec přizná ostatním, často svádí těžký a tichý boj sám se sebou. Jde o období, kdy se objevují první impulzy a myšlenky o stejném pohlaví, které však nejsou v souladu s tím, co se považuje za „normální“ či „přijatelné“. V tomto vnitřním prostoru vzniká napětí, a to mezi tím, co cítím, a tím, co bych měl(a) cítit.

Výstižně nám to popsal respondent (O.), který už v dětství cítil, že ho přitahují kluci a nechtěl si to připustit „*Ale prostě jako věděl jsem, že se mě líbí kluci, ale absolutně jsem si to jako nechtěl, přiznat a bojoval jsem proti tomu a pořád jsem jako myslel, že se to spraví, protože jako doma to nebylo podporované.*“ Vnitřní konflikt se neodehrává jen ve vztahu „já a moje orientace“, ale i vztahu „já a očekávání, která jsou na mě kladena“ Přesně takovou zkušenost sdílela respondentka (B.) „*Začala jsem z nějakého nepochopitelného důvodu jako cítit něco k holkám a hrozně mi to vadilo, že to cítím, protože jsem se cítila úplně hrozně kvůli tomu a vlastně jsem nesnášela ten pocit v sobě.*“ [...] „*Hrozně dlouho mi trvalo, než jsem se jako začala mít ráda i s tím, že jsem se brala jako hrozně selhání, prostě celý rodiny, že prostě jsem ted'ka zklamala, mámu, tátu, babičky prostě úplně všechny.*“ Součástí vnitřního konfliktu nemusí být vždy přímý odpor vůči vlastní orientaci. Někdy se projevuje spíše jako pokus přizpůsobit se tomu, co se od daného jedince očekává. Mnoho mladých lidí se pokouší vstoupit do heterosexuálních vztahů, ne proto, že by tak skutečně cítili, ale proto, že to tak má být stejně jako respondentka (A.) tak jsem to v sobě hodně potlačovala. A vlastně i jsem měla jako třeba na té základce, tak jsem měla dokonce dva přátele. A snažila jsem se to v sobě hodně tak jakoby držet. „*Toho mého prvního přítele jsem měla ve věku 13 let a rozešla jsem se s ním právě, protože to ztroskotalo to na tom, že jsem si uvědomila, že fakt jsem teplá, že to nebude ono, jako já oba ty kluky měla jako hrozně ráda, i bych řekla, že jsem je jako milovala. Ale věděla jsem, že jako do budoucna to nemá žádnou budoucnost, protože to je muž a já jako nikdy jsem neviděla svoji budoucnost s mužem takže... Překvapivě to stejný, se stalo vlastně u toho druhého přítele, kterého jsem měla 16 a to byla jako velká láska, ale skončilo to vlastně na tom, že jsem si uvědomila, v těch chvílích, kdy třeba něco, se mi nelíbilo, že vlastně to jako není to, co chci.*“

Vnitřní konflikt u homosexuálů je často první, ale zároveň nejvíc skrytou etapou procesu sebepřijetí. Odehrává se v tichu, kdy jedinec začíná pociťovat něco, co se nevejde do běžného rámce heterosexuála. Není to jen nejistota, ale hluboký rozpor mezi tím, co chce, a tím, co očekává okolí.

Psychická zátěž

Přijetí a sdílení vlastní sexuální orientace není jen otázkou postoje nebo odvahy, často sebou nese i značnou psychickou zátěž, která se může projevit v různých podobách. Od dlouhodobé úzkosti a stresu přes fyzické symptomy až po období smutku či pasivity. Tato zátěž nemusí být vždy přímým důsledkem orientace samotné, ale spíše tlaku na skrývání a obav z reakce okolí.

Psychické potíže se mohou objevovat v nenápadné podobě, jako tichý společník, například ve formě dlouhodobějšího poklesu nálady a přetrvávajícího smutku. Respondentka (V.) popsala stav, který sice nebyl až tak dramatický, ale přetrvával ve formě vnitřní tíhy „*Bylo tam jako hodně pocitu smutku a takový to... takový ten stav, kdy prostě seš bez nějakého elánu, to jo.*“ Podobnou situaci popsal také respondent (M.) „*Byla to spíše taková melancholie, špatná nálada, možná někdy jsem měl svírající pocity.*“. Tlak spojený s vnitřním konfliktem se může hromadit dost pozvolna, až do té míry, kdy začne zasahovat i tělo. Ukázkou je respondentka (B.), která dlouhodobě trpěla úzkostmi a ty se postupně začali projevovat i na její fyzické stránce. V jejím nejintenzivnějším období odmítání sebe sama došlo i k sebepoškozování „*Jako jaká jsem povahově, takže jsem jako vždycky bývala úzkostná, ale myslím si, že to tím bylo hodně jako posílený. Někdy právě v té 9. třídě začala mít jako pravidelně migrény a řekla bych, že to i taky s tím jako mohlo souviset, jak toho na mě bylo moc. A vlastně no, pak jsem přišla na ten gympl a myslím si, že někdy v prváku nebo v druháku jsem dokonce dostala antidepressiva, protože jsem prostě byla hrozně úzkostná a hodně taky často ve stresu, takže to mě pak můj obvodní lékař předepsal antidepressiva. Nebyla jsem jako u psychologky nebo u psychiatra. Ale necítila jsem se prostě dobře. No a co se týče sebepoškozování, to už jsem potom nedělala. To bylo fakt jenom vyloženě v ten moment, kdy jsem neměla ráda sama sebe kvůli tomu. Ale jakmile už jsem si to já přijala, jakože já jsem s tím v pohodě, ale nejsem v pohodě s tím, že ostatní s tím nejsou v pohodě, tak to mě spíš pak začalo jakoby vlastně psychicky nějak jako deptat. Ublížovat mi jakoby psychicky to nepřijetí těch ostatních, respektive té rodiny, že jo těch nejbližších.*“ K psychické zátěži se však často přidává i dlouhodobé napětí spojené s obavami z odhalení. Tento tlak popsal i respondent (O.) „*Mám třeba stres, že jako se otevírat o té mojí sexualitě... že mám partnera a ne partnerku. Takže stres, třeba z toho mám někdy.*“

Psychická zátěž spojená s přijímáním vlastní identity nevzniká z orientace samotné, ale z prostředí, ve kterém se jedinec pohybuje. Největší tíhu nepředstavuje samotné uvědomění si jinakosti, ale dlouhodobé mlčení, skrývání a nejistota, jak bude člověk přijat. Právě tenhle

rozpor mezi vnitřním prožitkem a vnějším očekáváním postupně narůstá, až začne ovlivňovat každodenní fungování, přesněji řečeno jedincovu náladu, tělesné zdraví a vztah k sobě samému.

V cizí kůži

V rámci zkoumání vnitřního prožívání jsme se snažili navést respondenty tak, aby přemýšleli i nad tím, co by poradili ostatním, kteří by se ocitli v podobné situaci. Osoby, které prošly coming outem, se totiž často ocitají v roli těch, kdo „už ví“, i když jejich vlastní cesta byla často klikatá. Rady, které by dali druhým, tak často zrcadlí to, co by sami bývali potřebovali slyšet, nebo co by si přáli zvládnout jinak.

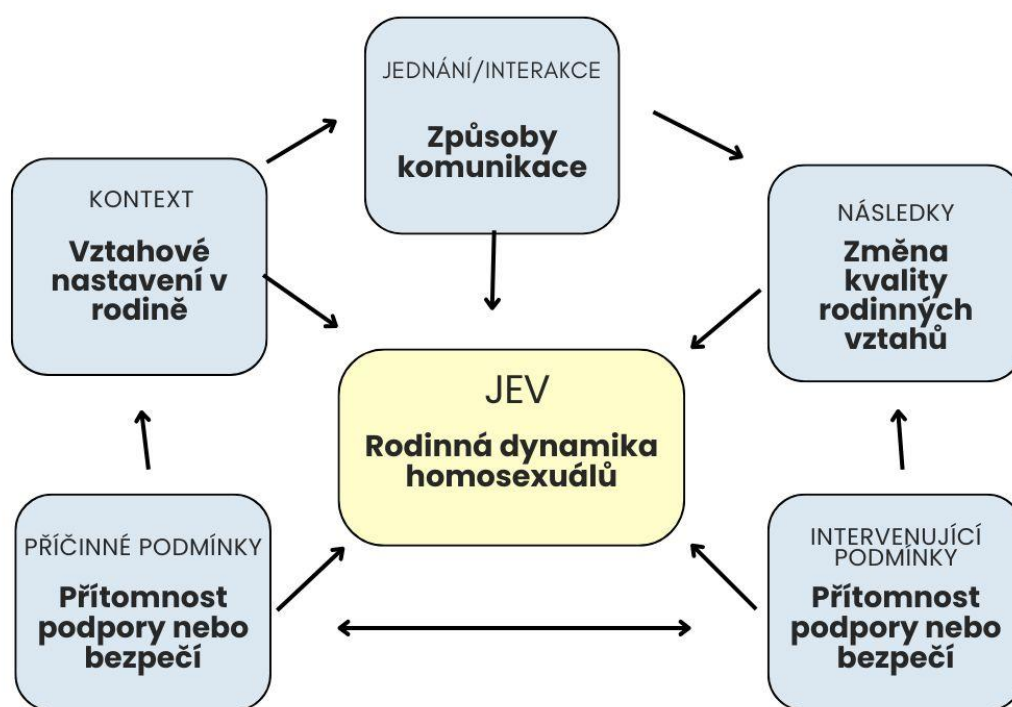
Zvlášť bylo často zmiňováno, že je vhodné zvolit opatrnou cestu a zjišťovat tak postoje blízkých lidí a sledovat, jaké jsou reakce na obecné zmínky o LGBT tématech. Tento přístup můžeme chápat jako strategii mapování. Umožňuje člověku tak získat alespoň částečnou kontrolu nad situací, která je jinak silně emočně zatížená (V.) *„Hele. Nevím, upřímně. Jako, co já jsem dělala bylo to, že jsem mapovala půdu. V typu prostě je dneska jsme ve škole probírali tohle co si o tom myslíš a bylo to. Jakoby o té homosexuality jo, takže jsem si jako sbírala jako ty informace, na základě, kterých jsem ale zjistila, že jako jo vždyť však ať se má hlavně každý rád, ale tak samotný pak to přijetí jako nenastalo asi tím, že prostě je jiný se baví o cizích lidech a o vlastním dítěti.“* (B.) *„No, tak třeba, se o tom začít nějak baví, jak třeba vnímají tu tematiku, jakože třeba najít nějaký téma, že jo, třeba ve zprávách, tak třeba to nějak nadnést, jakože hele slyšeli jste například, že se neschválilo manželství pro všechny, tak jako, co si o tom vlastně myslíte. Tak třeba tak.“* Vedle toho se objevuje i vědomí, že ideální strategie často nestačí. Člověk si často uvědomuje, co by bylo „správné“ ale zároveň si je vědom, že to není jednoduchá cesta (A.) *„Co je to ideální řešení, že ideální řešení je udělat ten coming out a ještě, když jsem v té situaci, ve které jsem, že se jakoby můžu v podstatě vysrat na to, co ten táta si myslí tak jako to bych poradila těm lidem. Ať to prostě udělají, ale zas to nemůžu radit, když já sama jsem to neudělala, že na to nemám ty koule. Ale jakoby vím přesně, co by mělo být jako řešení mojí situace takže...“* Jiní zas dávají více důraz na autenticitu a bezpečí. Coming out je tak chápán jako krok, který by měl být proveden pouze tehdy, když se na něj člověk cítí a ideálně až poté, co si vytvoří podpůrné prostředí, kam se může v případě odmítnutí schovat (M.) *„Asi nějaká, jakože úplně objektivní rada je prostě že dělej to tak, jak to cítíš. Jakože jestli se cítíš prostě v pohodě, to ostatním říct, tak to prostě řekni. Jestli se cítíš, že ti to může nějak ublížit, nebo prostě může to pro tebe být třeba dokonce i nebezpečný, tak asi prostě si to chvíli ještě nech pro sebe*

zkus prostě jakože odejít z toho prostředí, který je pro tebe toxický, nějak si to jako srovnat v hlavě a třeba potom, až si najdeš nějaký jako svoje zázemí, tak potom se třeba až vyautovat, protože budeš mít jakoby kam utýct. Jako nemyslím to fyzicky, ale spíš psychicky, že si vybuduješ někde to jako zázemí, kam se pak můžeš schovat, když to bude špatný. “ Poslední rada se může zdát trochu radikální, avšak velmi upřímná, kdy se coming out může sloužit jako příležitost k selekci lidí, kteří člověka respektují, od těch, kteří mu ubližují (O.) „*Asi prostě to udělej, nějak to dopadne, svět se nezboří. Když to nevezmou ti lidé, tak je to znamení, že jako za to nestojí. Pokud jako mě člověk nerespektuje, nebo spíš nemá mě rád kvůli tomu, že prostě dělám něco nebo cítím něco, co já prostě neovlivním. Tak ho jako já prostě nepotřebuju ve svém životě. Třídím lidi, kteří jsou obohacující pro můj život a kteří ne, i když je to jako rodina. “*

Možnost zamyslet se nad tím, co by člověk poradil někomu v podobné situaci, otevírá nový pohled na vlastní zkušenost. Rady a doporučení, ať už formulované s jistotou nebo s váháním, ukazují, že tato zkušenost má vnitřní vývoj a zpětně získává jasnější obrysy. Promítnutím vlastního prožívání do situace druhých vzniká prostor pro větší nadhled, uvědomění a někdy i smíření s tím, jak věci proběhly

5.2 Axiální kódování

Na otevřené kódování navazujeme kódováním axiálním. Axiální kódování můžeme definovat jako soubor analytických postupů zaměřených na nové uspořádání dat. Hlavním cílem této fáze je vytvořit propojení mezi jednotlivými kategoriemi a odhalit vztahy mezi nimi. Stejně jako v předchozí fázi však platí, že tato spojení musí vycházet přímo z dat a být pe Strauss & Corbin, 1999vně zakotvena v analyzovaném textu (Strauss & Corbin, 1999).

Obrázek 3 - Schéma paradigmatického modelu axiálního kódování

(zdroj: vlastní)

Jako ústřední jev jsme zvolili rodinnou dynamiku homosexuálů, tedy způsob, jakým se v primární rodině utváří a proměňují vztahy mezi jednotlivcem a jeho okolím v kontextu sexuální odlišnosti. Rodinná dynamika byla sledována jako komplexní celek, který zahrnuje reakce, interakce, formy komunikace a celkovou kvalitu vztahů před, během i po coming outu.

Příčinné podmínky, které rodinnou dynamiku utvářejí, souvisí zejména s raným vztahovým nastavením v rodině. Patří sem hlavně kvalita komunikace, emoční dostupnost rodičů, přítomnost nebo absence podpory, případně i negativní zkušenosti jako je zlehčování situace, nerespektující přístup nebo dokonce násilí. Tato výchozí atmosféra významně ovlivňuje, jaké možnosti má jedinec při sdílení své identity a jaké reakce lze očekávat.

Rodinná dynamika se odehrává v konkrétním kulturním a společenském kontextu, který zahrnuje faktory jako jsou: náboženské přesvědčení, velikost obce, ve které rodina žije, míra otevřenosti ve společnosti, stereotypní očekávání a význam, který je v rodině přikládán

společenskému obrazu. Tyto zmíněné okolnosti buď otevírají prostor pro porozumění, nebo jej více uzavírají.

Intervenující podmínky představují faktory, které mohou rodinnou dynamiku ovlivnit směrem k přijetí nebo naopak k odcizení. Patří sem především přítomnost bezpečné osoby (např. sourozence, podporujícího rodiče/prarodiče,), možnost opory mimo rodinu (přátelé, partneři) nebo fáze života, kdy jedinec získává větší nezávislost. Významnou roli zde hraje i psychická připravenost a schopnost reflektovat vlastní potřeby.

Za strategii jednání jsme identifikovali především různé způsoby komunikace, které se odehrávají mezi členy rodiny v souvislosti s odhalením jiné sexuální orientace. Nejde pouze o to, jak se rozhodne komunikovat jedinec, ale také se jedná o reakce a způsoby vyjadřování ze strany ostatních členů rodiny. Otevřený dialog, selektivní sdílení, mlčení nebo vyhýbání se tématu – to vše se může odehrávat na obou stranách vztahu. Komunikace se tak stává prostředkem sdílení, sebeochrany i formování hranic a její podoba výrazně ovlivňuje další vývoj rodinné dynamiky.

Důsledky těchto interakcí se projevují zejména ve změně kvality rodinných vztahů. V některých případech dochází k posílení důvěry a autenticity, jindy zas k narušení, distanci nebo i přetvářce. Coming out tak nepůsobí jen jako jednorázový akt, ale jako spouštěč dlouhodobého procesu, který ovlivňuje strukturu i hloubku rodinného propojení.

5.3 Selektivní kódování

Posledním krokem celé zakotvené teorie je selektivní kódování. Jedná se o fázi, která představuje identifikování ústřední kategorie a ta je následně propojena s ostatními kategoriemi, které během analýzy vznikly. Součástí této fáze je také vizuální znázornění výsledků, nejčastěji formou kauzálního modelu, který zachycuje vzájemné souvislosti mezi jednotlivými prvky. Výsledná teorie vzniká integrací a propojením těchto dat a jejím hlavním cílem je co nejvýstižněji odpovědět na výzkumnou otázku (Hendl, 2012).

V závěrečné fázi analýzy jsme jako ústřední kategorii zvolili rodinnou dynamiku homosexuálů, která tvoří jádro pro pochopení vztahových procesů odehrávajících se v souvislosti se sdílením neheterosexuální identity v primární rodině. Z výpovědí účastníků vyvstaly tři hlavní oblasti, které tuto dynamiku nejvýrazněji ovlivňují a společně tvoří základ výsledné teorie. První z nich je samotná zkušenost coming outu, která představuje zlomový bod v rodinných vztazích a otevírá prostor pro nové uspořádání rolí. S coming outem úzce

souvisí téma komunikace. Přesněji to, jak se o identitě mluví, nemluví, či jak se mlčení stává jistou strategií. Forma, obsah i způsob sdílení jsou velmi klíčové pro další vývoj rodinných vztahů. Třetí oblastí je vnitřní prožívání a seberepjetí, které ukazuje, že rodinná odezva není jen vnějším jevem, ale významně ovlivňuje i to, jak jedinec vnímá sám sebe a jak dokáže svou identitu začlenit do vlastního života. Tyto tři oblasti společně tvoří ucelený rámec, v němž se rodinná dynamika homosexuálů odehrává.

Dynamika rodinných vztahů homosexuálů v primární rodině prochází v souvislosti se sdělením homosexuální orientace jedince, různými proměnami. V některých případech dochází k posílení důvěry a otevřenosti, jindy se objevuje napětí, distanc nebo přetrvávající mlčení. Tento proces není jednotný ani předvídatelný, ale proměnlivý a vztahově velmi citlivý. Z analýzy vyplývá, že se jedná o **dynamiku, která je oboustranná a utvářena souhrou několika klíčových faktorů, zejména: Způsobem, jakým byla sdílena identita jedince, komunikačními zvyklostmi rodiny a širším společenským kontextem.**

5.4 Interpretace dat

Dál se budeme zaměřovat na odpovědi k dílčím výzkumným otázkám. První ze stanovených dílčích výzkumných otázek se zaměřovala na to, **jakým způsobem ovlivňuje sexuální orientace jedince kvalitu a vývoj rodinných vztahů.** Z rozhovorů vyplývá, že zásadní roli v tomto procesu hraje moment, kdy se identita sdílela v rámci rodiny. Coming out zde nepředstavuje pouhé sdělení informací, ale často zásadní zlom v dosavadním nastavení vztahů. Neopomenutelným faktorem je přitom kvalita vztahů ještě před sdělením identity. Pokud je rodina otevřená, respektující a komunikace v ní funguje, bývá reakce podporující. Tam, kde chybí důvěra, převažuje stereotypní očekávání nebo se o citlivých tématech nemluví, může být sdílení identity spouštěčem napětí či konfliktu. **Sexuální orientace tedy ovlivňuje vývoj vztahů především tím, jak je přijata a jak s ní rodina dále pracuje.**

Druhá dílčí výzkumná otázka se nám snažila zjistit, **jaké dopady má coming out homosexuálního jedince na dynamiku rodinných vztahů.** Coming out jak jsme již zmiňovali mnohokrát, je jedním z nejvýznamnějších momentů, které ovlivňují vnitřní fungování rodiny. Není to jednorázová událost, ale proces, který spouští změny v komunikaci, sdílení a vnímání rolí uvnitř rodinného systému. U některých jedinců **vede coming out k hlubšímu porozumění a posílení vazeb, jinde k opatrnosti, distanci nebo úplnému umlčení tématu.** Setkali jsme se i s ambivalentními reakcemi, například

formální přijetí orientace, ale bez dalšího otevřeného dialogu. Změny v dynamice jsou tedy různorodé, ovlivněné předchozím vztahem k dítěti, emoční zralostí členů rodiny a ochotou přizpůsobit se nové realitě.

V poslední výzkumné otázce jsme se soustředili na **roli kulturních, sociálních a osobnostních faktorů v utváření rodinné dynamiky.** Ty významně formují prostředí, ve kterém se sdílení identity odehrává. Kulturní hodnoty, náboženské přesvědčení, regionální kontext či představy o „normálním“ životě se promítají do míry otevřenosti rodiny vůči jinakosti. Sociální prostředí, například bydlení ve městě vs. na vesnici, kontakt s LGBT komunitou nebo dostupnost podpory ovlivňuje, jak bezpečně se jedinec může cítit. Osobnostní faktory, zejména míra citlivosti, tolerance a vztahová stabilita jednotlivých členů rodiny, pak hrají klíčovou roli v tom, zda rodina reaguje přijetím, podporou, nebo uzavřením. Ukazuje se, že právě propojení těchto tří rovin – **kulturní, sociální a osobní, tvoří rámec, který buď umožňuje, nebo komplikuje pozitivní vývoj vztahů po coming outu.**

Výsledky interpretace nám tak přinášejí hlubší porozumění procesům, které se odehrávají uvnitř primárních rodin homosexuálních jedinců, a ukazují, že dynamika těchto vztahů je citlivá na celou řadu faktorů, které se vzájemně ovlivňují.

6 DISKUZE

Výsledky naší diplomové práce ukazují, že coming out v primární rodině není jednorázovým momentem, ale je součástí širšího procesu, který ovlivňuje vztahové uspořádání celé rodiny. Tato zjištění jsou v souladu s řadou odborných prací, které coming out chápou jako událost s proměnlivým dopadem na rodinný systém.

Jak uvádí Herek (2009), přijetí sexuální odlišnosti v rodině závisí na celé řadě faktorů, a to zejména na kvalitě předchozích vztahů, komunikačního nastavení a kulturního rámce, ve kterém rodina funguje. Tento pohled se promítá i do závěrů diplomové práce, kde bylo opakovaně potvrzeno, že způsob sdílení identity i následné reakce členů rodiny zásadně ovlivňují další podobu vztahů. D'Augelli a Grossman (2001) navíc upozorňují, že coming out aktivuje vztahový systém a spouští proces, v němž dochází k přenastavení rolí, pozic a hranic v rodině.

V českém kontextu jsou naše zjištění v souladu s výroky Slobody (2010), který upozorňuje na roli kulturních očekávání, především ve vztahu k rodinným rolím, genderovým normám a představě „normálního života“ a Matouška (2008), který poukazuje na to, že rodina není pouze institucí, ale i vztahovou sítí, jejíž rovnováha je ovlivňována životními událostmi a společenským rámcem.

Z výše uvedených tvrzení vyplývá, že výsledky diplomové práce nejsou v rozporu s dosavadními výzkumy. Naopak je potvrzují a zároveň rozšiřují o specifický kontext výpovědí mladých homosexuálů v rámci jejich konkrétních rodinných zkušeností. Přínosem diplomové práce je zejména ukotvení zjištění ve vztahové realitě, která je křehká, proměnlivá a silně ovlivněná tím, jak rodina vnímá odlišnost a jak na ni dokáže nebo nedokáže reagovat.

6.1 Doporučení pro praxi

V souvislosti s problematikou homosexuální orientace je žádoucí posilovat otevřenou komunikaci v rodinách, a to již v rámci každodenní výchovy. K tomu mohou napomoci sociálně pedagogické programy, které rozvíjejí dovednosti v oblasti vztahové komunikace a akceptace odlišnosti, ty pak mohou sehrát klíčovou roli v prevenci napětí či odmítnutí v rodině. Dále se nám potvrdilo, že je důležité poskytovat podporu nejen jedinci sdílejícímu svou identitu, ale i jeho rodině. Rodiče a další členové rodiny často sami procházejí procesem vyrovnávání se s novou informací, a proto je důležité, aby měli dostupné

informace, poradenství a případně i prostor pro sdílení svých emocí. Zde vidíme významnou roli školních poradců, sociálně pedagogických pracovníků, výchovných poradců a pracovníků neziskových organizací.

Nakonec téma homosexuality by nemělo být tabu ani v rámci školní prevence. Výchova k toleranci, respektu a otevřenosti vůči rozmanitosti by měla být součástí nejen tematických dnů nebo projektů, ale především každodenního klimatu školy. To zahrnuje i podporu identity u LGBT+ mladistvých. Následně doporučujeme posilovat spolupráci mezi školou, rodinou a institucemi sociální pomoci, která umožní rychleji reagovat na vznikající krizové situace a nabídnout individualizovanou podporu. Sociální pedagogové zde mohou sehrát důležitou roli jako prostředníci, facilitátoři a průvodci v procesu přijetí.

ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala rodinnými vztahy homosexuálů v primární rodině v ČR.

Teoretickou část jsme rozdělili do tří kapitol, které postupně vytvářely rámec pro uchopení zkoumaného tématu. První kapitola se zaměřila na vymezení klíčových pojmů, zejména sexuální orientace, pohlaví, genderu a homosexuality. Pozornost byla věnována i současnému společenskému diskurzu a překážkám, které mohou homosexuální jedinci zažívat. Druhá kapitola se věnovala problematice coming outu, jeho vývojovým fázím, individuálnímu prožívání i vztahovým důsledkům, zejména ve spojení s rodinným prostředím. Třetí kapitola představila rodinu jako významný sociální systém, jehož dynamika se v konfrontaci s jinakostí proměňuje. Taktéž jsme rozebrali funkce rodiny, její typologie i faktory, které ovlivňují kvalitu vztahů po sdělení homosexuální identity.

V praktické části jsme začali popsáním metodologického rámce výzkumu, vymezili hlavní a dílčí výzkumné otázky a charakterizovali výzkumný soubor. Výzkum jsme realizovali kvalitativním způsobem s využitím zakotvené teorie a sběr dat probíhal formou polostrukturovaných rozhovorů s homosexuálními respondenty, kteří reflektovali zkušenosti se sdělením identity v rámci své rodiny. Získaná data jsme následně analyzovali prostřednictvím třífázového kódování: otevřeného, axiálního a selektivního.

Výpovědi respondentů nám ukázaly, že dynamika rodinných vztahů po coming outu není jednoznačná. V některých případech dochází k prohloubení důvěry, jindy k narušení vztahů nebo udržování kontaktu pouze za cenu mlčení. Reakce rodiny je silně ovlivněna předchozí kvalitou vztahů, komunikačními vzorci i kulturně-sociálním kontextem.

Závěrem lze konstatovat, že coming out v rodině není pouze individuální záležitostí, ale komplexním procesem, který zasahuje do celé vztahové struktury rodiny. Tato práce přináší hlubší porozumění tomu, jaké mechanismy a faktory utvářejí rodinnou dynamiku v souvislosti s jinakostí, a může být přínosem jak pro odborníky z oblasti psychologie a sociální práce, tak pro širší společenské prostředí, které se učí žít s diverzitou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje a odborné články

1. BURYÁNEK, Jiří. *Sociální deviace*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-28-
2. CRESWELL, John W. *Kvalitativní výzkum a návrh výzkumu: vybrané přístupy*. 2. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0584-5.
3. ČERVENKOVÁ, Irena. *Příručka pro práci s mládeží ohroženou sociálně patologickými jevy*. Praha: Nadace rozvoje občanské společnosti, 2002. ISBN 80-239-0103-5.
4. D'AUGELLI, Anthony R. a GROSSMAN, Arnold H. Disclosure of sexual orientation, victimization, and mental health among lesbian, gay, and bisexual older adults. *Journal of Interpersonal Violence*. 2001, 16(10), 1008–1027. DOI: <https://doi.org/10.1177/088626001016010003>.
5. FAFEJTA, Marek. *Sexuologie: sociální konstrukce sexuality a deviace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0910-9.
6. FURSTENBERG, F. F., HARRIS, L. E., PESANDO, L. M., REED, M. N. Kinship Practices Among Alternative Family Forms in Western Industrialized Societies. *Journal of Marriage and Family*. 2020, 82(5), 1403–1430. <https://doi.org/10.1111/jomf.127124>.
7. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0906-9.
8. HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Typy rodin* [online]. Praha, 2010 [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: <http://www.viod.cz/editor/assets/download/rodina2.pdf>
9. 3HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0209-7.
10. HEREK, Gregory M. Sexual stigma and sexual prejudice in the United States: A conceptual framework. In: HOPE, Debra A., ed. *Contemporary perspectives on lesbian, gay, and bisexual identities*. New York: Springer, 2009, s. 65–111. ISBN 978-0-387-09555-9.
11. JANOŠOVÁ, Dagmar. *Problematika homosexuality v rodinném a školním prostředí*. Brno: PdF MU, 2000.
12. JANOŠOVÁ, Dagmar. Problematika homosexuality v práci výchovného poradce. In: *Výchovné poradenství*. Brno: Paido, 2008, s. 57–66. ISBN 978-80-7315-167-6.

13. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.
14. KNOTOVÁ, Dana, FALTÝSKOVÁ, Jitka a PŘADKA, Peter. *Škola plná vztahů: metodika prevence sociálně patologických jevů*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-096-2.
15. KRAUS, Blahoslav. *Sociální pedagogika*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7041-997-9.
16. KRAUS, Blahoslav. *Základy pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-368-2.
17. KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-975-1.
18. KRČMÁŘOVÁ, Tereza. *Genderová rovnost v rodině: výzvy a možnosti*. Praha: Gender Studies, 2014. ISBN 978-80-86560-91-4.
19. LaSALA, Michael C. *Coming out, coming home: Helping families adjust to a gay or lesbian child*. New York: Columbia University Press, 2010. ISBN 978-0-231-14383-7.
20. LACA, Stanislav. *Teorie a metodologie výchovy*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2011. ISBN 978-80-557-0281-5.
21. MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-88-5.
22. MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-55-8.
23. MOSER, Charles. Defining Sexual Orientation. *Archives of Sexual Behavior*. 2016, 45(3), 505–508. DOI: 10.1007/s10508-015-0561-y.
24. OLSON, David H. Circumplex model of marital and family systems. *Journal of Family Therapy*. 2000, 22(2), 144–167. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-6427.00144>.
25. PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 5. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-253-2.

26. RUBIN, Herbert J. a RUBIN, Irene S. *Kvalitativní interview: umění slyšet*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0202-8.
27. SLOBODA, Zdeněk. Rodiny s homosexuálními členy: reflexe a možnosti práce s rodinou v kontextu sociálních služeb. *Sociální práce / Sociálna práca*. 2010, 10(3), 58–72. ISSN 1213-6204.
28. SOBOTKOVÁ, Iva. *Rodina, její vnitřní svět a vlivy působící na její fungování*. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7387-080-7.
29. STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. ISBN 80-85834-60-X.
30. ŠILEROVÁ, Eva. *Rodina a škola: partnerství nebo boj?* Praha: ISV, 2003. ISBN 80-86642-01-5.
31. ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
32. VALDROVÁ, Jana. *Jazyk, pohlaví, gender*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 80-86429-57-4.
33. WEISS, Petr. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3140-7.
34. ZVĚŘINA, Jaroslav. *Lékařská sexuologie*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2144-3.
35. ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM, 2003. ISBN 80-7204-281-9.

Internetové zdroje

36. AKTUÁLNĚ. Data o LGBT lidech státu chybí. Sčítání lidu promarnilo příležitost [online]. 2021 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/data-o-lgbt-lidech-statu-chybi-scitani-promarnilo-prilezitost/r~5cc5ec5ed83f11eb99d30cc47ab5f122/>
37. ARROW PASSAGE. Top Five Struggles of the LGBTQ+ Community [online]. 2024 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.arrowpassage.com/top-five-struggles-lgbtq-community/>
38. ČESKÁ JUSTICE. Sněmovna schválila pro stejnopohlavní páry partnerství s většinou práv manželů [online]. 13. února 2024 [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: 3

<https://www.ceska-justice.cz/2024/02/snemovna-schvalila-pro-stejnopohlavni-pary-partnerstvi-s-vetsinou-prav-manzelu/>

39. NOMANI, Hareem Fatima. Problems and Challenges of LGBT: Social Work Perspectives [online]. SSRN, 2022 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://download.ssrn.com/22/03/03/ssrn_id4049099_code5103864.pdf

40. VLÁDA ČR. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v České republice* [online]. 2007 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rlp/vybory/sexualni-mensiny/CZ_analyza_web.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Formy rodinného soužití.....	29
Obrázek 2 - Kategorie otevřeného kódování	42
Obrázek 3 - Schéma paradigmatického modelu axiálního kódování.....	66

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Věk, kdy dochází k zveřejnění homosexuality u mužů	22
--	----

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Tzv. Takzvaně

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Otázky polostrukturovaného rozhovoru

Příloha P II: Ukázky polostrukturovaných rozhovorů

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

- a. Můžete mi povědět něco málo o sobě? (např. věk, místo bydliště, rodinné zázemí)
- b. Jak byste popsal/a vztahy ve své rodině v průběhu svého dospívání?
- c. Kdy a jak jste si uvědomil/a svou sexuální orientaci?
- d. Co vás vedlo k rozhodnutí sdělit svou sexuální orientaci rodině?
- e. Můžete popsat, jak vaše rodina reagovala, když jste jim to řekl/a?
- f. Jak se vaše vztahy s členy rodiny změnily po coming outu?
- g. Cítil/a jste podporu, odmítnutí, nebo něco mezi tím? Můžete to popsat?
- h. Jaký vliv měly reakce rodiny na vaše psychické zdraví nebo pohodu?
- i. Jak byste popsal/a své vztahy s rodinou v průběhu 10 let?
- j. Pokud byste mohl/a něco změnit ve vztahu s rodinou, co by to bylo?
- k. Myslíte si, že kultura, náboženství nebo jiné hodnoty hrály v reakci vaší rodiny roli?
- l. Co byste dnes poradil/a mladším lidem, kteří uvažují o coming outu v podobné rodině jako vaše?
- m. Jak by podle vás mohla být rodina více podporující vůči lidem, kteří procházejí coming outem?
- n. Máte něco, co byste chtěl/a dodat nebo co jsme nezmínili a považujete to za důležité?

PŘÍLOHA P II: UKÁZKY POLOSTRUKTUROVANÉHO ROZHOVORU

Oliver – 25 let

Takže ahoj, na začátku bych se chtěla jenom zeptat pověz mi něco o sobě, odkud jsi, kdo si, kde bydlíš a něco málo o tvém rodinném zázemí, z jakých členů se skládá tvá rodina? Jestli máš úplnou rodinu, nemáš úplnou rodinu tak to myslím. Prostě základní informace o tobě.

Jasně, Tak já momentálně bydlím ve Strážnici, kde teda bývám se svým přítelem u jeho rodičů. A předtím jsem býval u mamky s jejím přítelem přítele a se sestrou. No a bývali jsme v Radějově, to je vesnice kousek od Strážnice.

Takže pocházíš z vesnice.

Jo, vesnice lomeno město. Tak já tedy začnu úplně od začátku, když se naši vzali můj otec Radim, mamka Soňa, tak jsme bývali na vesnici Sudoměřice, tam chodil do školky. Potom jsme se přestěhovali do Rohatce. Tam jsem ještě taky chodil do školky. A to bylo tak jako po roku jsme se stěhovali, potom co se naši rozvedli. Táta se vlastně odstěhoval do Hodonína A my jsme se taky potom jako přestěhovali do Hodonína, kde si mamka našla přítele.

Tak to ti bylo kolik, když si tvá máma našla toho přítele?

Pět. Chodil jsem ještě v Hodoníně do školky, tak jsem tam pak jsme se ještě jednou v Hodoníně přestěhovali na jiný byt, a to jsem začal chodit do školy na Močůvku. A když jsem začal čtvrtou třídu, tak jsme se přestěhovali na barák do Radějova.

Enhm. V Hodoníně se ještě narodila moje ségra když, jsme tam bývali. No a potom jsem teda chodil jako do školy, do Radějova, potom tedy do Strážnice, to jsem žil celou dobu s mamku a ségru, ale i přítelem v té stejné dědině vlastně jak moje babička, děda. A k tatovi jsem jezdil, první to bylo nastavené, tak od toho rozvodu každých 14 dní. A potom v období puberty se to jako změnilo, a tak jako dobrovolně. A teďka to je úplně jakože se vídáme míň, a ne tak často a je to, když prostě už teďka mám čas.

Potom asi tak před dvouma, třema rokama jsem se tak jako.... Já, tak pořád jako jsem napolo ve strážnici a napolo doma. Věci mám doma, ale vždycky jezdíme, jako většinu 99% doby jsem ve strážnici u Kuby. A teďka žiju tam s něma chodím do práce ve Strážnici a jeho rodiče jsou úplně super.

Dobře... Kdyby si měl nějak jako popsat právě ty rodinný vztahy, ať už s mámou ty si vyrůstal, teda i s tím přítelem od mámy, a ještě tvůj táta. Jak bys je v době dospívání...vlastně v té nejvíce citlivé době bych řekla... Začneme osmá/sedmá třída 7 až jako střední. Jak bys popsal ty vztahy?

No tak teď ti to velice zkomplikuju, protože vlastně s ním do teďka nemám dobrý vztah.

S tvým otcem?

S mojim otcem jo, je sice blbec nezodpovědný, ale mám s ním relativně dobrý vztah.

Ale mamčin přítel jako nejenom na ni, ale na mě jako páchal domácí násilí a takže jako z jeho strany v této době vůbec jako neměl a podporu v ničem... vždycky spíš jako mě tak psychicky a fyzicky vždycky prostě týral. Mamka mě jako měla a má ráda, ale mamka prostě taky není úplně výkvět respektující komunikace a chování. Takže mamka ano, taky jako tím, že jako oni se mlátili, mě mlátili. Sestru ne, protože to mě dával dost najevo, že jako on já nejsem jeho dítě a. A ona je také na ni nikdy jako ruku nevztáhl, rozmazloval ju a myslím si, že ju tak jako psychicky úplně jako zdeptal, protože teďka má jako psychické problémy, s tím jak byl extrémně ochranitelsky, takže... Se ségrou mám do jako dobrý vztah, nikdy se mi jako nevinil za to že by jako měla navrch vůči mě tady v tomto vztahu. Mamku jsem prostě bral, že je to moje mamka ale mám to v sobě hodně rozpolcené na 1 stranu ji mám strašně rád na druhou stranu mi taky udělala hodně jako špatných věcí a ohledně fyzického a psychického jako týrání, takže....

Mám ji rád, ale není to úplně....

Kdy sis uvědomil svoji sexuální orientaci? Cca.

No tak to bylo to tenkrát na základce a možná to bylo tak kolem té 7. třídy. Ale nebylo to jakože... Já jsem neměl o tom žádné jako vědomosti a povědomí o tom ale prostě jako věděl jsem, že se mě líbí kluci, ale absolutně jsem si to jako nechtěl, přiznat a bojoval jsem proti tomu a pořád jsem jako myslel, že se to spraví, protože jako doma to nebylo podporované. A v širší rodině jako tomu nikdo nebyl otevřený.

Doptám se ještě. Během toho, kdy sis to začal jako třeba trochu uvědomovat, ale nechtěl sis to přiznat už v té době doma občas byly nějaký jako homofobní nářky, že ses, jako že ses tomu vyhýbal vůbec z té myšlenky, už to tam jako nějak zaznělo. Jo třeba nějaký jako názory?

Ano... Takhle tím, že mě jako spíš vychovávala mamka tak jsem jako tíhl, k tomu prostě být... Jak jako rodiče vychovávají ve stereotypech, tak tím prostě... Mě mamka nevychovala jako správného chlapa, ale prostě pohyboval jsem se víc jako ženském kolektivu, mamka, babička a teta, takže jsem jako přejímal dost prostě takové, jako... Jako oproti tomu stereotypnímu mužskému spíš takové jako otevřené ve smyslu... Počkej, jak bych to zaobalil. Nebyl jsem typický, prostě kluk. Chodil jsem na keramiku, bavilo mě, já nevím... písničky. Takové ty jemné stránky spíš prostě. Takže ano, snad nebudeš gay, když jako tady umíš vystříhovat a chodíš na pletení z papíru a potom jako slyším u širší rodiny: „To dělají buzeranti“ a tak.

Což ve mě jako vystavovalo úplně... že bych se z toho... že jsem se z toho jako odosobnit s tím, že jsem si to vůbec jako nechtěl přiznat ne nejsem to, co cítím a naučil jsem se to jako extrémně skrývat, ale tím, že jsem byl jako vychovaný takovýma jemnýma, tak prostě mě to automaticky házelo stereotypně do té do té škatulky, jakože gay, ikdyž jsem svým chováním, jakože... že by to vyzařovalo jako sexuální orientaci jsem vůbec, jako nedával na obdiv. Zajímal jsem se jako o holky. Snažil jsem se zajímat o holky, ale moje chování vyhodnocovaly, jakože že, že jsem gay no.

Měl jsi holku na té základce nebo tak?

No... Ano asi v 9. Třídě, ale to bylo tak strašně vtipné, jako to byla moje nejlepší kamarádka a ona se do mě zamilovala a já jsem ji měl jako hrozně rád, a té době jsem ani nevěděl, co znamená pořádně láska, protože do té doby jsem jako nebyl zamilovaný. Takže jsem myslel, že to tak jako normální a potom jako mě to přišlo už příliš, a tak jsem řekl... Byl jsem děčko, a tak jsem jí jako řekl, teda napsal jsem ji smsku, že se chci rozejít, a to byla jako můj vztah s holkou.

Jako, jak dlouho to trvalo?

Já nevím třeba půl roku.

Kdy sis to přiznal teda, že jsi gay?

Jako nemám asi pevnou úplně hranici, že ó tak dneska jsem už gay.

Tak na střední jsem asi věděl, že jsem gay, ale pořád to nebylo, že bych jako chtěl někomu říkat... Prostě bylo to... sice jsem jako už na střední chodil s mým partnerem, s kterým se do teďka jako... ale nebylo to... Pořád jsme to jako skrývali a nebylo to jako vůbec otevřené, takže...

A na střední jsi chodil do města?

Jo ve Strážnici. No tak tahle to zase bylo, já jsem nastoupil do osmiletého gymnázia, ale v půlce, protože já jsem přešel ze školy, takže jsem chodil jakoby čtyřletý gympl, ale v osmileté akreditaci. A v té druhé třídě, tam jsem to dostával hodně sežrat jako od kluků, protože v naší třídě bylo hodně holek a jsme tam byli 3 kluci, tak tam se to nějak nějak neřešilo A bylo to jakoby v pohodě, ale na tom čtyřletém to prostě... to jsem dostával vždycky bídu jako nadávky, nářky.

Bylo to prostě... nebylo to, že bych se jako nějak projevoval, ale prostě bylo to moje jako prostě chování, tak, jak já se chovám jako tak takový, jaký já jsem a víš, že to je zase vyhodnocují stereotyp z toho chování, že někdo je prostě zručný, někdo prostě je zaměřený na emoce a jako nedělá ty stereotypní mužské věci jako chodit na fotbal a tahat se prostě o holky a prostě tím, jak se jako v období střední školy jako kluci špičkují, kdo je vlastně lepší no.

Chápu. Vedlo tě nějak vnitřně nebo něco vůbec k tomu abys doma udělal coming out nebo jsi zatím vůbec o tom v této době nepřemýšlel?

Já přemýšlel nad tím, jakože jak bych tohle řekl, ale necítil jsem někdy jako podporou, protože mamka hlavně: „ať nejsi gay“ názor. Potom, jak už jsem nějakou dobu byl jako... Ono to vždycky šlo, tak jako jsem žil vždycky v těch jako informačním vakuu, že prostě já jsem byl třeba bez srážek a jezdil jsem tam do strážnice na víkendy. Potom jsem tam spával jsem tam a jako přes týden, a to

už bylo jako od Výšky a pak jako už já nevím, já vždycky udělám takovou velkou změnu jako impulzivní že už a abych to neměl jako promyšlené, abych se nebál a bylo to přesně si to pamatuju. Víš, když jsem jako nějak jsem s mamkou z někama dojel a seděli jsme v autě a říkám: „Mamko, určitě už to víš, prostě štvě mě to. Prostě mě štvě, že jako o tom ne že nemluvíme“. Nebo já nevím, já už toto vlastně nepamatuju, co jsem přesně řekl, ale bylo to něco ve smyslu, že už na to štvě a určitě to ví, že chodím jako s Kubou, mým přítelem a ono úplně: „Co? To jsem vůbec nevěděla, a to jsi jako gay? A potom hned jako reakce a ty jako nebudeš mít děcka. A jakože zase jako, když se mi to řekl, nebylo tam bůhví, jaké pochopení.

Jestli se můžu zeptat, z pohledu toho rodiče, vlastně co si myslíš, že jí nejvíc vadilo? Ty děti nebo ten samotnej fakt že jsi gay?

Hm... Já si myslím, že vnitřně v ní probíhalo to, že nebudu mít děcka, a že nebudou v té škatulce správného občana v rámci běžné populace, a taky tam určitě probíhal strach, že mě za to někdo nebude mít rád a jako jakoby ochranný pocit. Ale tím jakože... ona projevujete ten ochranný jako nerespektující takže...

Setkal ses třeba s takovou tou frází to přejde, nebo je to jen fráze?

Ona přímo ne, řekla to ale babičce. jako by potřebovala samozřejmě svěřit, já tomu rozumím. No ale ona se mě potom nějak tuším na to zeptala. A jo, a říkám, že jako chodím s Kubou a ona jako: „To tě třeba přejde a třeba tě učaruje nějaká žena, která bude mít charisma“.

Jakože no jako promítaly se tu určitě tam jako u obou jejich obavy od toho, abych já se měl dobře, ale prostě neuměli to jako říct s respektem a projektovali tam to, že oni se bojí, ale to je jako jejich strach ne? Ne, můj. No, takže se s tím vyrovnávali takto. Vyrovnávali se s tím takto no a teďka je to jako s mamkou v pohodě s babičkou taky, ale pořád jako mě nějak se.... třeba já se za to nestydím, ale nemám potřebu to někomu jako třeba dědovi říkat.

Tak, ještě se vrátím teda k mému otci...

Jo, já jsem se jenom chtěla zeptat ohledně coming outu mamce, to bylo v kolikati letech?

Jo, já nevím, jestli to bylo třeba 18. Nevím... plus mínus.

A ještě abych se v tom zorientovala máš otce a ale vychovával tě i přítel od mamky?

Jo, taková vsuvka, prostě já jsem musel příteli od mámi říkat, že je to můj taťka a já to do teďka nesnáším, protože jako já mám pro něho hanlivé označení. Říkám mamčin přítel, když jsem ve společnosti, když jsem byl předním, tak jsem byl nucený mu říkat taťka a když jsem jako ve svém kolektivu tak říkám, že je to dement, protože nezvládnou ho nějak jinak okomentovat. Prostě, než tady tím pejorativním označením, ale když se vrátím k mému otci, tak můj otec, jako on je takový taky jakože přijde mi rozpolcený. Je rádoby jakoby chlap, ale je zase taky... nevím jak to označit. Já nevím, jestli to vystihuje úplně dobře, ale jako je jemný, prostě za zaměřený na na emoce, na krásu, jakože života na takové umělecké lomeno prožitkářství život – bohémský, nechlastá, teda ani nekouří ale, ale asi to mám jako trošku utvořit obraz o tom, jaký by mohl být. No a ale strašně si myslím, nevím, jestli je jestli sám sebou jako nejistý, nebo se potřebuje pořád cítit jako součást nějaké skupiny, která má jako převahu, ale je strašně takový jako odsuzující v tom, že gay lidé, to je propaganda. On je teda ještě konspirační teoretik, takže úplně jako nejlepší kombinace

Takže jako gay propaganda a homosexuální lidé, to tady zničí svět a jako fakt mě to sralo a vždycky jsem se s ním jako hádal.

U Táty ses tedy nebál jít s pravdou ven?

No, bál. On můj otec to odsuzoval takovýmto způsobem, že má nějaký světonázor A, který je v jakoby jeho podání, tak je to špatné a mamka zase, to brala víc jako hanlivě jako buzeranti, a tak tak jako to je taky hrozné a doufám, že to nebudeš. Takže jako z té stránky jsem měl strach, že bych ji to řekl, že bych to vůbec jako byl, takže ani od nikoho jsem jako neměl podporu.

A jenom když o tom strachu, jaké myšlenky ti šly, jako strach, z čeho přesně? Například, že tě vidění?

Měl jsem strach z toho, že mě nebudou mít rádi, že mě třeba zavrhnou a že pak strach z toho fyzického násilí, protože tam jakoby bylo: „jestli budeš buzerant, já ti to vytrískám z hlavy“ takže

jako myslím, že tam byli jako konkrétní hrozby toho, že jsem se jako vážně bál, že to bude mít nějaké důsledky jako špatné ohrožující, že mě vyhodí, že to prostě nepřijmou.

Změnily se ty vztahy nějak na základě toho, že jsi nahlas řekl jsem gay?

Tak a určitě oni měli nějakou jako představu a ta jako moji realita jim to nabourala. A to bylo ten jako šok. A než to zpracovali.... Teď už to jako zase relativně v normálu. Vlastně možná jako lehké změny, že jsme jako otevřenější trochu vůči sobě. Protože tam předtím byla ta složka to, že to musím jako skrývat.

Myslíš, že ta celá situace měla na tebe nějaký vliv na tvé psychické zdraví?

Mám třeba stres že, jako se otevírat o té moji sexualitě, nebo sexualitě... Tak to, že jako mám jako partnera a ne jako partnerku takže stres, třeba z toho mám někdy.

Jak bys popsal tvé vztahy s rodiči během posledních 10 let? Zlepšili se, či třeba zhoršili?

Jo já si myslím, že skoro všechno asi jako zlepšilo. Od 15 do 25 jsem dospíval. Vyrůstalo to prostě, jako čím jsem byl starší, tím jsem byl sebejistější, tím jsem jako se víc jako ztotožnil s tím, že jsem gay. Umím se sám za sebe jako postavit, nerozhodí mě jako to, že mě někdo řekne, jako že jsem buzerant. Takže to dobře ovlivnilo i vztahy s rodiči.

Kdyby si mohl, je něco, co by si změnil na vztahu s tvou rodinou? Kdybych ti teď dala kouzelnou hůlku a mohl bys cokoliv změnit.

To je takové rozporuplné, protože já vždycky říkám, že je to všechno, co bylo, tak se mělo stát, aby mě to dovedlo sem. A kdyby se to nestalo, tak nejsou teďka tam, kde su, a mám kolem sebe lidi, které teďka mám, za které jsem rád jako... Takže já mám takový jako světonázor, že nechci nic měnit. Ale kdyby to nic neproměnilo a změnilo to třeba jenom vztahy, tak určitě to, že bych chtěl, aby moji rodiče, teda jako primární rodina, měli respekt a ne, jako nepoužívala násilí prostě, takže...

Takže kdyby o tom byla v mládí více informovaná, tak by tomu pak byla více otevřená?

Ehmm, ano.

Navazuje na to možná i strach z neznáma.

Myslíš, že kultura, náboženství či celkově ty hodnoty hráli nějakou významnou roli v tom přijetí, že jsi gay?

Hmm hmm...

U nás jsme to asi neměli tak, že bych jako správný křesťan měl mít manželku a asi si myslím, že to náboženské nastavení nehrálo u nás roli, nejsme Křesťani.

A politické smýšlení?

Jo, no tak, jako třeba u nás i jako s mamkou, to jsme taky moc jako neprobírali politiku. Můj otec byl teda jako takové právě: „SPD nás zachrání“ a tak samozřejmě to ovlivňovalo i to, že ho to utvrzovalo v homofobních názorech. Měl jsem s tím tedy nějaké zkušenosti, ale nemělo to zas jako zásadní vliv na to, jak se ke mně choval.

Co bys poradil mladému člověku, který uvažuje o coming outu v podobné rodinné situaci jako jsi byl ty? Na základě tvých zkušeností.

Asi prostě to udělej, nějak to dopadne, svět se nezboří. Když to nevezmou ti lidé, tak je to znamení, že jako za to nestojí. Pokud jako mě člověk nerespektuje, nebo spíš nemá mě rád kvůli tomu, že prostě dělám něco nebo cítím něco, co já prostě neovlivním. Tak ho jako já prostě nepotřebuju ve svém životě. Třídím lidi, kteří jsou obohacující pro můj život a kteří ne, i když je to jako rodina. Když je to ještě 15 až 25, je to doba kdy jako je většina lidí doma a je jako závislá na podpoře rodičů, tak je to určitě do jisté míry ohrožující.

Já jsem to měl tak, že jsem jako do toho nerýpal a potom, když už jsem se cítil, že jako by mě to zas nějak extrémně neohrozilo tím, že by mě vyhodili z baráku, tak jsem to prostě udělal no...

Jak by dle tebe mohla být rodina více podporující vůči členům rodiny, kteří právě prochází coming outem?

Neprojektovat svoje jako strachy do toho druhého člověka. Respekt, vcítit se do něho. Nehodnotit ho a vyhnout se nálepkování

MICHAL – 24 let

Ahoj, tak na začátek se jenom jednoduše zeptám, jestli mi povíš něco o sobě věk, kde bydlíš a popiš mi nějak tvé rodinné zázemí.

Ok, tak ahoj já jsem Michal, mám 24 roků bydlím teďka v Praze od září tu studuju mezinárodní byznys a regionální studia. Rodinný zázemí...No pocházím vlastně ze Slezska mezi Ostravou a Opavou. Takový malý městečko 4000 obyvatel a rodina se skládá z mamky, tatky a já. Vlastně, když jsem měl 15 roků, tak mi umřel brácha, takže prostě jsme takhle, jakože mamka tatka a já a s rodičema nebydlím už od nějakých 20 let, kdy jsem začal studovat v Brně, pak v Praze.

Jak bys popsal svůj vztah s rodiči v průběhu dospívání?

Já jsem měl s našima vždycky úplně skvělý vztah. Vždycky ve všem podporovali a strašně si na tom vážím, že mi dávali jako hodně velkou volnost, což mě naučilo být jakoby soběstačný a vzít prostě takovou tu prostě zodpovědnost do vlastních rukou. A prostě nevím, nemůžu si stěžovat, jako máme úplně skvělý vztahy s mamkou je to trošku těžší, protože ona má částečný postižení, protože má problémy se zády, takže vlastně nemůže pracovat, takže je furt doma.

Dobře, teď už se přesuneme k té sexuální orientaci. Moje první otázka ohledně toho je... Kdy jsi si poprvé uvědomil svou sexuální orientaci?

Hmm. Na střední škole to znamená někdy kolem 16 let. Asi jako je možný, že předtím tam byly nějaké jako náznaky, nebo něco, ale přijde mi, že já jsem dospěl trošku později celkově než ostatní, takže prostě takhle mi to cvaklo až úplně jakoby s mým prvním klukem, co jsem měl na střední v těch 16 letech.

Jasně dobře, už v té době tě vedlo něco k abys rodičům řekl svou sexuální orientaci? Byl to ten vztah?

Byl to určitě ten vztah, kvůli tomu vztahu jsem to řekl našim. Ale vlastně chvíli jsem to neříkal nikomu, protože aj pro mě to byla docela novinka, takže prostě jsem to, jakože tak objevoval tu svoji sexuální stránku a jako byli jsme prostě s tím mým klukem spolu. Nevím nějaký třeba 3 měsíce nebo něco, a teprve potom, když si to všecko tak jako sedlo, nějak jsem si to uvědomil, srovnal si to v hlavě a takhle, tak jsem to začal říkat jako kamarádům a potom rodičům, to znamená po nějakých asi třeba 4 měsících to věděli úplně všichni.

A ty jsi na střední škole byl ve větším městě?

Na střední škole jsem byl v Opavě, to znamená takový střední město 60 000 obyvatelů tak nějak.

Měl jsi, nějaký obavy nebo očekávání od toho coming outu?

Hele, jakože to bych asi rozdělil na rodiče a kamarády. U kamarádů jsem byl asi v pohodě. To jsme řekli vlastně na silvestra, když jsme byli všichni spolu jako naše skupina kámošů, protože ten můj kluk byl aj se mnou ve třídě a prostě byli jsme v jedné skupině jakoby přátel, takže jsme to řekli spolu naráz a měli jsme perfektní reakci prostě a vím, že to by asi problém jako nebyl. No a s rodičema to jsem měl trošku větší strach. A bylo to dost těžký, jakoby jim to říct, ale ta reakce byla jako dobrá.

A jak tedy přesněji ta rodina reagovala?

Hele mamka byla s tím úplně totálně v pohodě, ta to v podstatě ani nějak jako neřešila. Jenom řekla, že jo, aha, okej, a co chceš na večeři prostě, takže úplně v pohodě. A s tatkou to bylo trošičku horší, protože ne že by mu to prostě nějak vadilo, nebo něco... Spíš prostě on v ten moment, jako by ho to chytlo z toho důvodu, že si myslel, že to vlastně znamená, že nebude mít

žádný vnučata. To byl jakoby ten problém pro něho, takže se tak trochu rozbrečel a jako trvalo mu to třeba 2 dny, než to v sobě vstřebal. Ten brácha umřel, že jo, takže já jsem prostě jedinej kdo může pokračovat v linii, tak z toho důvodu to prostě pro něj bylo těžší. A taky podle mě měl asi o mě strach víc... Že třeba by se mi jako mohlo něco stát, nebo že bych mohl být nějakým nebezpečím, nebo něco. Takže on říkal, že to naprosto bere akorát, že potřebuje, se s tím trochu srovnat.

Změnili se ty vztahy nějak potom coming outu?

Nezměnili, ne.

Měl jsi pocit že by ten coming out nebo tvá sexualita měla nějaký vliv na tvoje psychické zdraví?

Hmm, jako asi mi trvalo delší dobu, než jsem se s tím nějak jako smířil vnitřně. Ze začátku mě to dost negativně ovlivňovalo. Ale taky upřímně nevím, jestli to bylo jako ovlivněné, stoprocentně tím, protože jako celkově jsem si takhle prostě hledal úplně ve všem. Prostě, když jsem dospíval jako každej, že jo, takže část toho byla způsobena i tady tímto ale nebyl to jako primární, prostě jako ten spouštěč toho. Ale byla to spíše taková melancholie, špatná nálada možná někdy jsem měl svírající pocity.

Předtím než si udělal coming out, byly v tvé rodině už zabudované nějaké předsudky, který jsi slýchal ohledně homosexuálů?

Hm. Jako napadá mě, že vlastně strejda z tatkoví strany je takový trochu jako víc konzervativní, takže občas nějaké narážky měl, ale podle mě nevím, jakože já to беру, že to je prostě takové povrchní, že to je prostě jenom takový vtíp. Víš jakože... Nedotkne se mě to, jako já si třeba taky občas prostě takhle zavtipkuju nebo něco, ale nemyslím to ani nějak jakože špatně chápu, že někdo to tak brát může, ale prostě já to беру jako povrchní vtípek jenom.

A Kdyby si měl nějak popsat ty své vztahy s rodinou během posledních, teda těch 10 let a jak by si popsal?

No furt stejně asi jak jsem říkal, prostě máme skvělý vztahy. Ale trochu mě teďka mrzí, že se nevidíme tak často tím, že jsem prostě v Praze, tak už to není tak blízko jako z Brna, takže prostě domů nejezdím tak často. Strašně moc mi to chybí, poslední dobou tím právě úplně trpím, takže se chci vracet víc domů. A taky mě trochu mrzí, že od té doby, co jsem jakoby delší dobu pryč z domu, tak mi přijde, že ty rodinné vztahy trochu zhoršily, že už třeba nemáme tak často jako nějaké oslavy.

Nebo takhle, prostě se teďka snažím dát prostě dohromady vztahy i se širší rodinou, ať je to zase jak za těch starých časů.

Myslíš, že kultura náboženství či hodnoty hrály nějakou roli v tom, jak tví rodiče reagovali?

Hm. No čekal jsem, že budou, jak jsem říkal s tou babičkou, že jo, protože zbožná. Ale bylo to úplně přesně naopak, než jsem očekával. A než by se asi dalo očekávat nějak jako obecně.

A nějaký hodnoty asi taky ne, protože prostě v rodině máme dost lidí, kteří jsou jako dost konzervativní třeba a reagovali úplně jinak než prostě od nějaký konzervativci. Podle mě tím, že ten vztah je jakoby osobní a že máš prostě přímý kontakt s tím člověkem, tak je to silnější než nějaký prostě hodnoty, co ten člověk má. Jakoby osobní zkušenost prostě toho člověka je silnější než to, čemu prostě doteďka věřil, nebo nějaký hodnoty, co zastupuje.

Kdybys měl nějakého člověka, který si prochází podobnou situací jako ty. Co bys mu poradil, jaká je ta nejlepší možnost, jak s tím ven?

Tak jako asi záleží, prostě strašně moc na těch okolnostech, kterýma si ten člověk prochází, že jo jako prostě jaké má to rodinné zázemí a takhle. Asi nějaká, jakože úplně objektivní rada je prostě že dělej to tak, jak to cítíš. Jakože jestli se cítíš prostě v pohodě, to ostatním říct, tak to prostě řekni. Jestli se cítíš, že ti to může nějak ublížit, nebo prostě může to pro tebe být třeba dokonce i nebezpečný, tak asi prostě si to chvilku ještě nech pro sebe zkus prostě jakože odejít z toho prostředí, který je pro tebe toxický, nějak si to jako srovnat v hlavě a třeba potom, až si najdeš nějaký jako svoje zázemí, tak potom se třeba až vyautovat, protože budeš mít jakoby kam utýct. Jako nemyslím to fyzicky, ale spíš psychicky, že si vybuduješ někde to jako zázemí, kam se pak můžeš schovat, když to bude špatný.

Nebo takhle, co by mohlo pomoci rodičům ukázat, že vlastně o nic nejde.

Myslíš, že je něco, čím je můžeme připravit?

Jako by podle mě my bysme vůbec neměli být ti lidi, co by měli někomu prostě pomáhat, nebo někomu dávat nějakou podporu tady v tomhle, protože tohle prostě má být naprostá, jakože samozřejmost, a když to ti lidi tak nemají, tak prostě je tam něco špatně, ale není nic špatného v tobě, ale něco špatně, prostě třeba v těch rodičích a já si úplně nemyslím, že to dítě, které se tímhle prochází by mělo prostě nějak jakoby ty rodiče připravovat na to. Nebo jako bohužel chápu, že prostě v některých okolnostech to dítě je nucené tohle dělat. Že prostě asi nemá na výběr je to špatně, ale prostě chápu, že takovýchle situace jsou.

Tím pádem, si spíš myslím, že by si ten člověk měl najít jakoby nějakou třeba jinou bližší osobu, která by tady v tomhle jako by měla pomoci, protože podle mě už tak je toho strašně moc na to dítě. Takže spíš bych řekl, že asi říct si o pomoc u někoho jiného, komu třeba věříš

Neřekli ti rodiče něco ve smyslu jako já jsem to čekal? Hele já jsem měl, jakože u všech strašně zmatenou, ale dobrou reakci, že všichni byli spíš překvapení a vůbec to nikdo nečekal

Myslíš, že je něco, co je furt jako v české republice ohledně homosexuality problém?

To je otázka za milion tady to. Nevím, jako přijde mi, že je pořád strašně moc těch stereotypů, a hlavně třeba jako v pop culture, což znamená jako v nějakých filmech seriálech českých a takhle, že to je úplně velkej rozdíl oproti třeba zahraniční tvorbě, která se už hodně posunula.

Že třeba tady prostě už si taky jako říkají dobré, tak máme film. Dáme tam jednoho nějakého gaye, ale ten gay prostě typicky, jakože stereotypní, úplně a vůbec nereprezentuje realitu.

Tím pádem potom jakoby hodně lidí to takhle aj vnímá.

Takže teoreticky kdyby aj ta popkultura jako pomohla já nevím, že by trochu odstranila ty stereotypy a zkusila tam dát trochu reálnější jako zobrazení jako homosexuálů, tak teoreticky by tohle mohlo jako pomoci těm starším generacím změnit názor?

Já si myslím, že podle mě stopro, jakoby nemusí to být prostě nějak do očí bijící, jako třeba prostě, že fakt vyloženě nevím třeba jako plácnu blbost, že třeba každej Netflix film musí mít prostě obsazení nějaký prostě, prostě gay osoby nebo něco, nemusí to být, jakože takhle vyhocený, ale myslím si, že to hodně pomáhá. Dobrý je třeba příklad v ulici, jak tam byla nějaká taková ta starší paní, co si vzala jinou paní.

Měla nevím... nějakých 60 nebo něco jako nějaká důchodkyně prostě, a to mi, jakože přišlo pěkný a říkal jsem si, že jak je to možný, že zrovna v ulici to vystihli celkem dobře. Takže podle mě tohle, určitě pomáhá, ale jinak jako v Česku.

Anežka – 22 let

Ahoj, já tě vítám, vítám tady u našeho rozhovoru s tím, že bych se tě na začátku chtěla zeptat, Kdo jsi, odkud pocházíš, jednoduše pověz mi něco málo o sobě.

Takže jmenuju se Anežka Silná, je mi 22 let čerstvě a pocházím z Vysočiny a vlastně pocházím z městysu, ale většinu mého života jsem bydlela docela tak na samotě zatím městysem, původně na Sádkách, kde vlastně fakt jako byli 2 baráky a tam jsme bydleli my a ještě 1 rodina a pak tam byly ty kádě s rybami, takže to si myslím, že jako moje dětství taky hodně ovlivnilo. Takže vlastně pak, když se naši rozvedli, tak jsme se jako s mamkou přestěhovali do dalšího městysu, kde jsem zase nikoho neznala

Jak bys popsala svůj vztah s mámou a tátou během tvého dospívání.

Vztah s mámou si myslím, že máme hezkej doteď, že s mámou vlastně se stýkám jako často i si často voláme. Vlastně máma je ve všem taková jako podporující a tak... A můj vztah s tátou vlastně není tak dobrej. Teďka v tuto chvíli, jako je spíš až špatnej, není úplně jako dobrej. A vlastně my, když jsme jako tam právě jezdili jako děcka, tak to bylo vlastně tak nějak jako v pohodě, ale začalo se to horšit až v průběhu toho dospívání, což souvisí i s těmi tvými otázkami, protože v době, kdy jako jsem si uvědomila, že jsem teplá, tak jsem to tak nějak s ním nikdy jako neřešila a vedlo to k tomu, že vlastně jako spoustu těch věcí, co se mi děly, tak jsem si nechávala jako pro sebe. Takže že jsem to s ním nějak nesdílela

V Jakém věku jsi cca zjistila, že jsi na holky?

Já si myslím, že jako brzo právě, že by mohlo být třeba..., jako že asi vždycky jsem to tak nějak věděla, už třeba od nějakých prostě 8, fakt že brzo... Ale i tím možná prostředím, jako odkud jsem pocházela, že nikoho jsem jako neměla prostě v okolí, kdo by byl jako otevřeně gay nebo lesba nebo tak, tak jsem to v sobě hodně potlačovala. A vlastně i jsem měla jako třeba na té základce, tak jsem měla dokonce dva přátele. A snažila jsem se to v sobě hodně tak jakoby držet.

Toho mého prvního přítele jsem měla ve věku 13 let a rozešla jsem se s ním právě, protože to ztroskotalo to na tom, že jsem si uvědomila, že fakt jsem teplá, že to nebude ono, jako já oba ty kluky měla jako hrozně ráda, i bych řekla, že jsem je jako milovala. Ale věděla jsem, že jako do budoucna to nemá žádnou budoucnost, protože to je muž a já jako nikdy jsem neviděla svoji budoucnost s mužem takže... Překvapivě to stejný, se stalo vlastně u toho druhého přítele, kterého jsem měla 16 a to byla jako velká láska, ale skončilo to vlastně na tom, že jsem si uvědomila, v těch chvílích, kdy třeba něco, se mi nelíbilo, že vlastně to jako není to, co chci.

A to vlastně byl nějaký impuls k tomu mému coming outu v prváku na střední, a to bylo vlastně způsobený tím, že tam už jsem viděla, že tam existovaly lesby. Takže mně to přišlo, že to tak nějak jako validuje to co jako cítím, že vlastně to je v pohodě, že jsou tady jako další lidi, co to mají jako stejně. Hlavně já v tu dobu jsem vypadala úplně jinak. Měla jsem krátký vlasy, vyholený boky. Vypadala jsem jako lesba, což teď vůbec jako nevypadám, ale prostě v této éře jsem to tak jako měla, no že, i když v sobě jsem to nějak potlačovala, nebo snažila se natlačit do toho jako normálu...tak jsem se vlastně tak vůbec neprojevovala navenek.

A doma nebyly nějaký jako náznaky, že by to poznali, že by se tě zeptali?

No tak třeba z máminé strany, tak ta se mně začala ptát potom, co jsem se rozešla s tím druhým přítelem, a to byla vlastně jako ta doba, kdy ona se mě nějak zeptala, jestli jsem na holky. Já jsem jí řekla, jako že jo a bylo to vlastně jako úplně v pohodě.

Takže ta iniciativa byla od ní, nikdy jsme nezažila úplně to, že já bych za někým přišla a řekla bych mu, že jsem lesba. I když jako do budoucna, je to nevyhnutelný jako ze strany táty. K tomu se ještě dostaneme, ale s tou mamkou jsem neměla problém, a dokonce jsem nemusela nic vysvětlovat třeba té širší rodině jako z mamčiné strany, protože vlastně to s nimi nějak probrala. A já vlastně jela ve druháku v létě na svůj první a poslední pride, to byl asi hodně taky jako impuls, že ta mamka to jako řekla mému dědovi, kterého já mám hrozně ráda a máme super vztah a tak, ale je to jako starší pán z vesnice a má ty názory rasistický, homofobní a tak, ale zároveň já jsem jeho milovaná

vnučka, takže proti mně by nikdy jako neřekl křivýho slova, takže tam jako automaticky jako předpokládala, že to bude všechno dobrý a vlastně i teďka tam jezdíme s Nikčou, a mají ji moc rádi a normálně ji jako přijímají a všechno je to v pohodě. Ale když se vrátíme k té mé mamce, tak ta její reakce nebyla nějaká jako hlubší. Pak později začala dělat jako takový fórky, jako že jsem teplá, ale to jsem brala jako dobré znamení, protože to nebylo nějak útočný, nebo tak, spíš jako asi se s tím taky sama potřebovala sžít a dělala to touto formu a zároveň si myslím, že mě tím jako ujišťovala, že to je jako v pohodě.

Takže matčina strana rodiny to zvládá úplně v pohodě a co tátova strana rodiny? S tou se vídáš?

Jo, vídám, ale hodně málo, jakože třeba voláme si jednou za dva měsíce, když už se cítím jakoby fakt špatně, že neudržíme žádný kontakt.

Jakou s tátou nebo s prarodiči?

Obojí. Ono je to hodně spojené, protože můj táta jako bydlí, nebo teď už ne vlastně bydlel v tom městě se na těch Sádkách na té samotce. A moje babička bydlí 15 km od tam, ale vždycky jako posledních třeba 5 let, kdy jsme jako za ním jezdili, tak jsme jezdili jako k té babičce a on tam byl taky, takže to tak prostě jako bylo. Jemu se to líbilo. Mama hotel prostě, nemusel nic dělat a zároveň jsme viděli babičku i jeho.

Takže ty se svým tátou jsi, pokud to chápu správně od svých 15 v menším kontaktu. A ví tedy že jsi lesba?

No... My máme takovej hrozně divnej vztah, od té doby, co tak nějak jsem začala randit s holkama, protože třeba když mně bylo jako těch 16 tak vlastně jsem vůbec nějak jako neměla, potřebu to s ním řešit, protože tím, že už jsem v té době bydlela jako u mámy, tak i když za mnou někdo jako jel nebo tak, tak vždycky to bylo tam a vlastně i od něho jsem jako jela, párkrát jako za nějakou holkou, ale nikdy jsem mu to jako neřekla. A on se ani nezajímal, ale úplně se to změnilo, když jsem si našla vlastně Nikču, což je můj první vážný vztah. Tak vlastně v tu dobu, když jsme spolu začali chodit, a tím, že ona byla z Blanska, což je poměrně daleko, jsem za ní začala jezdit, což mu přišlo divné. A v tu dobu, jako se tak ani neptal. On se jako nikdy na nic neptal, ale měl takový narážky určitou dobu, ale ne přímo jako přede mnou, ale před jinýma členama rodiny, kdy třeba před mojí sestřenicí jako říkal věci prostě, že jako zas jsem jela právě za tou Nikčou a že určitě spolu chodíme a tak, ale nikdy se na to nezeptal mě. Zároveň měl takový jako narážky v tohle to období, jakože pokud si někdy někoho vezmu, tak to bude chlap a takový věci. Ale nikdy jsme se o tom nebavili.

A Bylo to hrozně zvláštní, protože já třeba od té doby, co se tohle to začalo dít, tak já jsem pak celé léto vlastně strávila s Nikčou. Já jsem u nich v podstatě bydlela, protože jsme tam měli brigádu a on to celou dobu věděl, ale nikdy se na nic z toho nezeptal, protože to asi jako nechtěl vědět prostě. A tak to máme vlastně do teď, protože oni všichni jako moc dobře ví, že spolu bydlíme, jako že ta Nikča k nám jezdí. I třeba když moje ségra měla maturák, tak ona tam byla. Vánoce jsme spolu trávili, nebo když moje teta měla svatbu, tak ta Nikča tam byla, takže oni to jakoby ví, že je součástí té rodiny. Jako asi nebudeme jenom kamarádky, ale nikdy se mě na to nezeptali a tím jako ten vztah se hodně změnil a je fakt takovej jako divnej, protože je to takový, že... Jako já můj postoj k tomu je, že tím, že jsme v takovém jako slabým kontaktu, tak vlastně nemám moc potřebu to s nima nějak jako sdílet. Ještě, když dopředu vím, že ta reakce je odmítavá.

Jako pořád ještě vyčkávám a jako a tam mě asi čeká ten oficiální coming out, protože do budoucna, když se budeme chtít vzít nebo mít dítě, tak je to nevyhnutelný. No a na to, že mám pocit, že tady toto už třeba s tou mamkou, to mám fakt jako úplně vyřešené, tak tady vlastně jako vůbec. A Vlastně to odkládám tím, že se bojím té reakce, že jakoby dopředu vím, že ta reakce nebude pozitivní A vlastně se mi do toho moc nechce jako pouštět.

Myslíš, že by se vlastně něco změnilo? Mohlo by se to ještě zhoršit? Myslíš si, že by to mohlo vést k úplnému přerušení vztahů?

Ano, myslím si že jo. Jako taky se bojím toho třeba, že se může stát, že mě vydědí nebo úplně odstřihne. Tak proto to odkládám, protože nečekám, že ta reakce na to bude jako dobrá, takže se mi vlastně do toho jako moc nechce a odkládám to, co nejvíc to jde. A vlastně dřív jsem si říkala, že jim to řeknu, až když si budu někoho jako brát. Ale teď, když jsme to jako probírali s Nikčou, tak jako

jsme došli k tomu, že vlastně to chci udělat dřív, protože si nechci spojovat třeba ten moment zasnub s něčím takhle nepříjemným nebo stresujícím.

Setkala ses v rodině s nějakými homofobními nárazkami či názory?

Tak jako ta část rodiny s tátovi strany jsou určitě homofobní, oni jsou hodně jako věřící.

Myslíš si tedy že má křesťanství vliv na tu reakci?

Stoprocentně. Vlastně já jsem velkou část života strávila v tom křesťanském prostředí z té tátovy strany. Ten se nás k tomu snažil jako vychovávat, ale ne úplně takovým dobrým způsobem. Takže jsem strávila spoustu let života v kostele a tak prostě. A třeba ten kostel, kam jsme jezdili, tak ten farář byl jako homofobní, že přímo v tom kázání probíhaly tady tyhle ty homofobní kecy, takže jako to prostředí je tam hrozně jako zažraný, že celá ta rodina jsou jako tak moc věřící, že pro ně to vlastně vůbec není možnost. Myslím si, že ta víra je jako velkej faktor, co to ovlivňuje.

Probouzelo to v tobě během dospívání strach?

Jo určitě jo. Třeba i ze strany té babičky, tak já ju jako mám ráda a vždycky jsme spolu měli takový hezký vztah, ale taky se bojím toho, že se to změní tímhle, protože si myslím, že ta víra bude pro ni velká překážka v tom našem vztahu. Takže uvidíme...

Byl někdo v rodině někdo, kdo byl právě ta klíčová role v té podpoře či u toho konfliktu?

No, v podpoře určitě máma.

Myslíš, že to, kde žiješ v ČR má vliv na vnímání homosexuality?

Jo, Myslím si, že určit. Vidím velkej rozdíl mezi tím, jako odkud pocházím a mezi tím malým městem. A jako když se budeme bavit o Olomouci, tak je to úplně jako něco jiného. Žejo, takže jo. No a myslím si zároveň, že třeba když se vrátím na gympl tak ten efekt to, že jsi viděla, další lidi, které jsou lesby a jsou s tím v pohodě, tak to mělo to efekt na víc mých spolužáků, protože jako já jsem byla ta první, kdo jako tam udělal nějaký coming out ve třídě a vlastně všichni to o mně věděli, že jsem lesba. Pak i další lidé se nebáli projevovat a postupně v tom čtvrtáku, těch holek, co byly jako lesby nebo bisexuální, tak tam jsem nebyla najednou jenom já. Ale bylo jich tam třeba 12. Myslím si, že když v té skupině máš někoho, kdo ti to potvrdí, že to je vlastně v pohodě a ty to tak sama jako cítíš, tak tě to podpoří jako v tom coming outu, že vlastně se člověk nebojí experimentovat.

Máš pocit, že tady ta problematika coming outu má na tebe nějaký emocionální nebo psychologický dopad?

Jo určitě jo. Je to věc, ke které se jako ve své hlavě hodně vracím a vlastně mě to jako svým způsobem trápí, že to tak je, ale zároveň v tuhle tu chvíli moc nevím, co s tím udělat v tom že moc nevím, jak se k tomu jako postavit. Přijde mi, že v tom žádný řešení není jakoby to dobrý. Jako mně se nechce pouštět do toho konfliktu, protože teď si jako žiju svůj život a jsem spokojená. A vlastně jako se vidíme jednou za čas na takové zdvořilostní návštěvě, kdy ten táta se mě stejně na nic moc neptá dopodrobna, protože velká část toho, co říkám, tak se pojí jako s tou Nikčou, se kterou prostě bydlím a trávím s ní čas. Jako stejně mu říkám, jenom tu malou část toho, takže a tím, že to děláme už tak dlouho...

Kdyby ses mohla vrátit zpátky, nebylo by to jednodušší to říct už těch jako v 16?

Asi svým způsobem, ale myslím si, že v tu chvíli by to nikdo jako nebral vážně v tom, že by mi bylo jenom těch 16 a hlavně jako tím, že ta část rodiny věděli, že jsem měla toho přítele vlastně v těch 16 a do třeba 18 jsem jim neřekla o svým nějakým milostným životě vůbec nic. Ne, že předtím bych to s nimi nějak probírala, protože, ten vztah tam takový jako nebyl, ale vlastně tam byla ta mezera, která jako by ustala až tím, že jsem se dostala do vztahu s tou Nikčou.

Jako myslím si určitě, že v ideálním jako případě je to vykomunikovat co nejdřív, ať už to ten člověk má za sebou. Ať ten výsledek je jako jakýkoliv no... Ale ale je mnohem lehčí to říct než to udělat.

Pokud bychom měli všechno zalitý sluncem a všechno růžové, tak jak si myslíš, že by rodina mohla ukazovat podporu členům, kteří prochází coming autem?

Určitě, myslím si, že jako pomáhá o tom mluvit, jakože to třeba ze strany té mamky, kde všechno jako bylo v pohodě, tak na druhou stranu jsme se nikdy o tom nějak jakože vyloženě nebavily, takže to jsme neměli tak jako nastavené, takže to třeba je věc, co jako bych u svých dětí chtěla udělat jinak. Celkově jako o těch věcech víc jako mluvit, jo otevřenost, což je jako nebát se na ty věci prostě

ptát, i když i pro toho rodiče, je to svým způsobem jako těžký nebo děsivý, že vlastně to je něco třeba co jako nechceš řešit, ale ono to neodejde ve většině případech.

Prostě mluvit o tom bejt otevřenej a jako z obou stran, protože já taky mám pochopení pro to, proč třeba pro tu tátovu stranu rodiny je to těžký, protože v momentě, kdy já si vezmu ženu a ještě nedej bože s ňou budu mít dítě, tak prostě to jako to budu úplně ostuda té celé rodiny, kde oni jsou všichni jako hrozně věřící a jsou tak založení a jako tvářit se hrozně, tak nábožensky, tak pro ně to bude složitější, protože ten sociální status je důležitější než moje štěstí.

Pokud dojde k tomu, že se jim jako vyoutuju, a budeme nějak v kontaktu, tak stejně si nemyslím, že to budou tutlat. Nebudou se tím chlubit. Tak třeba jak mi moje babička ukazovala fotky ze svatby někoho cizího, tak to si nemyslím, že se někdy stane. Právě tak to si nemyslím, že se stane, nebo i jako hodně třeba prožívá, že se někomu narodilo miminko tak si taky nemyslím, že se to stane, vlastně si ani moc nemyslím, že na tu svatbu jakoby přijdou.

Veronika – 29 let

Chtěla bych, aby ses mi trochu představila, kdo jsi, odkud jsi, z jakých členů se skládá tvoje rodina a kolik ti je let?

Enhm je mi 29 let. Jmenuju se Veronika a pocházím z Hamrů nad Sázavou a moje rodina se skládá primárně – Mamka, taťka, ségra a teď i Eliška neteř 6 let.

Dobře. Jak bys popsala své vztahy v průběhu dospívání?

Popsala bych je jako.... S taťkou v pohodě, tak tam je to takový jako konzistentní celou dobu. A s mamkou velmi špatně.

A kdy sis poprvé uvědomila to, že se ti líbí holky?

Hele poprvé jsem nad tím začala přemýšlet, když jsme měli na střední psychologii. Právě jsme rozebírali téma jako homosexuality.

Kdy a co tě vedlo k rozhodnutí sdělit svou sexuální orientaci doma?

Bylo to v prvéku na vejšce, takže zhruba 20 let. A co mě k tomu vedlo... No já, když jsem přišla do Brna, tak samozřejmě Brno je mnohem víc otevřený a je tady spousta teplých lidí. Takže tady mě to hodně pomohlo se jako najít, ale ještě jsem měla furt ve fázi hledání a potom jsem vlastně... Já jsem čekala na toto říct doma až budu mít holku, abych měla důkaz.

A ještě předtím, než jsi to doma řekla tak, slýchávala jsi od svých rodičů už nějaké názory, ohledně homosexuálů?

Jo, pravda. Teď se mi vybavilo, že taťkův kamarád má, syna, která byla dcera. Ale teď už je to kluk a takže to bylo takový, jakože vlastně jsme se o tom bavili doma a mamka se vždycky vyjadřovala něco v tom, jakože no, vždyť prostě tě, hlavně člověk šťastnej a láska je láska.

A takže jsem si jako tak říkala, že to jako nebude třeba tak hrozný, ale je pravda, že jsem jí to vlastně jako by ani neřekla. Ona se mě jeden den zeptala, jestli ji nechci něco říct.

Máma to tedy vycítila, ale co táta?

Ten se to dozvěděl od mamky. Jedinej komu jsem to řekla, byla ségra.

A ta měla jakou reakci?

Hmm, jako vlastně pozitivní, možná něco ve smyslu, jako že si to říkala nebo tak.

Teď tak přemýšlím...fráze: „Nechceš mi něco říct“, zní trošičku pasivně agresivně. Jak jsi na to reagovala?

Jo, no. Nechtěla jsem na to odpovědět a po celém dni už jsem jí to řekla, že jsem na holky a reakce bylo to, že se ve výsledku rozběčela. Nesla to hodně špatně. A pak začali takový ty klasický věci, že... Kde udělala chybu a že to budu mít těžký a že se teďka všechno změní.

A na to jsem jí říkala, jako že se nic nezmění, že furt to budu já. No a pak měla období, kdy měla blbý kecy...

A po jaké době potom coming outu?

Hmm, týden z toho byla hodně špatná. A ty blbé kecy se začali projevovat tak po měsíci vydrželo jí to... Drželo jí to až... Do... covidu.

A jakého typu ty „kecy“ nejčastěji byly?

Hmm, něco ve smyslu: „No nic, stejně si najdeš kluka“. A že to vlastně to brala tak nějak, jako asi dočasně nebylo to jakoby nějak hanebný nebo tak, ale komentovala to, že se stejně vrátím ke klukům.

Měla jsi nějaké obavy nebo očekávání předtím coming outem?

No, hlavně to, že to nepřijmou no.

Takže ses nebála, že by to mohlo mít nějaké negativní následky?

Ne jo tak, já jsem v té době už jako byla, že jo na na vejšce v tom brně, takže jako, a hlavně to bylo ještě jako krátce po tom období, kdy jsme jako to neměli ty vztahy úplně dobrý, takže já jsem jakoby, se těšila na to, až vypadnu a budu na vejšce. A že se osamostatním, takže jsem asi nevnímala jako obavu, že kdyby to nějak nepřijmuly, že mě vydědí nebo tak.

Změnily se nějak tvé vztahy s rodinou potom coming outu?

Ne, nevnímala jsem tam žádnou zásadní změnu. Jediný moment, kdy to bylo trošku takový jiný bylo, že jsem mamce volala, abych jako vlastně uklidnila a byla supportive pro ni. To byl jedinej rozhovor, ale pak se to spíš jako se o tom moc nemluvilo.

Kdyby si to měla tedy popsat, bylo to něco mezi podporou nebo odmítnutím?

Ghostování...

Dobře. Pokud by bylo něco, co by si mohla změnit? Myslíš ve vztahu s tvou rodinou, co by to bylo?

Chtěla bych abychom uměli mluvit o pocitech. Jak se kdo cítí a nebál se to říct a nebál se říct cokoli beze strachu, že bude odsouzen.

Je něco, co máš pocit, že se neřeklo?

Hele to nevím snad jenom, že se ta situace zlepší, protože i přesto, že už jakoby téma homosexuality je otevřený dlouho, tak mi nepřijde, že to prostředí tady je furt nebezpečný jakože, ne vždycky, nebo když potřebuju jako se někomu vyautovat, protože chci, aby to věděl, abych se tam já cítila líp, tak vždycky je tam ta obava. Jakože mě prostě štve, že to musíš jakoby říct, jakože když je to heterosexuální člověk, tak prostě neříká, ahoj, já jsem Peťa a jsem hetero.

Bára – 27 let

Jak bys popsala ty své vztahy v rodině v průběhu svého dospívání?

Jasný hele v té době jsem neměla nějak tu typickou pubertu, kdy jako tak vídáš, jak se jako ty rodiče s dětma hádají, nebo spíš, jak mají ty spory doma. Tak to si jako nemyslím, že jsem měla. Já jsem se spíš tak jako uzavřela do sebe a spíš bych řekla, že to je to období, kdy jsem se hodně jako vzdálila té rodině a že ty vztahy prostě začaly být takový jako chladnější. A jediný vlastně co se tak jako doma řešilo, byla jako škola než nějaký jako osobní život a dospívání. Ty vztahy prostě byly chladnější.

Myslíš si, že to bylo zaviněné nějakým vnějším vlivem to tvoje uzavření?

Já vlastně nevím. Asi tím vnitřním konfliktem ve mně, prostě, kterým jsem si začala sama procházet kvůli tomu uvědomění si své orientace. Tak si myslím, že to na tom hrálo jako velkou roli, protože jsem najednou jako by měla nějaký vnitřní boj, se kterým jsem sama vlastně nevěděla, jak naložit a už vůbec jako by mě v té době nenapadlo to řešit jako s rodinou. Takže vlastně jsem se úplně uzavřela. A s našima jsem prostě řešila jenom ty věci, který byli běžní jako škola, maximálně kámoši

Už jsi jednou zmínila to uvědomění si tvé orientace, avšak jen tak okrajově, teď se tě zeptám na přímo. Kdy jsi si ji vlastně uvědomila?

Já jsem do nějakého věku vůbec nevěděla, že vlastně holka může mít holku, ale tak třeba tak od 12 let. Nějak tak. I když to je možná blbost. V té době jsem nad tím ještě asi jako nepřemýšlela. Protože když jsem byla malá, tak jsem jako ve školce chodila jako s klukama. Měla jsem takový ty první lásky, ale nikdy prostě by mě nenapadlo, že by se měla líbit holka. A potom, jak jsem začala být starší, tak si myslím, že jako těch 12 plus jsem jako by začala z nějakého nepochopitelného důvodu jako cítit něco k holkám a hrozně mi to vadilo, že to cítím, protože jsem se cítila úplně hrozně kvůli tomu a vlastně jsem nesnášela ten pocit v sobě, že něco víc cítím, jakože k ženě a hrozně mě to děsilo a bylo mi z toho jako vnitřně jako špatně, jako samo ze sebe a snažila jsem se pak, kdyby vyhnout těm situacím. Takže si myslím, že mi mohlo být jako těch 13 let, když jsem to tak nějak jako začala tušit.

Jo dobře, předpokládám, že si s tím teda ještě nějakou dobu asi bojovala.

O nějakém přiznání rodičů se můžeme bavit až na střední, když jsi už měla nějaký vztah?

Hele já jsem s tím bojovala celkem dost upřímně. Hrozně dlouho mi trvalo, než jsem se jako začala mít ráda jako i s tím, že jsem se brala jako hrozné selhání, prostě celou rodinu, že prostě jsem ted'ka zklamala, mámu, tátu, babičky prostě úplně všechny. A vlastně jsem se za to fakt jako nenáviděla do nějakých svých 16/17 myslím, že s ním jako fakt vnitřně bojovala. Takže jsem měla, jako i takovou tu fázi prostě sebepoškozování.

Protože jsem prostě nějak jako vnitřně cítila, že by bylo pro mě lepší, jako tady nebýt, než abych jako byla zklamáním pro rodinu prostě chápeš. Prostě puberta prožíváš to všechno hrozně intenzivně a nevíš vlastně o co jde no...

Měla jsi nějaké obavy nebo očekávání předtím coming outem?

Největší obavy jsem měla z toho odmítnutí. A jak se vlastně k tomu postaví. Protože víme, že v té době to nebylo ještě tak běžný, jak ted'ka. A bála jsem se prostě, aby se fakt nestalo to, že mě nějakým způsobem úplně zavrhnou, nebo že se nám tím vlastně rapidně nějak zhorší vztahy jakoby v té rodině. Nemyslela jsem si, že mě jako vyhodí na ulici nebo tak. Spíše jsem se bála zhoršení těch vztahů a vlastně, že mě nikdy nepodpoří a bude to v té rodině napjatý

Takže spíš ten strach z toho oddálení s rodinou, a že mě přestanou mít rádi, což je vlastně dost důležitý.

A když se potom vrátíme ještě zpátky, k tomu coming outu, vnímala jsi nějakou změnu po něm.

Myslím tím třeba nějakou dynamiku uvnitř tvé rodiny?

Jasný, hele, bylo to spíš tak, že se dělalo, že to není, a kdykoliv vlastně přišlo na téma vztahy, ať už někde jako kde třeba, kde bylo víc lidí a někdo se zeptal na tu typickou otázku: „A co ty Baru, máš jako někoho?“ Tak jsem cítila ty pohledy těch rodičů. Hlavně mámy, která mi po coming outu řekla ať to hlavně nikomu neříkám a že se nesmím před nikým ukazovat tou holkou prostě nedržte se za ruce, opovažte se držet ve vesnici za ruce nebo si dát pusku venku, že jo, takže, tam vlastně byl z máminy strany hrozně jako důraz na to hlavně, ať se to nikdo nedozví. Bude to vědět rodina, ale nikdo jiný prostě.

A teda, když ještě k tomu na to navážu, tak máma pak jela jako takový bomby, že když se jí třeba někdo zeptal, jestli někoho mám, tak ona si začala vymýšlet, že mám přítele – mého nejlepšího

kamaráda, se kterým jsem trávila čas. On kterej měl ještě k tomu přítelkyni. Takže to je ještě o to víc šílený. Takže ta atmosféra mezi náma nebyla, úplně nejlepší.

Co si v té době hlavně cítila, když si to teda řekla?

No, určitě jsem cítila úlevu, že jsem to řekla, že jo. Spadl mi obrovskej kámen ze srdce. Pak jsem hodně teda cítila podporu ze strany přátel, protože to všichni přijali úplně jako skvěle tam nebyl jedinej problém, takže tam jsem v té době měla vlastně víc blízko k přátelům než k rodině. Byli prostě moje taková psychická opora.

Určitě jsem pociťovala zklamání. Sice jo, člověk se bojí, jak to dopadne, až to člověk řekne, ale furt doufá, že to jako dopadne dobře, že tam přijdou nějaké ty slova podpory a že se nic neděje, a to vlastně nepřišlo. Myslím, že od té doby máme hodně s mámou špatný vztahy, což mě ovlivnilo prostě psychicky dál, že si myslím, že to je důvod, proč i teď jakoby chodím na terapie, protože mi tam chybí od té mámy nějaká ta láska bezpodmínečná.

A v té době jsem začala vnímat hodně ten tlak od ní. Já nevím, jestli to dělala i předtím, ale začala jsem to vnímat až v té době, když jsem jí to teda řekla.

Takže, jsem hodně vnímala výčitky z její strany, a to zas bylo takový to mezi řečí. Například taková ta poznámka, jakože ježiš, proč ses nemohla narodit normální.

Že ona měla často nějaké jako výlevy, které podle mě byly hodně posilněný tím, že věděla teda, že mám jinou orientaci a jakdyby si to dávala nějakým způsobem za vinu a brala to tak, že jsem si to jakože vlastně já vybrala.

Ale zároveň, si byla vědoma toho, že jsem se s tím narodila. V ní se to hrozně pralo a ona to tak jako na mě dost přenášela. Moc ani nepomáhalo, že dotoho měla problém s pitím. Teď už se to všechno jako snažím držet od těla, protože to беру tak, že je to její problém, ne, můj.

Ale ty slova, který ona vlastně používala vůči mně, mně hodně zraňovaly.

Je něco, co ti pomohlo zlepšit ty vztahy s rodinou?

Já si myslím, že nám hodně jako pomáhalo, že jsme vždycky spolu jezdili každý rok na dovolenou v létě. Tak to bylo vždycky jako takový, že se ta rodina jako stmelila. As tátou jsem hodně jako začala dělat takový ty víc jako mužský práce, jakože prostě se s ním dělala jako na zahradě, sekat trávník, dělat dřevo a nevím vrtat nějaký věci. To si myslím, že nás jako hodně sblížilo. Takže u toho jsme si tak, že jako pokecali a tak.

Ale možná fakt, že jsem lesba na toto sblížování, nějaký vliv nemá víš. Spíš nás to stmelilo jako každou druhou rodinu. Ale nevím.

A ptali se tě doma někdy na něco ohledně vztahu se ženou?

Ne... Teda max si vzpomínám, že babičky se hodně ptaly tak jako ze zvědavosti, jakože ne nějak negativně, spíš tak, jako že je to zajímavé jako jak jsem na to přišla nebo jak jako poznáš, že je taky. Jo... my doma neříkáme slovo lesba nebo tak my říkáme, jakože taky a do toho silně kýváme hlavou. Jako já to slovo nepotřebuju používat, asi jsem se takhle nahlas asi nikdy ani nepojmenovala, ale přijde mi to trošku jak jako Voldemort, jakože to je ten, jehož jméno nesmíme vyslovit. Všichni víme, o čem se bavíme, ale prostě nepoužívej ten název.

Myslíš, že kultura náboženství nebo jiné hodnoty dá hráli v reakci tvójí rodinný roli?

Jo, no jasný, takže určitě to bylo jako teda to křesťanství ze strany jako máminy rodiny, ale otázka jako by jak moc velkou to tam hrálo roli a jak já jsem si tomu jako by přikládala ten důraz, protože

když jsem teď zpětně zjistila, že ta babička, která je vlastně teda jako věřící, to vzala nakonec úplně v pohodě, tak ono to tam asi tu roli nehrálo. Víš, že já nedokážu říct, jak moc vlastně i ta mámina reakce byla založená na tom, že věří v boha a myslí si, že to je něco špatného anebo je to založený na tom, že to vnímá jako něco negativního.

Ten fakt, kterému věří, že když se to dozví ostatní, tak nás za to budou soudit. Jo, těžko říct prostě, jak je to tím ovlivněný, ale určitě, jako si myslím, že úplně největší roli na tady tom všem nebo celým tom coming outu hraje to, že jsem z vesnice, kde prostě nikdo jiný takový není. A pokud je, tak se to neví.

A moje máma pracuje prostě celý můj život na obecním úřadě a všichni ji znají, takže o to víc ji asi zajímá sociální status.

A nechce vlastně aby vypadala jako špatná matka, protože jsem lesba. Takhle to vnímám já. Jako radši by byla, kdybych měla kluka a byla nešťastná než, abych prostě to měla tak, jak to mám teď, že jo, že mám přítelkyni a jsem šťastná. Prostě pro ni je ten sociální status tak moc důležitý. To, co si řeknou ostatní o naší rodině, protože my jsme přece dokonalí.

Myslíš, že se dá ty rodiče nějak připravit?

No, tak třeba, se o tom začít nějak bavit, jak třeba vnímají tu tematiku, jakože třeba najít nějaký téma, že jo, třeba ve zprávách, tak třeba to nějak nadnést, jakože hele slyšeli jste například, že se neschválilo manželství pro všechny, tak jako, co si o tom vlastně myslíte. Tak třeba tak.

Je ještě něco, co tě napadlo, napadne, že jsme neřekli k tomuhle tématu?

Tak třeba doufám, že to přeci jenom bude manželství, a ne teda partnerství. Ale je fakt že je to teda lepší než to registrovaný partnerství.

Ale pořád mě to přijde prostě nějakým způsobem jako dehonestující nebo jako prostě. Nevím, tak jsme si to nevybrali nikdo jako. A nikomu tím, že jo jako nepoškodíme.

A asi doufám, že ta mladá generace, co teďka jako vyrůstá, tak že to budou už brát prostě líp, než ta starší generace, kteří to vidí hrozně jako předpojatě a hrozně jako negativně. Nebo přesněji hrozně doufám, že jednou budu moct jít po ulici držet se s tou přítelkyní za ruku a lidi se nebudou otáčet, protože to je něco, co třeba v Brně není, jako když jdu tak jako málo, když se někdo otočí tam tady seš těm lidem ukradená, ale stačí jít do toho Znojma, který je prostě jako město, který má 30000 obyvatel, ale ti lidi už koukají a ty to cítíš, že jo, že se koukají.

I když jsme třeba jako na Vranově, tam jezdíme na chatu jako v kempu, kde prostě tam máš jako že jo turisty z celý České republiky a ti lidi čumí prostě na tebe to nejde říct jinak jako ty pohledy cítíš, vnímáš je a je ti to nepříjemné a já nebudu lhát, že někdy kvůli tomu i tu Simču pustím, protože mě prostě není příjemný. Když se na nás ti lidi dívají, jak kdybychom prostě byly exponát někde vystavenej, není to příjemný, Takže tohle bych akorát chtěla, aby se změnilo, možná ještě víc než to, aby se to jmenovalo manželství tak, aby lidi tak blbě nekoukali.